

Η ΕΥΤΕΡΗ,

ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ

ΜΕ

Φυλλάδ. 55.

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΙΑΣ.

Τόμος Γ'.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΝ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1849.

Η ΕΡΗΜΟΣ

ΔΙΗΓΗΜΑ ΙΑΚΩΒΟΥ ΔΡΑΓΓΩ.

(Συνέχεια. Ἴδε Φυλλάδιον 54.)

Θ.

Σιμούν.— Ἀρτικατοπριμοῦς.

Ἄρα γλυκεία τῆς ἄρκτου ἐδρόσειε τὴν ἀτμοσφαίραν. Πρώτην φοράν, κατὰ τὴν ὁδοπορίαν μας, εὐρέθημεν ἠναγκασμένοι νὰ σκεπασθῶμεν τὴν νύκτα, καὶ ἀνεπνέομεν δι' ὄλων τῶν πόρων μας τὸν πρῶτον τοῦτον ἀσπασμὸν θερμοκρασίας, ἀγγελούσης ἡμῖν τοὺς αἰγιαλοὺς τῆς Μεσογείου. Ἐκαστος ἔχαιρε διὰ τὴν εὐτυχὴ ταύτην ὁδοπορίαν, διότι ὀλίγους ἔξ ἡμῶν κατέφαγεν ἡ ἐρημος. Ἡ ζωὴ ἀνεγεννήθη ἐν μέσῳ ἡμῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις οἱ ἀρχηγοὶ τῆς συνοδίας, προσεκτικοὶ καὶ ἀνίσχυοι συνωμίλου μεταξὺ τῶν μυστικῶν καὶ ὄλων συνεχῶς τοὺς ὀφθαλμοὺς πρὸς τὸν οὐρανὸν ἵνα ἐξιχνιάσωσι τὰ μυστήρια του.

Τὰ πτηνὰ ἐπέταν ἐπὶ τῶν κεφαλῶν μας μετ' ἄσυντηστοῦ ταχύτητος, ἀφίοντα κραυγὰς τρόμου ἅπαντα διευθόνοντο πρὸς τὸ αὐτὸ μέρος καὶ δὲν ἦν δύσκολον νὰ μαντεύσῃ τις, ὅτι μέγας κίνδυνος ἠπέλει τὴν ἡσυχίαν των.

Ἐντούτοις οἱ ἀστέρες ἔστιλβον μετὰ πλείονος λάμψεως, ὁ ὀρίζων ἦτο πλέον διαφανὴς, καὶ ἡ ἡμισέληνος ἐξηφανίζετο ἐκεῖ κάτω, ἐντὸς ἀτμοῦ διαυγοῦς, καὶ ἡ αὔρα ἔπνεεν εὐώδεις καὶ τακτικῆ. Ἄλλ' οὐαί! τοιαυτὴ εἶναι καὶ ἡ ἡσυχία τοῦ ὄφρου, ὅταν διακόπτῃ αὐτὴν ἡ κραυγὴ τοῦ θύματος, τοιαύτη εἶναι ἡ σιγὴ τῶν κυμάτων, ὅπότεν ἡ τρομερὰ ἀμπωτις μέλλῃ νὰ σηκώσῃ αὐτὰ μέχρι νεφῶν.

Ἡ ἡμέρα ἀνέτειλε. Τὰ πάντα μετεβλήθησαν ἐν μέσῳ ἡμῶν καὶ περίξ· ἵπποι καὶ κάμηλοι στρέφονται πρὸς τὴν δύσιν καὶ κροαίνουσιν ὡς ἂν κατεβίβρωσκε αὐτὰς ὑπάγειόν τι πῦρ.

Σιμούν! σιμούν! σιμούν!

Ἡ ὀλεθρία αὕτη λέξις ἀντήχησε! . . .

Ὁ ἥλιος ὑψοῦται, πλατύνεται καὶ φαίνεται σταματῶν. Εἶναι δίσκος παυμεγέθης, ὃν ἀτενίζει ὁ ὀφθαλμὸς χωρὶς νὰ σκοτισθῇ, ὁ ὄγκος του εἶναι ἐρυθρὸς καὶ αἰνῶν ἀκαταπαύστως διαπερῶμενος ὑπὸ ταινιῶν ὑπερυθρῶν, ὁμοίων μετὰς ἀστραπᾶς ἐκείνας, αἵτινες διαλάμπουσιν ἐπὶ τῆς ἀτμοσφαιρας, ὅταν εἶναι αὕτη αἰθρία καὶ διαφανής.

Περίξ αὐτοῦ σκιαγραφοῦνται τακτικαὶ καὶ εὐθύγραμμοι ζῶναι ἰόχροοι, κυαναὶ καὶ πελιδιναὶ· καὶ κάτωθεν, φλογεράς, ὡς πυρεῖα, βλέπετε κορυφὰς, ὀξείας, διατεταμημένας, φανταστικὰς, πλεούσας εἰς

ώκεανόν πυρός, ἐν ᾧ φαίνονται μέλλουσαι νά βυθισθῶσιν. Αἱ φοβεραὶ αὐταὶ ἀνωμαλίαι εἶναι ὄγκοι παμφλογώδεις, ὧν τὰ σκότεια πλευρὰ περικλείουσι τὸν λαίλαπα, ἔτοιμον νά ἐκραγῇ. . . Ὁ λαίλαψ διασπᾶ αὐτὰ ἐπὶ τέλους. . . Ὁ μέγας φωστὴρ ἐπισκιάζεται. . . ὁ ὀρίζων περιέλλεται. . . ὁ οὐρανὸς ἀναφλέγεται, ἡ γῆ τρέμει καὶ ἡ καταγιγίς φθάνει λάβρος ὡς ὁ ἀερόλιθος. Αὐτὴ πίπτει, ἐκτείνεται, σῦρει ἀνάρπαστα τὰ ὄρη, τὰ φυτὰ. Ἐγγώνουσι τὰς κοιλάδας, μεταβάλλει τὴν ὄψιν τοῦ ἐδάφους, ὄπερ σαίρει, μαστιγοῖ, ἀνωρύττει ἀνατρέπει καὶ ἐπὶ τέλους γίνεται ἐξουσιαστικὴ, τρομερὰ, κυρίαρχος. Τὰ πάντα πίπτουσι, τὰ πάντα κύπτουσι ἐνώπιόν της, διότι δὲν ἔλειθ κανένα, διότι γὰρ μετὰ τὰ δάκρυα τοῦ τρόμου, μετὰ τὴν ἀπόγνωσιν τῆς αγωνίας.

Ἡ ἀδάμαστος αὐτὴ κυρίαρχος ζητεῖ τὸ ἀπειρον θέλει ἐρείπια, ζητεῖ πτώματα νά καταβροχθίσῃ καὶ διασπείρει τὸ πένθος, τὸ σκότος καὶ τὸ χάος.

Ἰδοὺ αὐτὴ! Ἡ συνοδία μας νομίζει ὅτι ἤγκικεν ἡ ὑστάτη ὥρα της. Ἦλθε μετὰ τοὺς σωροὺς τῆς ἄμμου, πληττούσης τὸ σῶμα, καὶ καιούσης αὐτὸ ὡς ὁ ἤλεκτρικὸς σπινθήρ. Ἡ φωνὴ αὐτῆς εἶναι συριγμὸς, εἶναι κραυγὴ ἀπαισίος ἢ πνοὴ της, ὁσμὴ θειώδης, πνίγουσα ὑμᾶς. Δὲν τολμᾷ τις νά ἐμβλέψῃ εἰς αὐτήν, γονατίζει διὰ νά τὴν ἀποφύγῃ. . . Ὡ! φυλάχθητε, διότι ἡ συσσωρευμένη ἄμμος θέλει σᾶς περικαλύψῃ ὡς σάββανον νεκρῶν.

Αἱ κάμηλοι τὸ γνωρίζουσι καὶ κροαίνουσι διὰ νά μὴ ἐνταφιασθῶσι ζῶσιν, συσφιγγόμενοι ἢ μὴ πλησίον τῆς ἄλλης. Ἀναβαίνουν, ἀναβαίνουν πάντοτε, ἦσαν εἰς τὴν κοιλάδα, ἦδη εἶναι ἐπὶ τοῦ λόφου, ὅθεν κατέρχονται ταχεῖαι, ὠθούμεναι ὑπὸ τοῦ ὀρμητικῆ ἀνέμου.

Ποῦ εἶναι αἱ σκηναί, αἱ ζωοτροφίαι, οἱ ἵπποι; Ποῦ οἱ ἄνθρωποι, ζῖτινες ἦλθον νά ἀψικρήσωσιν τὴν ἔρημον; Θελετε εὑρεῖ τις, ἀλλὰ συντετριμμένους καὶ ἠκροτηριασμένους, χωρὶς δύναμιν, χωρὶς ἐνέργειαν, χωρὶς ἐλπίδα. . .

Ἡμέρα εἶναι ἡ νύξ; Τί πρὸς ὑμᾶς; οἱ ὀφθαλμοὶ σας εἶναι κεκλεισμένοι, ἄλλως θέλει κατακαῦσαι αὐτοὺς ἡ ἄμμος. Ἐν τούτοις αὐτὴ στροβιλεῖται, καταπίπτει καὶ πάλιν στροβιλεῖται, περιμένουσα τὴν ἀκίνησιαν της, εἰς ἣν εἶναι προωρισμένη. Μόνη σωτηρία σᾶς μένει, ἐν μέσῳ τῆς τοιαύτης καταστροφῆς, ν' ἀφῆθῃτε εἰς τὴν διάκρισίν της, νά περιμένετε καὶ νά προσεύχεσθε.

Ἀλλὰ ὁ σιμὸν παρῆλθεν, ἀνατρέψασα τὰ πάντα

Ἐπεσεν ἡ καταγιγίς, καὶ ἡ ἔβρις μόνη ἦλθεν, εἰς τὴν ἔρημον πετώσα

Ἐν τῷ μέσῳ τῆς σιγῆς.

Ἄν δ' ἐπὶ τῆς φοικαλαίας

Σκηνῆς ταύτης ὁ Θεός

Ῥίψῃ αὐρίον τὸ ἐλέμμα,

Ὅθ' ἰδῇ τὰς πειναλαίς

Τιγρεις, σκάπτουσαι τὸ χῶμα

Νά μεθίσκωντ' εἰς τὸ αἷμα.

Ἄφου τὰ λείψανα τῆς συνοδίας συνηθροίσθησαν, ἐπαβλήθη ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἡ τάξις καὶ ἀνεκτίσθησαν ἰσχυρᾶς καὶ χλοερᾶς θλαστήσεως.

Προχωροῦμεν, προχωροῦμεν πάντοτε, καὶ τὰ δάση μᾶς φεύγουσι, νομίζομεν ὅτι ἐγγίζομεν αὐτὰ διὰ τῶν χειρῶν μας, ἀκούομεν τὸν θύρβον τῶν κυμάτων τῆς Μεσογείου. . . Δὲν αἰσθανόμεθα πλέον οὔτε πείναν, οὔτε δίψαν, πᾶσα ἀνάγκη ἐξηλείθη ἐνώπιον εὐτυχίας τοσοῦτον προσεγούς. . . Ἐν θῆμα ἀκόμη. . . καὶ ὅλα ἐγένοντο ἄφαντα. . . Τὰ διδυγγῆ ἐκείνα κύματα, τὰ εὐθυμα ἐκεῖνα πτηνὰ, τὰ δάστη τὰ ἀρωματικά καὶ ὁ ἡδὺς μινυριστὸς φύσεως τερπνοτάτης, τὰ πάντα, τὰ πάντα ἐξηλείθησαν ἐν ἀκραιῇ καὶ εὐρισκόμεθα πάλιν εἰς τὴν ἀπέραντον ἡμῶν ἔρημον, κυριευόμενοι αὖθις ὑπὸ τῶν τρόμων μας, τοῦ καμάτου καὶ τῆς δίψης γενομένης ἦδη ἰσχυροτέρας.

Αἱ κάμηλοι εἶχον δίκαιον, δὲν ἐπλάνησεν αὐτὰς ὁ ἀντικατοπτρισμὸς, ἐπειδὴ συνήθισαν εἰς τὰς ταιλαπωρίας καὶ τὰς ἀπάτας τῆς ἐρήμου.

Γ.

Ἄφιξις εἰς Μαρδοκ.

Εἶχομεν λοιπὸν νέους νά υποστῶμεν κινδύνους, νέας προεβλέπομεν συμφορὰς, καὶ ἡ καρτερίαι καὶ τὸ θάρρος μᾶς ἐγκατελίμπανον.

Τί τρομερώτερον τῆς ψευδοθείας προδοσίας! Καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα προσβάλλοντα ἐνταυτῷ καὶ πολλαῖς ὑποκύπτουσιν.

Αἱ κάμηλοι μολαταῦτα ἐνεψύχωσαν τὰς ἐκλειπούσας δυνάμεις μας. Ἐβρωμῶνται ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐπειδὴ εἶχον μείνει ἄφαντοι δι' ὅλης τῆς ἐρήμου, ἔσπευπε νά πιστεύσωμεν ὅτι μᾶς περιέμενον ἐν τάχει νέας φύσεις, νέα φαινόμενα, οὐρανὸς γαλήνιος, ἀτμοσφαῖρα γλυκυτέρα, ἡ ἀνάπαυσις, ὁ ὑπνος καὶ ἡ ἀσφάλεια.

Μ' ἐχαροποιεῖ δὲ πρὸ πάντων καὶ ἐνέσταζεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἐλπίδα ἡ θεὰ πτηνῶν τινῶν, αὐτὴν καταβιβρώσκουσαν δίψαν.

Ὁ οὐρανὸς περιφράσσεται καὶ κυματοῦται χαρίεις. Ἐκεῖ κάτω ἐγείρονται κατάσκιοι λόφοι, σκιαῶδες τερπνὰ, πρασινάδες, ὑπὸ τὰς ὁποίας μᾶς ἀναμένει ἡ ἰσχυρία, ἡ εὐτυχία καὶ ἡ λήθη τῶν βασάνων!

Ἰδέτε ὅποια φύσις μεγαλοπρεπῆς ἐκτυλίσεται ὑπὸ τὰς ὕψεις σας! εἶναι μαγικὴ, ὠραία, ἀπειρος ἡ ἐνώπιόν σας χώρα. Ἐκτείνεται, κοσμεῖται κατὰ πᾶν ὕψος ὑπὸ νέων καλλονῶν, χρωματίζεται διὰ νέων χρωμάτων, ποικίλλεται ὑπὸ πτηνῶν παντοίων, καὶ ὀπίσθεν αὐτῆς, εἰς βραχίλιαν ἀπόστασιν, ἡ θάλασσα, ἡ θάλασσα μετὰ τὰ διαυγῆ αὐτῆς κύματα, τὸν φλοῦιστόν της, τὰ πλοῖά της καὶ τὰς αὔρας της.

Βλέπετε λοιπὸν, ὅτι ἡ ἔρημος δὲν εἶναι τάφος δι' ὅλους, ὅτι εἶναι πολλαῖς καὶ ἀνταμοιῆτις καὶ παρηγορία.

Ὡ! τὴν φορὰν ταύτην εὐλογοῦμεν τὸν Ἰψιστον, τὸν καταπαῖσαντα τὰς βασάνους μας. Ἀντηχοῦσιν ἄσματα καὶ ἡ πορεία γίνεται ταχυτέρα. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης χαρᾶς, μόναι αἱ κάμηλοι νεύουσι σοβαρῶς τὴν κεφαλὴν κάτω καὶ φαίνονται ἐλέγχουσαι τὴν χαρὰν καὶ τὰς παραφορὰς μας.

Καὶ τί πρὸς ἡμᾶς ἡ ἰδιοτροπία τῶν τετραραπόδων τούτων, ἀναισθητῶν πρὸς τὰς γαλήνιους χαρὰς φύσεως ὠραιότερας καὶ ὀμαλωτέρας; Δι' ἡμᾶς μόνους ὁ

Ἰψιστος ἐπρόκισε τὰς ἐρήμους αὐτὰς διὰ τοιαύτης ἰσχυρᾶς καὶ χλοερᾶς θλαστήσεως.

Προχωροῦμεν, προχωροῦμεν πάντοτε, καὶ τὰ δάση μᾶς φεύγουσι, νομίζομεν ὅτι ἐγγίζομεν αὐτὰ διὰ τῶν χειρῶν μας, ἀκούομεν τὸν θύρβον τῶν κυμάτων τῆς Μεσογείου. . . Δὲν αἰσθανόμεθα πλέον οὔτε πείναν, οὔτε δίψαν, πᾶσα ἀνάγκη ἐξηλείθη ἐνώπιον εὐτυχίας τοσοῦτον προσεγούς. . . Ἐν θῆμα ἀκόμη. . . καὶ ὅλα ἐγένοντο ἄφαντα. . . Τὰ διδυγγῆ ἐκείνα κύματα, τὰ εὐθυμα ἐκεῖνα πτηνὰ, τὰ δάστη τὰ ἀρωματικά καὶ ὁ ἡδὺς μινυριστὸς φύσεως τερπνοτάτης, τὰ πάντα, τὰ πάντα ἐξηλείθησαν ἐν ἀκραιῇ καὶ εὐρισκόμεθα πάλιν εἰς τὴν ἀπέραντον ἡμῶν ἔρημον, κυριευόμενοι αὖθις ὑπὸ τῶν τρόμων μας, τοῦ καμάτου καὶ τῆς δίψης γενομένης ἦδη ἰσχυροτέρας.

Αἱ κάμηλοι εἶχον δίκαιον, δὲν ἐπλάνησεν αὐτὰς ὁ ἀντικατοπτρισμὸς, ἐπειδὴ συνήθισαν εἰς τὰς ταιλαπωρίας καὶ τὰς ἀπάτας τῆς ἐρήμου.

Γ.

Ἄφιξις εἰς Μαρδοκ.

Εἶχομεν λοιπὸν νέους νά υποστῶμεν κινδύνους, νέας προεβλέπομεν συμφορὰς, καὶ ἡ καρτερίαι καὶ τὸ θάρρος μᾶς ἐγκατελίμπανον.

Τί τρομερώτερον τῆς ψευδοθείας προδοσίας! Καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα προσβάλλοντα ἐνταυτῷ καὶ πολλαῖς ὑποκύπτουσιν.

Αἱ κάμηλοι μολαταῦτα ἐνεψύχωσαν τὰς ἐκλειπούσας δυνάμεις μας. Ἐβρωμῶνται ἐκ διαλειμμάτων καὶ ἐπειδὴ εἶχον μείνει ἄφαντοι δι' ὅλης τῆς ἐρήμου, ἔσπευπε νά πιστεύσωμεν ὅτι μᾶς περιέμενον ἐν τάχει νέας φύσεις, νέα φαινόμενα, οὐρανὸς γαλήνιος, ἀτμοσφαῖρα γλυκυτέρα, ἡ ἀνάπαυσις, ὁ ὑπνος καὶ ἡ ἀσφάλεια.

Μ' ἐχαροποιεῖ δὲ πρὸ πάντων καὶ ἐνέσταζεν εἰς τὴν καρδίαν μου ἐλπίδα ἡ θεὰ πτηνῶν τινῶν, αὐτὴν καταβιβρώσκουσαν δίψαν.

Ὁ οὐρανὸς περιφράσσεται καὶ κυματοῦται χαρίεις. Ἐκεῖ κάτω ἐγείρονται κατάσκιοι λόφοι, σκιαῶδες τερπνὰ, πρασινάδες, ὑπὸ τὰς ὁποίας μᾶς ἀναμένει ἡ ἰσχυρία, ἡ εὐτυχία καὶ ἡ λήθη τῶν βασάνων!

Ἰδέτε ὅποια φύσις μεγαλοπρεπῆς ἐκτυλίσεται ὑπὸ τὰς ὕψεις σας! εἶναι μαγικὴ, ὠραία, ἀπειρος ἡ ἐνώπιόν σας χώρα. Ἐκτείνεται, κοσμεῖται κατὰ πᾶν ὕψος ὑπὸ νέων καλλονῶν, χρωματίζεται διὰ νέων χρωμάτων, ποικίλλεται ὑπὸ πτηνῶν παντοίων, καὶ ὀπίσθεν αὐτῆς, εἰς βραχίλιαν ἀπόστασιν, ἡ θάλασσα, ἡ θάλασσα μετὰ τὰ διαυγῆ αὐτῆς κύματα, τὸν φλοῦιστόν της, τὰ πλοῖά της καὶ τὰς αὔρας της.

Βλέπετε λοιπὸν, ὅτι ἡ ἔρημος δὲν εἶναι τάφος δι' ὅλους, ὅτι εἶναι πολλαῖς καὶ ἀνταμοιῆτις καὶ παρηγορία.

Ὡ! τὴν φορὰν ταύτην εὐλογοῦμεν τὸν Ἰψιστον, τὸν καταπαῖσαντα τὰς βασάνους μας. Ἀντηχοῦσιν ἄσματα καὶ ἡ πορεία γίνεται ταχυτέρα. Ἀλλ' ἐν μέσῳ τῆς γενικῆς ταύτης χαρᾶς, μόναι αἱ κάμηλοι νεύουσι σοβαρῶς τὴν κεφαλὴν κάτω καὶ φαίνονται ἐλέγχουσαι τὴν χαρὰν καὶ τὰς παραφορὰς μας.

Καὶ τί πρὸς ἡμᾶς ἡ ἰδιοτροπία τῶν τετραραπόδων τούτων, ἀναισθητῶν πρὸς τὰς γαλήνιους χαρὰς φύσεως ὠραιότερας καὶ ὀμαλωτέρας; Δι' ἡμᾶς μόνους ὁ

καὶ πατεῖ γῆν γενναίαν, ὅπου ὑψοῦνται κορυφαὶ γέρ-
ραϊ, σκιαγραφοῦνται ὄρη μὲ τὰς ἀνωμαλίας των, τὰς
βαθείας κοιλάδας των, τοὺς προαιωνίους δρυμῶνας
των, τὰς ἀφθόνας καὶ διαχυεῖς πηγὰς των.

Ἐπανερχόμεθα εἰς τὸν κατοικοῦμενον κόσμον· θέ-
λομεν ἰδεῖ ἀνθρώπους, κατοικίας. Τὸ μέρος εἶναι μὲν
ἡμισόβαρον, ἀλλὰ μᾶς περιμένει ἡ φιλοξενία, ἡ
ἀρετὴ αὐτῆ των πρωτογεννῶν λαῶν τῆς γῆς!

Ἰδοὺ τὸ πρῶτον δενδρόλλιον! Θεε! πόσον ὠραῖον εἶ-
ναι! πόσον ὁ κορμὸς του εἶναι εὐλύγιστος καὶ ῥωμα-
λαῖος! πόσον ἡ πρασινὰς του εἶναι γλυκεῖα! πόσον
ἡ εὐωδία του εἶναι ἠδύπνοος!

Ἡ ἀκανθώδης ἀκαλήφη (τσουκνίδα), ὀπόταν ἐξέρχεται
τις τῆς ἐρήμου, εἶναι ἡ γλοσσὰ δέσμη τοῦ ὕψους, ἡ-
τις φέεται εἰς κήπον πολυανθῆ.

Ἡ χώρα πλουτίζεται, . . . Τὸ ναννοφυεὶς χαμό-
κλαδον δὲν ὑψοῖ πλέον μετ' ἀλαζωνίας τὴν κορυφὴν
του ὑπεράνω τῆς γῆς ἢ ἡ ἐρείκη, ἡ ἀνευ ἰκμάδος καὶ
χραιοῦς, ἀλλ' εὐρὺ παραπέτασμα ἐλαιῶν ἐκτείνεται,
ἀλλ' οἱ κορμφοὶ φοίνικες σαλεύουσι τὰς ὠραίας κορυφῆς
των, ποτίζει αὐτὰ διαυγῆς ρυάκιον, ἡ χρυσάλις παίξει
εἰς τοὺς φραγμαῶνας, ἡ σάυρα κρύπτεται εἰς τὰς ὀπὰς
καὶ ἡ περιπλανωμένη χελιδὼν ἵπταται τῆδε κάκεισε...
τὸ δὲ βέλτιστον πάντων, ἀκούεται ἡ τύρβη, ἡ αἰώνιος
αὐτῆ μουσικὴ τοῦ κόσμου, ἡ τύρβη ἣτις ἔχει τὴν ποιη-
σίν τῆς, τὴν μέθην τῆς, τὴν παραφορὰν τῆς.

Σιωπὴ! κραυγὰ τις ἔφθασε μέχρις ἡμῶν. Αἱ κάμη-
λοι ἀπεκρίθησαν διὰ βελάσματος παρατεταμένου, οἱ
ἵπποι ἐχρημέτισαν καὶ ἡ συνοδία εἶπε τὸ ἄσμα τῆς
χαρᾶς; Ἀλλάχ! Ἀλλάχ! Ἀλλάχ!

Εἰσῆλθομεν εἰς τὸ βασίλειον τοῦ Μαρῶκου.
Ἰδοὺ φυτεῖται τακτικαί, οἰκίαι καθαρὰ καὶ εὐμορ-
φοί . . . Ἰδοὺ καὶ ἄνθρωποι.

Μᾶς περικυκλοῦσι, μᾶς ἐρωτῶσι, μᾶς συλλυποῦνται...
ὦ! λύπης ἄξιοι εἶναι οἱ ὁδοιπόροι οἵτινες διήλθον τὴν
ἐρημον καὶ διεσώθησαν ἐκ τῶν καταστροφῶν αὐτῆς; ..
Ἐγὼ λυποῦμαι ἐκείνους ὅσοι δὲν περιέτρεξαν αὐτὴν,
δὲν ἐσπούδασαν τὰς ἀγρίας ἰδιοτροπίας τῆς, δὲν προ-
σέσχον τὸ οὖς εἰς τὴν σιγὴν τῆς, δὲν ἀνίχνευσαν τοὺς
ὀρίζοντάς τῆς, δὲν εἶδον τὴν ἴδιον ἱπταμένην εἰς τὰ
ὑψη τοῦ αἰθέρος, ἢ σαλευομένην ἐπὶ τῆς θινός. Λυ-
ποῦμαι ἐκείνους ὅσοι δὲν ἤκουσαν τὴν οἰμωγὴν τοῦ
σιμῶν.

Ἡ συνοδία ἐστρατοπέδευσε ὑπὸ πυκνὸν τι δάσος,
οὕτως τοὺς πλείστους περιελιγμούς ἐγνώριζον αἱ κά-
μηλοι. Ἐγὼ δὲ εἰσῆλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθην
εἰς τὸν πρόξενον, ὑποδεχθέντα με ἀριστα. Τὴν ἐπαύ-
ριον ὑπῆγα νὰ ἐνταμώσω τοὺς πυνοδοιπόρους μου καὶ
νὰ θλίψω τὴν χεῖρα δύο ἀγαθῶν Ἀράβων, πλησίον
τῶν ὁποίων συνεβάδισα καθ' ὅλην σχεδὸν τὴν ὁδοί-
ποριαν.

Ἀκάματοι καὶ ἀδάμαστοι οἱ Ἀραβες ἐμελλον ν' ἀνα-
χωρήσωσι μετ' ὀλίγον διὰ τὴν Μέκκαν.

Ἡ Εὐρώπη μοὶ φαίνεται πεζωτάτη συγκρινομένη
πρὸς τὰς μεγαλοπρεπεῖς καὶ καταπληκτικὰς ἐκείνας
εἰκόνας.

Μετὰ δύο ἡμέρας, κρότος κανονίου ἐν τῷ λιμένι,
μ' ἀνήγγειλε τὴν ἀφίξιν πλοίου Εὐρωπαϊκοῦ. Ἠγέρθην
κατεσπευσμένως καὶ ἔτρεξα νὰ μάθω νέα ἐκ τοῦ τό-

που ἐνθα ἀφῆκα πᾶσαν μου χαρὰν, πᾶσαν ἐλπίδα
τὴν οἰκογενεῖάν μου, τὴν μητέρα μου. . .

Ἀλλ' εἰσέτι δὲν ἐμελλον νὰ ἐπανίδω τὴν περὶ
αὐτὴν καὶ τετριμμένην χώραν τὴν ὁποίαν καλοῦμαι
Εὐρώπην. Μετὰ τὴν ἐρημον τῆς Ἀφρικής, μὲ περι-
μενν τὰ προαιώνια καὶ ἀπάτητα δάση τοῦ νέου κό-
σμου, οἱ ἄγριοι ὄρσχοι τῆς καὶ οἱ καταρρέζοντες. . .

Εἶχον ἐπισκεφθῆ τὴν γελῶσαν καὶ τερπνὴν φύσιν τῆς
Βρασιλίας, τῶρα ἐμελλον νὰ ἴδω τοὺς δρυμῶνας τοῦ
Μεξικικοῦ, τοὺς καταρρέζοντας τοῦ Ὄρενοκού καὶ τοῦ
Μισισίπη. . . (μεταφρ. Κ. Π.)

Τ Ε Λ Ο Σ .

ΘΟΥΡΟΥΑΛΔΣΕΝ.

Περίδοξος ἀγαματοποιός, κλέος τῆς Δανιμαρκίας,
εἰς τὴν μητρόπολιν τῆς ὁποίας ἐγεννήθη τὴν 19
Νοεμβρίου 1770. Καὶ ὁ μὲν πατὴρ του, Ἰρλανδὸς
τὴν καταγωγὴν, ἦτον πτωχὸς ξυλογλύφος ἐργαζόμε-
νος εἰς τὰ βασιλικά νεώρια, ἡ δὲ μήτηρ του θυγάτηρ
ποιμένος. Ἡ εὐτελής των γονέων του κατάστασις οὐ
συνεχώρησεν εἰς αὐτοὺς νὰ δώσωσιν εἰς τὸ τέκνον τὴν
ἀγωγὴν πεφροντισμένην· ἀλλ' ὁ νέος, ἀπὸ τῆς προ-
φερωτάτης αὐτοῦ ἡλικίας, ἔδειξε τοιαύτην ἀκατάσχε-
τον κλίσιν πρὸς τὴν ζωγραφικὴν, ὥστε ἠναγκάσθηται
νὰ τὸν στείλωσι ν' ἀκούσῃ τὴν σειρὰν τῶν μαθημάτων
τῆς ἀκαδημίας τῶν τεχνῶν, εἰς τὴν ὁποίαν τὸν παρε-
δέχθησαν δωρεάν. Ὁ νέος Βερθόλδος, — τοῦτο ἦτον
τὸ κύριον ὄνομά του, — ἐφοίτα ἀπὸ ἐξ ἐτῶν εἰς τὸ
σχολεῖον ἐκεῖνον, ὅταν τὸ 1787 ἤξιώθη τῆς μικρᾶς με-
ταλλείας, πρὸς ἀμοιβὴν τῆς ἐργασίας καὶ τῶν προ-
δῶν του· ἡ τιμὴ αὐτῆ ἐπέφερον ἄλλην ἐπίσης ἀξιοζή-
λωτον, τὴν τῆς ἐγγραφῆς, λέγω, τοῦ ὀνόματός του
εἰς τὰς δημοσίους ἐφημερίδας, μεταξὺ τῶν διαπρεψά-
των μαθητῶν. Μετὰ τινὰ ἔτη ἠξιώθη καὶ τῆς μεγά-
λης μεταλλείας. Ἐκτοτε εἰς τῶν καθηγητῶν τῆς Ακα-
δημίας ἀνέλαβε νὰ τελειοποιήσῃ τὴν τεχνικὴν τὴν
ἀγωγὴν, καὶ εἰς ὥραν πολλὰ κατάλληλον· ἐπειδὴ ὁ
πατὴρ τοῦ νέου, ἐπιθυμῶν νὰ προσλάβῃ αὐτὸν ἐοθηθῆ,
ἐσκόπευε νὰ τὸν ἀποσύρῃ ἀπὸ τὸ σχολεῖον. Ἀλλ' ὁ
νέος Θουρούαλδσεν εὗρηκε τὸν τρόπον τοῦ νὰ εὐχαριστή-
σῃ τὸν πατέρα του χωρὶς νὰ παραμελήσῃ τὰς σπουδὰς
του. Σῶζονται εἰσέτι ἀγάλματα ἅτινα συνελάξευσε
μετ' ἐκείνου, ἀποκαλύπτοντα εἰς τοὺς εἰδήμονας
τῆς τέχνης τὰ σπέρματα τῆς μελλούσης δόξης του.
Τρία ἔτη παρῆλθον οὕτω πως. Κατὰ τὸ εἰκοστὸν ἔ-
τος τῆς ἡλικίας του ἐδίσταζε νὰ διαγωνισθῆ περὶ τοῦ
ἔτησιου βραβείου τῆς ἀγαματοποιίας τὸ ὅποιον δίδει
ἡ ἀκαδημία. Οἱ φίλοι του, οἵτινες ἐξετίμουν καλλι-
στα τὴν ἀξίαν του, τὸν ἐνεθάρρουν ν' ἀποδυθῆ εἰς
τὸν ἀγῶνα. Ἐπέτυχε δὲ κατὰ πάντα, καὶ ἡ λαμπρὰ
του αὐτῆ ἐπιτυχία προσκάλεσε πρῶτη τὴν προστασίαν
τοῦ ὑπουργοῦ κόμητος Ρεβεντλῶρ, ἀναθέσαντος εἰς
αὐτὸν τὴν κατασκευὴν πολλῶν ἔργων. Μετὰ δὲ δύο
ἔτη, διηγωνίσθη ἐκ νέου διὰ τὴν μεγάλην χρυσῆν με-
τάλλειαν. Ἡ νέα καὶ λαμπροτάτη ἐπιτυχία του ἐχο-
ρήγησεν εἰς αὐτὸν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ περιηγηθῆ τρεῖς
ἔτη δαπάνη τῆς Κυβερνήσεως. Ἐτος δὲ ἦτον τότε τὸ
1796. Ἐμποδισθεὶς ἀπὸ βαρυτάτην ἀσθένειαν τοῦ νᾶ

περιέβη διὰ ξηρᾶς, ἐπέβη ἐπὶ πλοίου πολεμικοῦ ἀνα-
χωρήσαντος ἀπὸ Κοπεναγῆν εἰς τὴν Μεσόγειον. Τὴν 20
Μαΐου ἀπεχαίρησε τὰ παράλια τῆς πατρίδος του
τὴν ὁποίαν δὲν ἐμελλε νὰ ἴδῃ, εἰμὴ ἀφοῦ τὸ
ὄνομά του ἐγένετο γνωστὸν καθ' ὅλην τὴν Εὐρώπην.
καὶ ἀφοῦ τὰ θαυμάσια ἔργα του διεκέρυττον εἰς ὅλα
τὰ ἔθνη τὴν μεγαλοφυῆαν καὶ τὴν δόξαν του. Φθά-
σας εἰς Ρώμην ἐφιλιώθη μετὰ Δανοῦ ὀνομαζομένου
Ζοέγα, ἀνδρὸς πεπαιδευμένου, ὅστις ἐξετάσας εὐσυνει-
δήτως τὰ ἔργα του, τὸν ἔδωκεν ἀρίστας συμβουλὰς.
Ὁ Θουρούαλδσεν ἐκρυπτεν ὑπὸ τὴν φαινομένην ἀρχίαν
του, κλίσιν διάπυρον πρὸς τὴν σπουδὴν καὶ τὴν ἀγάπην
τῆς δόξης. Νυχθημερῶν ἐργάζετο ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ φί-
λου του, ὅστις ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τέλους μετὰ θαυμασμοῦ
τὰς ταχυτάτας προόδους του. Νέος τις νοῦς ἐφάνετο
γεννώμενος ἐν αὐτῷ, συχνάκις ἔλεγεν ὅτι τὸ κάλυμμα
ἔπεσεν ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ὅτι ἔβλεπε μέλ-
λον τὸ ὅποιον οὐδ' ὑποπτεύετο πρὶν. Καὶ ὅμως τὰ
ἔργα τῆς σμίλης του δὲν εὐχαρίστουν τὴν φιλοκα-
λίαν του· μόλις ἔφθεν εἰς τέλος ἐν ἀγάλμα, καὶ κό-
πτων τὴν κεφαλὴν του τὸ ἔρριπτεν εἰς μίαν γωνίαν διὰ
νὰ μὴ τὸ ἴδῃ τις. Ἐὰν πρέπει νὰ κρίνωμεν περὶ τῶν

ἀποκεφαλισθέντων διὰ τῆς ἀξίας τῶν ὀλίγων ἅτινα
ἐσώθησαν ἀπὸ τὴν καταστροφὴν ταύτην, ἀναγκάζομε-
θα νὰ μεμφθῶμεν, τὴν αὐστηρότητα τοῦ Θουρούαλδσεν.
Ὁ μέγας καλλιτέχνης ἀπεφάσιτε τέλος πάντων νὰ
ἐπιχειρήσῃ ἔργον οὕτως ἡ κατασκευὴ ἐμελλε νὰ κι-
νήσῃ εἰς θαυμασμόν τὴν Δανιμαρκίαν. Ἀντικείμενον
ἔλαβε τὸν Ἰάσωνα σωζόμενον τῶν κινδύνων τοὺς ὁ-
ποίους κατεφρόνησε, διὰ νὰ κατακτήσῃ τὸ Χρυσοῦν δέ-
σους. Τὸν Ἀπρίλιον τοῦ 1801 τὸ ἐκ γύψου ὑπόδειγμα
ταύτην τῶν καλλιτεχνῶν, δὲν εἶν' εὐκόλον νὰ γίνῃ
τις γνωστὸς· τὸ ἀριστούργημα τοῦ νέου ἐρμογλύφου
δὲν ἐθαυμάσθη ὅσον ἤξιζε. Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, μίαν
τῶν ἡμερῶν, ἀφοῦ τὸ παρετήρησε πολλὴν ὥραν, συνέ-
τριψε τὴν κεφαλὴν του, καὶ τὸ ἔρριψε μεταξὺ τῶν
τόσων ἄλλων ἅτινα ἐκατατομήθησαν πρὸ αὐτοῦ. Ἡ
τριετής προθεσμία ἤγγιζε καὶ ὁ Θουρούαλδσεν ἔπρεπε νὰ
ἐπανέλθῃ εἰς τὴν πατρίδα του· κατ' ἀρχὰς ἀπεφάσι-
σε νὰ ἀναχωρήσῃ τὸ φθινόπωρον, ἀλλ' ἀκολούθως ἀνέβαλε
τὴν ἀναχώρησίν του μέχρι τῆς ἀνοίξεως. Τὸ διάστημα
τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τὸ νὰ κατασκευασθῆ ἐκ γύψου νέος
Ἰάσων ἀναστήματος φυσικοῦ. Μετ' ὀλίγον διεφθμίσθη

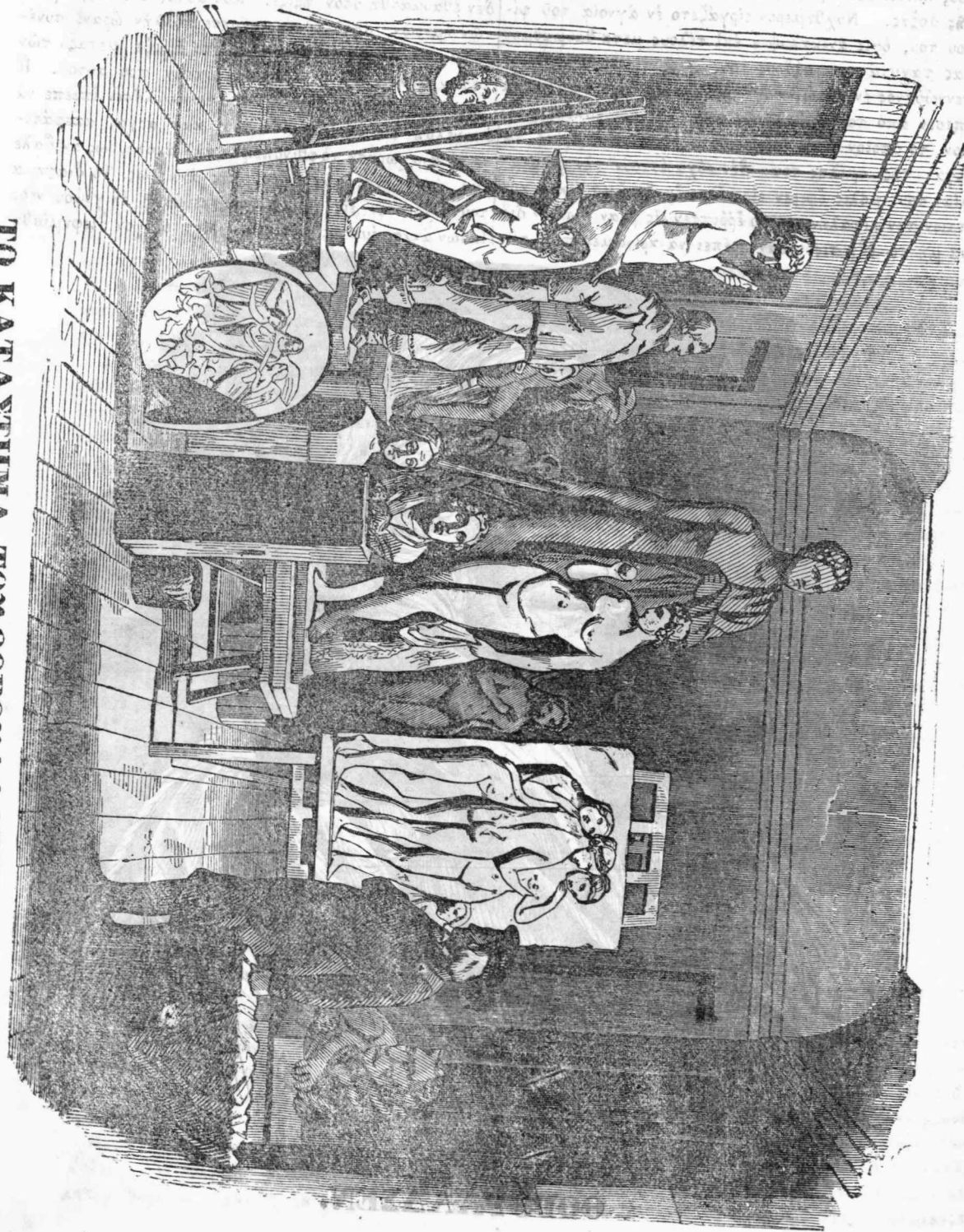

ΘΟΥΡΟΥΑΛΔΣΕΝ.

εις Ρώμην ὅτι ἐξαίσιόν τι ἀριστούργημα ἐφιλοτεχνήθη ἀπὸ νέου ἀγαματοποιῶν ξένων· πλήθος συρρέει εἰς τὴν οἰκίαν του, θαυμάζει, ἀλλ' ὁ θαυμασμός ἐξηγείται διὰ ξηρῶν ἐπαίνων, ἐπιθυμητῶν μὲν, ἀλλ' ὀλίγων ἐνθαρρυντικῶν. Παρ' ὀλίγον τὸ νέον ἀγαλμα νὰ πᾶθῃ ὅ,τι καὶ τὰ πρὸ αὐτοῦ. Τί νὰ πράξῃ ἐντοσούτως; Ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως ἤγγιζεν· ἡ Δακμαρκία ἐζήτει τὸν νέον τῆς καλλιτέχνης, οὐδ' εἶχεν αὐτὸς πόρους νὰ παρατείνῃ τὴν ἐν Ρώμῃ διατριβὴν του· ἡ ταχυδρομικὴ ἀμαξά ἐξέυξε τοὺς ἵππους, ὁ ἡνίοχος παραπονεῖται ὅτι

ἠργοπόροισιν οἱ ξένοι του, ὅταν ὁ συνοδοιπόρος τοῦ Θεορουάλδσεν φθάσας ἀνήγγειλεν ὅτι τὰ διαβατήρια δὲν εἶχον ἐπιθεωρηθῆ. Ἀνέβαλε λοιπὸν τὴν ἀναχώρησιν εἰς τὴν αὐριον. Ὅποια τῆς τύχης εὐνοία! Οἱ καιροὶ τῆς δοκιμασίας εἶχον πλέον παρέλθῃ, διότι τὴν ἰδίαν ἐκείνην ἡμέραν ἐρῆσαν εἰς Ρώμην Ἀγγλος τις βαθύ-πλουτος Θωμάς Χόπ ἄνομαζόμενος, τὸν ὁποῖον ὁ ὀδῆγός του ἔφερον εἰς τὸ ἐργαστήριον τοῦ Θεορουάλδσεν διὰ νὰ παρατηρήτῃ τὸ ἀγαλμα τοῦ Ἰάκωβου, περὶ οὗ τόσο ἐγίνετο λόγος. Ὁ Χόπ, εὐρῶν αὐτὸ ἀξιοθαυμα-

ΤΟ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑ ΤΟΥ ΘΟΡΟΥΑΛΔΣΕΝ.

στον, ἠρώτησε πῶς δαπάνη ἐγχεῖσθε διὰ νὰ λαξευθῇ εἰς μάρμαρον. Ἐξακόσια σελίνια, ἀπεκρίθη ὁ νέος τεχνίτης. Εἶναι ὀλιγώτατα, ἐπανελάθει ὁ φιλοτέχνης Ἀγγλος· σὲ δίδω ὀκτακόσια, ἐπὶ συμφωνίᾳ ὅμως ν' ἀρχίσῃς ἀμέσως τὴν ἐργασίαν. Ἐκ τοιούτων τυχαίων εὐτελῶν περιπτώσεων ἐξαρτᾶται πολλάκις ἡ τύχη τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἐὰν ὁ Ἀγγλος αὐτὸς δὲν ἤρχετο τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Ρώμην, εἰς τῶν ἐνδοξοτέρων συγχρόνων ἀριστοτεχνῶν ἤθελε ζῆσει ἀφανής. Ὁ Θεορουάλδσεν ἀνέβαλε καὶ πάλιν τὴν ἀναχώρησίν του καὶ ἡ τελειοποίησης τοῦ ἀγάλματος ἐπροξένησεν εἰς αὐτὸν φήμην ἣτις ἤυξανε καθ' ἑκάστην καὶ συνετέλεσεν εἰς τὸ ν' ἀποκτήσῃ περιουσίαν ἀνεξάρτητον.

Ὁ Ναπολέων, κυριεύσας τὴν Ἰταλίαν, ἠθέλησε νὰ ἀνεγείρῃ παλάτιον αὐτοκρατορικὸν εἰς Ρώμην, καὶ ἐπὶ τούτῳ ἐξελέξατο ἑαρινά τινα παλάτια τοῦ Πάπα. Ἡ ἀκαδημία προέτεινε εἰς τὸν Θεορουάλδσεν νὰ κατασκευάσῃ τὰς ζωηφόρους θαλάμους τινῶν. Οὗτος παρέστησε τὴν θριαμβικὴν εἰσοδὸν Ἀλεξάνδρου τοῦ Μεγάλου εἰς Βαβυλῶνα, καὶ τὸ ἀνάγλυφον τοῦτο ἀνεγνώρισθη ὡς τὸ ἐντελέστερον τῆς τέχνης ἀριστούργημα μετὰ τὴν ἐνδοξὸν ἐποχὴν τῆς ἐλληνικῆς ἀγαματοποιίας.

Τὸ 1819 ὁ Θεορουάλδσεν ἐπανῆλθεν εἰς Κοπενάγην ὅθεν ἠθέλησε νὰ ἀναχωρήσῃ ἀφέντως τὸ ἐπόμενον ἔτος διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν μητρόπολιν τοῦ Χριστιανικοῦ κόσμου. Ἡ ὁδοιπορεία του ὁμοιάζε πομπὴν ἐπιπνικίων παντοῦ, εἰς τὴν Γερμανίαν, εἰς Στουτγάρδην, εἰς Μόναχον, εἰς Δρέσδην, εἰς Βερολίνον, εἰς Βιένναν, εἰς Βαρσοβίαν, μέγιστα τιμαὶ ἀπεδόθησαν εἰς αὐτόν. Ἡ τελετὴ τῆς παραδοχῆς του εἰς τὴν ἐν Κοπενάγῃ Ἀκαδημίαν τῶν ὠραίων τεχνῶν, ὑπῆρξε παθητικὴ· ἐκεῖ τὸ πτωχὸν παιδίον εἶχεν εὐρεῖ ἄλλοτε καταφύγιον· ἐκεῖ ἐπανήρχετο σήμερον περίδοξος καὶ φέρων τὰ ἐμβλήματα τοῦ προέδρου.

Μεταξὺ τῶν πρωτίστων του ἔργων καταριθμοῦνται καὶ τὰ ἐφεξῆς·

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς καὶ οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, λαξευθέντες διὰ τὴν ἐκκλησίαν τῆς Παναγίας ἐν Κοπενάγῃ.

Ὁ Κοπερνίκος καὶ ὁ Πονιατόφσκις διὰ τὴν Βαρσοβίαν.

Ὁ Ποτόνης, ὁ πρίγκιψ τοῦ Στάρτσμπέργ, Πίος ὁ Ζ'. ὁ καρδινάλιος Γονσάλθης, ὁ βασιλεὺς τῆς Βαυαρίας Μαξιμιλιανός, ὁ πρίγκιψ Εὐγένιος τοῦ Λεχτεμβέργ καὶ τὰ μωσωλεῖα τοῦ Σίλλερ, τοῦ Γούτεμπεργ καὶ τοῦ Κονρανδίνου.

Ὁ Θεορουάλδσεν δὲν πρέπει νὰ λογισθῇ οὔτε μετὰ τῶν τεχνιτῶν οὔτινες ὀφείλουσι τὴν δόξαν των εἰς ἀξιοσημείωτον εὐκολίαν ἢ εἰς τὴν μεγίστην τὸλμην τῆς ἐκτελέσεως, οὔτε μεταξὺ ἐκείνων ὅσοι διεκρίθησαν διὰ τῆς χάριτος καὶ τῆς στυλιπνότητος, ἃς δίδουσιν εἰς τὰ ὀρειχάλκινα καὶ μαρμάρια ἔργα των, καὶ ἐνώπιον τῶν ὁποίων ἐξίσταται ὁ θεατής. Ἡ τέχνη τοῦ Θεορουάλδσεν σεμνὴ καὶ σοβαρὰ, συναρμολογουμένη πάντοτε μετὰ τὸ παριστάμενον ὑποκείμενον, διαστελλεται πρὸ πάντων διὰ τῆς καθαρότητος τῆς γλυφῆς, καὶ τῆς πλήρους χάριτος διαθέσεως, συμφῶνους αἰεποτε μετὰ τὰς αὐστηροτέρας ἀπαιτήσεις· ὁ συνδυασμός οὗτος καθιστᾷ μόνος τὰ ἔργα του ἀριστοτε-

γήματα. Πόσον εἶναι ὠραῖον τὸ ἀγαλμα τοῦ λόρδου Βύρνος, φορῶντος ἐνδυμασίαν ὀδοιπόρου, καὶ καθήμενον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τῆς Ἑλλάδος! ὅποιος νοῦς λάμπει εἰς τοὺς ὀφθαλμούς του. Ἴδετε τὸν σεβάσιμον Πίον, καθήμενον ἐπὶ τοῦ θρόνου τοῦ Ἁγίου Πέτρου! καὶ τὸ ὠραῖον καὶ εὐρύθμον ἐκεῖνο πρόσωπον τοῦ Κοπερνίκου, μετὰ τὴν ἐραχτεῖαν κόμην καὶ τὸν ἐλαφρὸν τῶν συμπατριωτῶν του ἱματισμόν!

Ὁ Θεορουάλδσεν ἀπέκτησε περιουσίαν μεγίστην τῆς ὁποίας κάμνει χρῆσιν ἐντιμὸν καὶ ὠφέλιμον. Ἐπριοκυδοτότησεν ἀδρῶς μουσεῖον ἐθνικὸν εἰς Κοπενάγην· ὅπου τὸν μετέφερον ἐξ Ἰταλίας φρεγάτα δανικὴ μετὰ τοὺς θησαυροὺς του τοὺς ὁποίους ἀπέκτησεν εἰς Ρώμην κατὰ τὴν μακρὰν ἐκεῖσε διαμονὴν του.

ΠΕΤΡΟΣ ΣΛΕΜΙΛΟΣ

H

Ο ΠΩΛΗΣΑΣ ΤΗΝ ΣΚΙΑΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΟΥ.

Ἡ ἱστορία τὴν ὁποίαν μέλλω νὰ σᾶς διηγηθῶ εἶναι θλιβερά ἱστορία ἀνθρώπου ὃν ἡ ἐνδεια ἰνάγκασε νὰ πωλήσῃ τὴν σκίαν του. Οὐδεὶς ἴσως φαντάζεται ὅτι ἡ σκιά εἶναι ἄλλο τι παρὰ σκιά, καὶ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητον νὰ σύρῃ τις κατόπιν του τὸ εἶδος τοῦτο τοῦ ἀμόρφου ἐκμαγείου, ὅπερ συνοδεύει ἡμᾶς θαδίζοντας ἢ ἱσταμένους ὑπὸ τὸν ἥλιον. Παρεκτός τούτου ὑπάρχουσιν ἴσως κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἄνθρωποι ἀπερίσκεπτοι, οἵτινες δὲν ἤθελον φοβηθῆ ν' ἀρνηθῶσι τὴν ὠφέλειαν τῆς σκιάς, φανταζόμενοι ὅτι δὲν ἀναγκαιοῖ εἰς τὴν ἐντελῆ διαμόρφωσιν τῆς φύσεώς των, καὶ ὅτι δύνανται ν' ἀποβάλλωσιν αὐτὴν ἀτιμωρητῆ· ἀλλὰ φεῖ! ἡ ἀπάτη αὐτῶν εἶναι μεγίστη καὶ ἡ ἱστορία τοῦ Πέτρου Σλεμίλου μᾶς παριστᾷ θλιβερὸν τούτου παράδειγμα. Τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ διηγήθη ὁ ποιητὴς Κάμισσος (Chanisso), ὅστις ἐγνώρισεν αὐτὸν εἰς Βερολίνον, εἶναι δὲ αὐτὴ δημῶδες εἰς Γερμανίαν, Ἀγγλίαν καὶ Ἀμερικὴν. Ἰδοῦ πῶς αὐτὸς ὁ ἦρωε διηγεῖται τὰ κυριώτερα αὐτῆς περιστατικά.

Μετὰ θαλασσοπλοίαν καθ' ἣν ὑπέφερα τὰ μέγιστα, κατεπλεύσαμεν ἐπὶ τέλους εἰς τὸν λιμένα· ἅμα δὲ ἐπάτησα τὴν ξηρὰν, λαβὼν ἐπὶ τῶν ὤμων μου τὴν μικρὰν ἀποσκευὴν, προχωρῶ διὰ τοῦ πλήθους πρὸς τὸ πρῶτον ξενοδοχεῖον. Ζητῶ δωμάτιον καὶ ὁ ὑπηρέτης παρατρῶν με ἀπὸ κορυφῆς μέχρι ποδῶν με ὀδηγεῖ εἰς τὸ ὑπερφῶν. Ἡ πρώτη μου φροντίς ἦν νὰ πληροφορηθῶ περὶ τῆς κατοικίας τοῦ Θωμᾶ Ἰών.

— Ἐξω τῆς πύλης τῆς ἀσπυ, με ἀποκρίνονται, τὸ πρῶτον πρὸς τὰ ἀριστερὰ ἀγκοκίπιον, ὅπου ὑπάρχει οἰκία μεγάλη καὶ νεόδμητος με στήλας ἐξ ἐρυθροῦ καὶ λευκοῦ μαρμάρου.

— Καλὰ, ἀποκρίνομαι, καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀκόμη ἐνωρίς, ἀνοίγω τὸ κιβώτιόν μου, φορῶ τὸν νέον ἐπενδύτην μου καὶ τὰ λοιπὰ καλλήτερα ἐνδύματά μου καὶ φέρων τὴν συστατικὴν μου ἐπιστολήν, διευθύνω-

μαι πρὸς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀνθρώπου, εἰς δὲ ἀνεπαύοντο ἄπασαι αἱ ταπειναὶ μου ἐλπιδες.

« Διελθὼν τὴν πύλην τῆς ἀρκτου βλέπω ἐνώπιόν μου τὴν μεγαλοπρεπῆ αὐτὴν οἰκίαν καὶ φθάνω εἰς τὴν θύραν, κρούω, δέδομενος συγχρόνως τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς ἐπιτυχίας μου. Ἡ πύλη ἀνοίγει καὶ μετ' ὀλίγον παρουσιάζομαι ἐνώπιον τοῦ Κ. Ἰὼν ὅστις ἐπεριδιάβαζεν εἰς τὸν κήπὸν τοῦ μέτινας ἄλλους κυρίου. Μ' ὑπεδέχθη ἀριστα, ὅπως ὁ πλοῖσιτος ὑποδέχεται πτωχόν, καὶ στραφείς πρὸς με ἔλαθε τὴν ἐπιστολήν ἣν τοῦ ἐνεχειρίζα.

— Ἀ! ἀ! εἶναι ἀπὸ τὸν ἀδελφόν μου, εἶπεν, εἶναι πολὺς καιρὸς ἀφ' οὗ δὲν ἔλαβον ἐπιστολήν σου, εἶναι καλὰ;

Καὶ χωρὶς νὰ περιμείνη τὴν ἀπάντησίν μου,

— Ἰδοῦ, λέγει πρὸς τοὺς συνοδεύοντας αὐτὸν, δεικνύων διὰ τῆς ἐπιστολῆς λόφον τινὰ, ἰδοῦ τὸ μέρος ὅπου σκοπεύω νὰ κτίσω νέαν οἰκίαν.

Καὶ ἀνοίξας τὸ γράμμα ἐνῶ καιρῷ ἐξηκολούθει τὴν συνδιάλεξίν σου ἐν ἣ ὁ λόγος δὲν ἦτο εἰμὴ περὶ χρημάτων,

— Ἐκείνος εἶπεν ὅστις δὲν ἔχει τοῦλάχιστον ἐν ἑκατομμύριον εἶναι πενέστατος.

— ὦ! ναί, εἶναι ἀληθέστατον ἐκραύγασα ἐγώ.

Ἡ ἐπιφωνήσις αὕτη ἤρρεσεν εἰς τὸν Κ. Ἰὼν ὅστις ἀποτεινόμενος πρὸς με

— Μένε ἐδῶ, φίλε μου, μὲ εἶπες γελῶν βραδύτερον θέλω σέ εἰπεῖ τί σκέπτομαι περὶ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης.

Εἰπὼν δὲ ταῦτα, προσέφερε τὸν βραχίονά σου εἰς κυρίαν τινα καὶ συνοδεύμενος ὑπὸ τῶν περιαυτῶν διευθύνθη πρὸς τὸν λόφον τὸν καλυπτόμενον ἀπὸ ῥόδα. Ἡ συνοδία ἦτον εὐθύμος· ἐγέλων καὶ ἀστεϊεύοντο καὶ ἐγὼ ἐβάδιζον ὀπισθεν αὐτῆς χωρὶς νὰ ἐλκύσω οὐδενὸς τὴν προσοχὴν.

Εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου νέα τις γυνὴ πειραθεῖσα νὰ θραύσῃ κλάδον δένδρου ἐπλήγωτε τὸν δάκτυλόν της. Τὸ συμβάν τοῦτο ἔθεσε τοὺς πάντας εἰς κίνησιν, ἐζήτησαν ταφειτὰν ἀγγλικὸν, καὶ ἀνθρωπὸς τις ἰσχνὸς καὶ μεγαλόσωμος, ὅστις ἐβάδιζε πλησίον μου χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν καὶ τὸν ὅποιον δὲν εἶχον παρατηρήσει πρότερον, εἶσαλε τὴν χειρὰ του εἰς τὸ θυλάκιον τοῦ στακτόχρου ἐπενδύτου του καὶ ἐξαγχιῶν μικρὸν τι χαρτοφυλάκιον, ἤνοιξεν αὐτὸ καὶ προσκυνῶν μέχρις ἐδάφους, τὸ ἐνεχειρίσεν εἰς τὴν κυρίαν, ἥτις τὸ ἔλαθε χωρὶς νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐλαχίστην εὐχαριστίαν.

Ἡ θεία παρουσιάζετο ἐκείθεν μεγαλοπρεπῆς καὶ ὠραία. Εἰς τὸν ὀρίζοντα σημεῖόν τι διαυγὲς ἀνεφαίνετο μεταξὺ τοῦ κυανοῦ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀχαιοῦ.

Ἐν τηλεσκοπίῳ! ἐφώνησεν ὁ Κ. Ἰὼν, καὶ πρὶν ἢ προφθάσωσιν οἱ ὑπηρεταὶ νὰ κινήθωσιν, ὁ μεγαλόσωμος ἀνθρώπος ἔβαλεν ἐκ νέου τὴν χεῖρα εἰς τὸ θυλάκιόν σου καὶ ἐξήγαγεν ἐν τηλεσκοπίῳ, τὸ ὅποιον ἐνεχειρίσεν εἰς τὸν Κ. Ἰὼν χαιρέτων αὐτὸν ταπεινῶς. Καὶ τὸ μὲν ὄργανον περιῆλθεν ἀπὸ χεῖρα εἰς χεῖρα, ἐγὼ δὲ ἐθεώρουν μετ' αὐξούσης ἐκπλήξεως τὸν ἀνθρώπον ὅστις ἐδῶκεν αὐτὸ, καὶ δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐννοήσω πῶς ὅσον ὀγκῶδες ἀντικείμενον ἠδυνήθη νὰ ἐξέλθῃ ἀπὸ κόλπον τασοῦτον μικρὸν, ἀλλὰ μόνος ἐγὼ ἠσθάνομην τὴν ἐκπληξίν ταύτην, διότι οὔτε εἰς τὸν ἀνθρώπον τοῦτον, οὔτε εἰς ἐμὲ προσεῖχε τις.

— Πόσον ὠραῖον πρᾶγμα ἤθελεν εἶσθαι νὰ εἴχωμἐν ἐδῶ, εἶπεν εἰς τῆς συνοδίαις, κανένα τουρκικὸν τάπητα.

Καὶ μόλις ἐπρόφερε τὰς λέξεις ταύτας, καὶ ὁ στακτόχρου ἀνθρώπος, θέτων τὴν χεῖρα εἰς τὸν κόλπον τοῦ ἐξήγαγε λαμπρότατον χρυσοκέντητον τάπητα, τὸν ὅποιον ἐξήπλωσαν οἱ ὑπηρεταὶ κατὰ γῆς καὶ ἐπὶ τοῦ ὁποῦ ἐκάθησαν ἅπαντες χωρὶς νὰ κάμωσιν τὴν ἐλαχίστην παρατήρησιν. Ἐγὼ ἐκύτταξα ἐκ νέου τὸν παραδάξον τοῦτον ἀνθρώπον, τὸν ἔχοντα εἰσοσι περίπου ποδῶν μῆκος καὶ ἐτριβὸν τοὺς ὀφθαλμούς μου διὰ νὰ ἰδῶ μήπως ὠνευρεούμην. Ἐν τούτοις ὁ ἥλιος ἤρχιζε νὰ γίνεταί φλογερὸς καὶ ὁ κτύσων ἠόχλει τὰς κυρίας, ὅτε μία ἐξ αὐτῶν στρεφομένη πρὸς τὸν στακτόχρου ἀνθρώπον πρὸς τὸν ὅποιον οὐδεὶς μέχρως ἐκείνου εἶχεν ἀποτεινεί τὸν λόγον, τὸν ἠρώτησε μὴ τυχὸν εἶχε καμμίαν σκηνήν. Ὁ ἀνθρώπος ἀπήντησε διὰ θαυμάτης ὑποκλίσεως ὡς ἂν ἀπειτείνουσα αὐτῷ τὸν λόγον ἢ κυρία, τῷ ἔδειξε τιμὴν ἣς δὲν ἦτον ἀξίος καὶ πάραυτα εἶδον αὐτὸν νὰ σύρῃ ἐκ τοῦ ἀνεξαντλήτου θυλακίου του πασσάλους, σχοινία καὶ πανιά, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ πάν ὅ, τι απαιτεῖται πρὸς κατάρτισιν μεγαλοπρεπεστάτης σκηνῆς.

Ἡσθάνομην ἤδη, θεωρῶν τὰς θαυματουργίας ταύτας, ἀκούσιον τι ῥίγος, ἀλλ' ὁ τρόμος μου ἐκορυφώθη ὅταν ὁ στακτόχρου ἀνθρώπος ἐξήγαγε τοῦ κόλπου του τρεῖς ἵππους ἐπιτεσσαγμένους καὶ συσκευασμένους... Τῇ ἀληθείᾳ ἐὰν δὲν σὲ ἐβεβαίουν ὅτι εἶδον ταῦτα ἰδίῳ ὄμμασι δὲν ἤθελες τὸ πιστεύσει.

Ἐτρόμαξα τὴν γοητείαν τὴν ὁποίαν ἐξήσκει ἐπ' ἐμοῦ τὸ ὄχρον πρόσωπον τοῦ ἀγνώστου ἐκείνου ἀνθρώπου καὶ ἀπεράσιμα ν' ἀποσυρθῶ κρυφίως, νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πόλιν καὶ νὰ ἔλθω πρὸς ἐντάμωσιν τοῦ Κ. Ἰὼν τὴν ἐπιούσαν, διὰ νὰ ἴδω πληροφορίας, ἐὰν ἤθελον ἔχει τὴν τόλμην, περὶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου.

Εἶχα ἤδη καταβῆ ἀπὸ τὸν λόφον καὶ ἐπορευόμην ἐπὶ τῆς γλῶσῃ ὅτε ἐρρίψα ἐν βλέμμα περὶ ἐμὲ, διὰ νὰ ἰδῶ ἂν μ' ἐπαρατήρουν· ἀλλ' ὁποῖος ὑπῆρξεν ὁ τρόμος μου ὅταν παρατήρησα τὸν στακτόχρου ἀνθρώπον ἐρχόμενον πρὸς ἐμὲ! Πλησιάζας με, ἀπεκαλύφθη τὴν κεφαλὴν καὶ μ' ἐχαιρέτησε μετὰ πολλοῦ σεβασμοῦ· τὸν ἀντιχαιρέτησα καὶ ἐγὼ μετὰ τῆς αὐτῆς ὑποκλίσεως καὶ ἐστάθην ἐνώπιόν σου οἶονε κυριευθεὶς ὑπὸ ἀνεξηγήτου τινὸς γοητείας, αὐτὸς δὲ ἐφαίνετο ἀμηχανῶν, δὲν ἐτόλμα νὰ ὑψώσῃ τοὺς ὀφθαλμούς, προσέκλινε πολλάκις καὶ τελευταῖον προχωρήσας θήματά σου ἀκόμη μ' ἀπέτεινε τὸν λόγον μὲ φωνὴν ἀβεβαίον καὶ τρέμουσαν ὡς τὴν φωνὴν ἐπαίτου.

— Ὁ κύριος θέλει συγχωρήσει τὴν προπέτειάν μου ἐὰν μὴ ἔχων τὴν τιμὴν νὰ τὸν γνωρίζω, τολμῶ νὰ τὸν ἀποτεινῶ μίαν παράκλησιν.

— Δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ἐκραύγασα, τί δύναμαι νὰ πρᾶξω πρὸς ἀνθρώπον ὅστις...;

Καὶ ἀμφότεροι ἐμείναμεν ἄφωνοι καὶ μ' ἐφάνη ὅτι ἐρυθριώμεν.

Μετὰ στιγμιαίαν δὲ σιωπὴν ἐξηκολούθησεν οὕτως· — Κατὰ τὸ ὀλίγον διάστημα τοῦ χρόνου, καθ' ὃν εἶχον τὴν τύχην νὰ εὐρεθῶ πλησίον σου, πολλάκις ἐθεώρησα θαυμάζων, ζητῶ δὲ συγγνώμην ὅτι τολμῶ νὰ σᾶς τὸ εἰπῶ, τὴν ὠραίαν μεγάλην σκιάν τὴν ὁποίαν προετείνετε ἐμπροσθέν σου μετὰ τινος εὐγενεῦς περιφρονή-

σεως... Ἐὰν δὲν σᾶς ἦτο δυσάρεστον νὰ μ' ἐγκραυάσειτε αὐτὴν...

Εἰπὼν ταῦτα, αὐτὸς μὲν ἐσιώπησεν, ἐγὼ δὲ ἤσθαι ὅτι ἀνεξήγητόν τινα σκοτοδίνην. Ἦτο πρᾶγμα παρῶν νὰ ἐλέηθῃ τις ἀνθρώπον ἐπιθυμοῦντα ν' ἀγοράσῃ σκιάν.

— ὦ! θεθαίως θὰ εἶναι παράφρων, εἶπα καθ' ἐμαυτὸν καὶ λαμβάνων ὕψος ἀρμόζον μᾶλλον εἰς τὸ ταπεινὸν τοῦ χαρακτῆρός σου,

— Αἰ δά! φίλτατε, ἐκραύγασα, δὲν σὲ ἀρκεῖ ἡ ἐδική σου σκιά; Παράδοξον μὲ προτεινεῖς συμφωνίαν.

— Ἔχω εἰς τὸ θυλάκιόν μου, ἀπεκρίθη αὐτὸς, θησαυροῦς τινάς, τοὺς ὁποίους δυνατὸν νὰ μὴ καταφρονήσετε προσῶτον. Ἡθελα δόσει τὴν μεγαλητέραν τιμὴν διὰ τὴν ἀνεκτίμητον σκιάν σου, καὶ πάλιν ὑά νομίσω, ὅτι δὲν τὴν ἀγόρασα ἀκριβῶς.

Ἡσθάνην νὰ διατρέχῃ τὸ σῶμά μου νέον ῥίγος, ὅτε διελογίσθην τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο θυλάκιον, ὅπερ εἶχον ἰδεῖ ἀνοιγόμενον ἐμπροσθέν μου καὶ δὲν ἐνόουν πῶς ἠδυνήθη νὰ ὀνομάσω αὐτὸν τὸν ἀνθρώπον, φίλτατον.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε, τῷ εἶπον μὲ πολλὴν εὐγένειαν, δὲν ἐννοῶ πῶς ἡ σκιά μου...

— Σᾶς ζητῶ μόνον τὴν ἀδειαν, μ' ἀντέκοψεν αὐτὸς, νὰ λάβω εἰς αὐτὸ τοῦτο τὸ μέρος τὴν σκιάν σου καὶ νὰ τὴν θάλω εἰς τὸν κόλπον μου. Εἶναι δὲ ἐδικόν μου ἔργον τὸ πῶς θέλω πρᾶξει διὰ νὰ τὴν λάβω. Ἐπειτα δύνασθε νὰ ἐκλέξετε μεταξὺ ὄλων τῶν πολυτίμων πραγμάτων μου. Ἰδοῦ ὁ μανδύας τοῦ Ρολάνδου, τὸ παντοδύναμον αὐτὸ ὄθονον, καὶ τὸ καλῆτερον πάντων, τὸ θαλάντιον τοῦ Φορτοινάτου.

— Πῶς, ἐκραύγασα, ἔχετε τὸ θαλάντιον τοῦ Φορτοινάτου!

Καὶ κατελύφθην ὑπὸ ζάλης τινος, καὶ ἐβλεπα νὰ σπιδῶσιν εἰς τὰ ὄμματα μου ὄρη φλωρίων.

— Ἀβῆτε τὴν καλωσύνην νὰ δοκιμάσετε μόνος σας τὸ μικρὸν τοῦτο σακχίον.

Καὶ ταῦτα λέγων παρουσίασε θαλάντιόν τι ἐκ δέσματος τῆς Κορδοῦης ἀρκετὰ παχὺ, στεφθερὸν καὶ δεμέων διὰ δύο δυνατῶν σειριτίων.

Ἐνεβαλον εἰς αὐτὸ τὴν χεῖρά μου, καὶ ἐξήγαγον δέκα νομίσματα χρυσοῦ, ἔπειτα ἄλλα δέκα καὶ πάλιν ἄλλα δέκα.

— Πολλὰ καλὰ, δέχομαι, εἶπον, δέχομαι τὴν συμφωνίαν. Ἐγὼ κρατῶ τὸ θαλάντιον τοῦτο, καὶ σὺ λαμβάνεις τὴν σκιάν μου.

Ὁ δὲ ἀνθρώπος μου ἔκλινε χωρὶς νὰ προφέρῃ λέξιν καὶ τὸν εἶδον νὰ κατάσχη τὴν σκιάν μου μετὰ θαυμάσιος ἐπιθεξιότητος, νὰ τὴν σηκώσῃ ἐκ τοῦ ἐδάφους, καὶ τὴν τυλίξῃ καὶ νὰ τὴν κρύψῃ εἰς τὸν κόλπον του. Μετὰ ταῦτα ἠγέρθη μ' ἐχαιρέτησεν ἐκ νέου καὶ ἐγένετο ἄφαντος μεταξὺ τῶν δένδρουλλίων. Μ' ἐφάνη ὅτι τὸν ἤκουσα νὰ γελᾷ, ἀλλ' ἐγὼ ἐκράτουν ἰσχυρῶς τὸ θαλάντιον καὶ δὲν ἐγνώριζα εἰσέτι καθαρῶς τί εἶχε συμβῆ.

Ὅταν συνῆλθον, ἔσπευσα ν' ἀφῆσω τὸ μέρος τοῦτο, ὅπου ἤπλιζον ὅτι δὲν εἶχον πλέον τί νὰ πρᾶξω. ἤρχισα νὰ πληρῶ τὰ θυλάκιά μου μὲ χρυσίον καὶ ἔπειτα ὅσας περὶ τὸν τράχηλόν μου τὰ σειρίτια τοῦ θαλάντιου μου ἐκρυσά αὐτὸ ὑπὸ τὰ ἐνδύματά μου.

Ἐξῆλθον τοῦ κήπου χωρὶς νὰ παρατηρηθῶ, ἐφθασα εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν καὶ διευθύνθη εἰς τὴν πόλιν, Φουλάδιον 55, Τόμ. Γ'.

καὶ καθ' ἣν στιγμὴν ἐμελλα νὰ διέλθω τὴν πύλην, ἤκουσα νὰ φωνῶσιν ὀπισθὲν μου.

— Ἐ! παλληκάρη, ἄκουσε, ἄκουσε!

Ἐστρεψα καὶ εἶδα γραϊάν τινα, ἥτις

— Κύτταξε, μὲ εἶπεν, ἀπόλεσε; τὴν σκιάν σου.

— Εὐχαριστῶ, καλὴ μακέρτα, τῆς εἶπον καὶ ρίψας αὐτῇ ἐν φλωρίον ἐξηκολούθησα τὸν δρόμον μου.

Πεσαιτέρω ἤκουσα τὸν σκοπὸν νὰ λέγῃ, ἐλέπων με· Ποῦ ἄφησεν αὐτὸς ὁ κύριος τὴν σκιάν σου; καὶ μικρὸν ἔπειτα ἀπήντησα γυναῖκα, αἰτινὴς ἐκραύγασεν — Ὁ Χριστὸς καὶ ἡ Παναγία! ὁ δυστυχὴς αὐτὸς ἀνθρώπος δὲν ἔχει σκιάν!

Ὅλαι αὐταὶ αἱ ἐπιφωνήσεις ἤρχισαν νὰ μ' ἀνησυχῶσι καὶ νὰ μὲ λυπῶσι, καὶ προσεπάθουν νὰ ἐαδίξω ὑπὸ τὴν σκιάν διὰ νὰ ἀποφεύγω τὸν ἥλιον. Ἀλλ' ὅταν ἐφθασα εἰς τὴν μεγάλην ὁδὸν ἦτον ἀδύνατον τοῦτο καὶ, κατὰ δυστυχίαν μου, διηρχόμεν ἐκείθεν καθ' ἣν στιγμὴν τὰ παιδία ἐξήρχοντο τῆς σχολῆς. Ἐνας κακὸς κυρὸς παῖς παρατήρησεν ἀμέσως ὅτι δὲν εἶχα σκιάν καὶ ἔσπευσε νὰ τὸ ἀναγγεῖλῃ εἰς τοὺς συμμαθητάς του, οἵτινες ἤρχισαν νὰ τρέχωσι κατόπιν μου ρίπτοντες κατ' ἐμοῦ λίθους. Διὰ νὰ τοὺς ἀπομακρύνω τοῖς ἐδίδοα χρυσίον καὶ ἐρρίθην εἰς ἐν ὄχημα διὰ ν' ἀποφύγω τὴν καταδρομὴν τῶν μικρῶν τούτων δαιμόνων.

Ἄμα δ' εὐρέθην μόνος εἰς τὴν ἀμαξάν ἤρχισα νὰ κλαίω πικρῶς καὶ νὰ ἐννοῶ τὴν δυστυχίαν μου. Βισήλθον εἰς τὴν κατοικίαν μου, καὶ ἐρρίψα εἰς τὸν ὑπηρετὴν ἀμέτρητα φλωρία, ἐζήτησα νὰ μ' ὀδηγήσωσιν εἰς τὸ λαμπρότερον ξενοδοχεῖον ὅπου ἐκλείσθην καὶ τί συμπεραίνειτε ὅτι ἐπραττα; ὦ, φίλτατε Κάμιστε, ἐρωθίω νὰ σὲ τὸ ὁμολογήσω! ἔσφα ἐκ τοῦ κόλπου μου τὸ δυστυχὲς θαλάντιόν μου καὶ μὲ εἶδος τι μανίας ἀξέσπουτος ἀκαταπαύσως, ἐξήγαγον ἀπ' αὐτοῦ χρυσόν, χρυσόν, καὶ πάντοτε χρυσόν· διέσπειρα αὐτὸν κατὰ γῆς, τὸν ἐκωδώνιζα, καὶ πάλιν ἤρχιζα τὸ αὐτὸ ἐπιπροσπάθουν νὰ θελίξω τὴν καρδίαν μου διὰ τῆς λάμψεως τοῦ μετάλλου τούτου, διὰ τοῦ λυγηροῦ ἤχου του, ἕως οὗ ἐπὶ τέλος ἐπειτα ἄτονος ἐπὶ τῆς κλίνης ταύτης τῆς χρυσίνης καὶ ἀπεκοιμήθην.

« Τὴν ἐπιούσαν ἔφερα ἐμπόρους, τεχνίτας καὶ ἐζήτησα νὰ διασκεδάσω τὴν θλίψιν μου ἀγοράζων πᾶν ὅ, τι μ' ἤρχετο εἰς τὴν φαντασίαν, ἀλλὰ τὸ ἔσπερας ὅταν ἐπειράθην νὰ ἐξέλθω, ἤρχισαν αὐθις τὰ δεινά μου. Οἱ ἄνδρες βλέποντές με διαδαίνοντα χωρὶς σκιάν ἐμουρμούριζαν, αἱ δὲ γυναῖκες ὠμίλουν περὶ ἐμοῦ μετὰ οἴκτου πλέον προσβλητικοῦ παρὰ τοὺς σαρκασμούς...

Ἀναζητήσας τὸν φρικώδη ἐκεῖνον ἀνθρώπον τὸν ἀγοράσαντα τὴν σκιάν μου διὰ νὰ τῷ ἐπιστρέψω τὸ διαβολικὸν τοῦ θαλάντιον καὶ μὴ εὐρὼν αὐτόν, ἀπεφάσιμα νὰ μεταβῶ εἰς ἄλλην πόλιν. Ἐνταῦθα τὸ χρυσίον μου, ἡ πολυτελεία μου μ' ἔκαμαν νὰ νομισθῶ ὡς βασιλεὺς τις. Ἀπήντησα νέαν τινα κόρην ἀθῶν καὶ χαρίεσσαν καὶ ἀπεράσιμα νὰ τὴν νυμφευθῶ. Ἡ κόρη ἀνταποκρίνεται μετὰ σεμνότητος εἰς τὰς εὐχὰς μου, καὶ οἱ γονεῖς δέχονται αὐτῆς. Γίνονται αἱ προετοιμασίαι, ὡ τῆς ἡμέρας τῆς τελετῆς προσδιορίζεται, ὅταν αἰφνης, ὃ τῆς αἰσχύνης καὶ τίς ἀπογνώσως! ἀπιστῆς τις ὑπερήτης πληροφορεῖ τὸν πατέρα τῆς νέας ὅτι ὁ ἀνθρώπος αὐτὸς δὲν ἐξέλαβον ὡς βασίλεια τινὰ δὲν τολ-

μᾶ νὰ φανῆ εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας διότι δὲν ἔχει σκιάν.

Εἰσέρχομαι εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μυστικῆς μου καθ' ἣν στιγμὴν ἡ οἰκογένεια ἐπληροφόρηθη τὸ ὀλέθριον τοῦτο μυστικόν, καὶ εὐρίσκω αὐτὴν κλαίουσαν καὶ ὀδυρομένην, τὸν πατέρα παρωρισμένον, τὴν νεάν κόρην ἀπαρηγόρητον καὶ φεύγω τρέχων διὰ τῶν ἀγρῶν καὶ τῶν πεδιάδων.

Ἡ τελευταία αὐτῆ δυστυχία μου μ' ἐσπρωξεν εἰς τοσαύτην ἀπελπισίαν, ὥστε ἀναθεματίζων καὶ πλοῦτη καὶ ἀγαθὰ, ἐνόησα ὅτι ὁ μυστηριώδης ἐκεῖνος ἄνθρωπος ἦτον ὁ πειρασμὸς μεταμορφωμένος, ἔρριψα εἰς ποταμὸν τινα ὃν ἀπήντησα καθ' ὁδὸν τὸ κατὰ κριμὸν θαλάντιον καὶ ἀπεφάσισα νὰ ζήσω τὸ ὑπόλοιπον τῆς ζωῆς μου, πένης μὲν καὶ ἐσθίω τὸν ἄρτον μου ἐν ἰδρωτί τοῦ προσώπου μου, λαβῶν ὅμως ὡς ἀσφαλὲς ἀξίωμα, ὅτι ἡ ἐντιμὸς πενία καὶ ἡσυχία τῆς ψυχῆς καὶ συνειδήσεως εἶναι μυριάκις προκρινώτερα τοῦ αὐτοῦ μου πλουτισμοῦ καὶ ὅλων τῶν ἀπολαύσεων αὐτοῦ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ.)

ΤΟ ΚΑΝΔΙΛΙ. (*)

Α.

Τίς δὲν γνωρίζει τὸ Κανδιλί μετ' τὴν παρακειμένην ὄρσιαν κοιλάδα τοῦ Γιογκ-Σουγιού, μετ' τὸ αὐτοκρατορικὸν αὐτοῦ περίπτερον, τὴν ἐρύσιν του, τὴν ἔχουσαν τέσσαρς κίονας ἐκ πορφυρίτου καὶ τὸ βέρον διὰ τῆς πεδιάδος βράκιον!...

Ὅταν ἰδῆτε κατὰ πρῶτον τὴν γλοερὰν ταύτην κώμην, νομίζετε ὅτι εἶναι λόφος ἐπὶ τοῦ ὅπου ἰδιότροπὸς τις μοῖρα ἔρριψεν ἄνευ συμμετρίας καὶ περιπέτρα χρυσᾶ καὶ οἰκήματα πολύχρωμα, καὶ ἀμπέλους καὶ κήπους καὶ δένδρα καὶ τάρους, ἅτινα ὑπὸ τὸν μαγευτικὸν κείμενα οὐρανὸν τῆς Ἀνατολῆς καὶ εἰς τὰ κύματ' ἀνακλινόμενα παρουσιάζουσι θεῶν τερατοτάτην.

Τὸ Καν-Διλί εἶναι μέρος τοῦ οὐρανοῦ πεσὸν ἐπὶ τῆς γῆς... διὸ καὶ αὐτοῦ συνέρονται αἱ οὐραὶ καὶ αἱ ἀηδόνες, καὶ ὁ ἐντροπῶν εἰς αὐτὸ δύναται νὰ αἰσθανθῆ τὰς εὐφροσύνας τοῦ παραδείσου. Ἀλλὰ διατὶ χωρὶον τοσοῦτον ὠραῖον καὶ εὐφρόσυνον φέρει ὄνομα τοσοῦτον ἀπαίσιον; Καν-Διλί (ἀκρωτήριον αἵματος) Διατὶ; ἰδοὺ ἡ ἱστορία του.

Β.

« Ἡ νύξ εἶναι γαλήνιος καὶ παίζει μετ' τὸ κύμα. »

Περὶ τὰ τέλη τοῦ δεκάτου ἐβδόμου αἰῶνος, κατὰ τινα ἐσπέραν, ὁποῖας γνωρίζει μόνον ὅστις εἶδε τὸν Βόσπορον· « ὁπόταν τὸ Σταμποῦλ φωταγωγεῖται ὑπὸ μυρίων φώτων, καὶ εὐώδης νύξ καλύπτει διὰ γλαυκοῦ πέπλου τοὺς μιναρέδες καὶ τοὺς θόλους του· ὅταν τὰ χλοερὰ κίονα, ἀντανακλῶνται, ὡς φάσματα μεγάλια εἰς τὰ κύματα τοῦ αἰγιαλοῦ... » δύο ἄτομα ἴσταν-

(*) Τὸ διήγημα τοῦτο μετεφράσαμεν ἐκ τῆς ἑβδομάδος δ' ἐκδότης τῆς ὁποίας ἀναφέρει ἐστὶ ἐγγραφή γαλλιστὶ ὑπότινος νέου Ὀθωμανοῦ κατοικοῦτος εἰς Κωνσταντινούπολιν.

Ἐν τούτοις, σκηνὴ ἄλλη, ὅπως διάφορος συνέβαινε εἰς τινα θάλαμον τοῦ περιπτέρου τοῦ Κανδιλίου, κειμένου πλησίον τοῦ ποταμοῦ τοῦ Γιογκ-σουγιού.

Γυνὴ τις καλλονῆς ἐξαισίου, ἐκάθωτο ἐξηπλωμένην ἀβρῶς ἐπὶ τοῦ πλουσίου σαφᾶ τῆς, ἐνώπιον ἐνὸς τῶν μαρῶν παραθύρων τοῦ περιπτέρου. Ἦτον δὲ ἡ περιώνυμος Ρεζιὰ Γκιουλνούς, (ῥοδόνερον τῆς ἀνοίξεως), ἡ εὐνοουμένη τοῦ ἐνδοξοῦ Σουλτάνου Μωάμεθ τοῦ Δ', τῆς ὁποίας ἡ ἐπιβροχὴ ὑπῆρξε μεγίστη ἐπὶ πολὺν χρόνον.

Κατ' ἐκείνην τὴν στιγμὴν ἐφαίνετο ἀνήσυχος καὶ περιφροντικῆς.

— Λοιπὸν, νομίζεις, ὅτι ὁ εὐνοῦχος ἐκεῖνος περὶ οὐ μὲ λέγεις, εἶπεν ἀποτεινομένη πρὸς τὸν πιστὸν αὐτῆς κιζλάρχαγαν Ἰουσοῦφην, ὅστις ἔμενε ἐνώπιόν τῆς γονυπετῆς, ὅτι ὁ χορευτῆς οὗτος εὐνοῦχος εἶναι ἱκανὸς νὰ πράξῃ ὅ, τι με προτείνεις;

— Μάλιστα, σουλτάνα μου, σὲ τὸ ὑπόσχομαι.

— Καὶ αὐτὴ αὖτις θὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ Σουλτάνου; . . .

— Μάλιστα, βασίλισσά μου, ὁ Μεγαλειότατος τὸ διέταξε.

— Καὶ λέγουσιν, ὅτι εἶναι ὠραία, αὐτὴ ἡ Κιρκασία;

— Ὁχι ὠραιότερα ὑμῶν, σουλτάνα μου.

— Ἀλλ' ὡς ἐμὲ περίπου . . . δὲν εἶναι οὕτω;

— Ὁ! ὄχι . . . ἀλλὰ . . .

— Αἱ! σιωπά, σὲ παρακαλῶ, ἀπόψε ὀμιλεῖς πολλά.

Πλὴν, καί! τί εἶχ' νὰ σὲ διατάξω, αἱ! στείλ' με τὸν εὐνοῦχον, ἀφοῦ ἐκτελέσῃ τὰς διαταγὰς σου . . .

Πρέπει νὰ κάμω τίποτε δι' αὐτόν, πρέπει νὰ τὸν ἀνταμείψω.

— Ναι! σουλτάνα μου, νὰ τοῦ κάμωμεν τίποτε . . .

— Ὁχι, ὅτι θὰ κάμει καὶ αὐτὸς εἰς τὴν . . .

— Τίρας! τί λέγεις; δύο ἐγκλήματα ἐνταυτῶ! . . .

— Ἄλλως δὲν γίνεται, βασίλισσά μου . . .

— Ἀλήθεια, Ἰουσοῦφη, ἀλλὰ πρέπει πρῶτον ν' ἀκαλλαχθῶ ἀπὸ τὴν Κιρκασίαν, τὴν ἀντιζήλον μου . . . καὶ ἔπειτα βλέπομεν. Πλὴν γίναινε, σπεῦσον . . .

Καὶ ὁ Κιζλάρχαγος προσεκύνησε μέχρις ἐδάφους καὶ ἐκλήθη, ἡ δὲ Γκιουλνούση ἤρχησε νὰ τραγωδῆ ἀρκετικόν τι ἀσματίον.

Γ.

« Τὸ πᾶν περὶ
Κ' ὁ θόρυβος καὶ ἡ κραυγὴ
Κ' εἰς τὸ κενόν
Ἐπικρατεῖ μόνον αἰγῆ. »

Τὴν ἐπιούσαν τὸ ἐσπέρας ἐγένετο ἐορτὴ εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν περίπτερον τοῦ Γιογκ-σουγιού . . . Ὅποια γοπητικὴ ἐορτὴ! ὁποῖα ἐποψὶς ἀπερίγραπτος! . . . Ἀλλὰ πρὸς τί ἡ ἐορτὴ αὕτη, ἡ φωταγωγία, τὰ ἄνθη, τὰ στέφανα; διατὶ ἡ εὐφρόσυνος ἐκείνη μουσικῆς; διατὶ τὰ τάγματα αὐτὰ τῶν μπουσταντζιδῶν, τὰ περιφρουρούμενα τὸ κίονα; διατὶ ἡ κίνησις αὕτη εἰς τὸν αὐτοκρατορικὸν γυναικωνίτην; διατὶ οἱ πλούσιοι οὗτοι καλλωπισμοὶ τῶν φιλοπαιγμόνων καὶ νεαρῶν ὀδαικισσῶν; διότι ὁ Μεγαλειότατος Σουλτάνος ἐμελλε νὰ παρασταθῆ κατὰ πρῶτον εἰς τὸν χορὸν νέας τινὸς καὶ ὠραίας Κιρκασίας.

Ὁ χορὸς ἐμελλε νὰ γίνῃ ἐπὶ τινος ὑπερκειμένου τῆς

θαλάσσης δώματος, καὶ τὰ πάντα ἀπέπεσον αὐτοῦ τὴν μέθην καὶ τὴν ὀλιβιότητα. Τὸ δῶμα ἦτο καταστρόλιστον ἀπὸ πρασινάδα καὶ ἄνθη, διαχυγέστατον ὕδωρ ἔπαιζεν εἰς μαρμαρίνην δεξαμενὴν· θυματήρια χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ διέχεον τὰς ἡδυτέρας εὐωδίας καὶ αἱ κορυφαὶ δεινυλλίων τινων ἐσειόντο ἡδυπαθῶς ὑπὸ τὰς ἀργυροχρόους ἀκτῖνας τῆς σελήνης, ἀνατελλούσης μεγαλοπρεπῶς πρὸς ἀνατολάς. Ὁ Αὐτοκράτωρ περιδιόβαζε βραχίονας ἐπὶ τοῦ δώματος τούτου . . . περιμένων τὴν χορευτρίαν.

Ἐπὶ τέλους ἐφάνη ἡ Ἀδιλὲ! ὁ Σουλτάνος ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ πλουσίου ἀνακλιτηρίου του, ἡ μουσικὴ ἔπαιζεν καὶ ὁ χορὸς ἤρχισεν. Ὅποιος χορὸς! ὅστις ἔδλεπε τὴν γυναῖκα ταύτην, τὴν τοσοῦτον χαρίεσαν, ἔχουσαν τὴν κόμην μακρὰν καὶ κυματίζουσαν ἐπὶ τῶν ἀλαστρονίων ὤμων τῆς, τὰς ὀλένας λευκὰς καὶ τρογγύλας, τὰς ὁποίας συνεχῶς ἐσταύρωνεν ἐπὶ τοῦ ἀσπαίροντος στήθους τῆς, τὰ μαῦρα καὶ μεγάλα βλέφαρα κάτω νεύοντα, τὸ ἀνάστημα εὐμορφον καὶ λεπτόν, κλίνουσαν ἡδυπαθῶς καὶ πάντοτε κατὰ τὴν μουσικὴν χωρὶς νὰ ἐγγίξῃ τὸ ἔδαφος, ἤθελε τὴν ἐκλάβει σουλφίδα, ἢ ἀγγελὸν τινα.

Ἐμενε ἐν μόνον βῆμα εἰσέτι νὰ χορευτῆ ἡ Ἀδιλὲ καὶ ἐζήτησε τὴν συνδρομὴν ἐνὸς εὐνοῦχου χορευτοῦ παρουσιάσθη αὐτὸς καὶ ἡ Ἀδιλὲ ἐγγίζουσα τὴν χειρὰ του ἐφρικίασε . . . Ἀλλ' ὅμως ἐξηκολούθησε τὸν χορὸν λαμπρότερον τοῦ πρώτου. Ὁ Σουλτάνος τεθελγμένος ἠγέρθη καὶ ἐπροχώρει πρὸς αὐτήν. Ὁ εὐνοῦχος ἔσυρεν αὐτὴν εἰς τὰ ὀπίσω οἰοῦναι φεύγων τὸν ἄνακτα, καὶ ἀφῆκε, ὁ ποὺς τῆς χορευτρίας ὀλισθαίνει καὶ αὐτὴ πίπτει εἰς τὴν θάλασσαν! . . . Ἐραύγασαν εἰς βοήθειαν. Μπουσταντζῆς τις ἐφάνη καὶ ἐβρόφη εἰς τὰ κύματα, ἀλλ' ἦτον ἀργά . . . Ὁ δυστυχὴς Ἀλῆς, διότι αὐτὸς ἦτον, δὲν ἀνεφάνη οὔτε μετὰ τῆς Ἀδιλῆς, οὔτε μόνος . . .

Τὸ μεσονύκτιον ἡ σελήνη, λαμπρὰ πάντοτε καὶ μελαγχολικῆ ἐκκλινε πρὸς τὴν δύσιντες. Ὀυδέμια ὅμως σκηνὴ τῆς πρὸ ὀλίγου τελομένης ἐκεῖνης ἐορτῆς ἐφώτιζεν. Ἐλεγες ὅτι ὅλα ἐκεῖνα τὰ φῶτα, ὅλη ἐκείνη ἡ μουσικὴ, ὁ θόρυβος, τὰ αὖρα, τὰ ἄνθη, καὶ ἡ ὠραία χορευτρία ἦσαν ὀπτασία τις μαγικὴ διαλυθεῖσα ἐν ἀκαρεῖ.

Μ' ὅλα ταῦτα τρεῖς ἄνθρωποι εὐρίσκοντο εἰσέτι ἐπὶ τοῦ δώματος τοῦ περιπτέρου, ὅπου συνέβη τὸ τρομερὸν ἐκεῖνο δράμα.

Οἱ τρεῖς οὗτοι ἦσαν οἱ Γκιουλνούση, ὁ Ἰουσοῦφος καὶ ὁ χορευτῆς εὐνοῦχος.

— Ἀπὸ αὐτὸ τὸ μέρος τὴν ἔρριψες εἰς τὴν θάλασσαν; ἠρώτησεν ὁ Κιζλάρχαγος τὸν εὐνοῦχον.

— Μάλιστα, εἶπε γελῶν ὁ εὐνοῦχος.

— Ἰπαγε λοιπὸν καὶ σὺ νὰ τὴν εὕρῃς, ἐπανέλαθεν ὁ Ἰουσοῦφος, καὶ ὅλαις δυνάμεσιν ἐσπρωξεν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ἀνδῆρου.

Τὸ βέσμα, ὁρμητικὸν κατὰ τὸ μέρος τοῦτο, ἔσυρεν τὸν δυστυχῆ, τὸν περιέστρεψε καὶ τὸν ἐβύθισεν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἡ σιωπὴ διακοπέσσα πρὸς στιγμὴν, ἐπανήλθεν αὖθις.

— Ἀχ! . . . εἶπεν ἡ ὠραία Γκιουλνούση, ἀναπνέουσα ἐλευθέρως, εἶναι ὁ τρίτος ἄνθρωπος ὅστις πῆγε-ται ἀπόψε . . .

(α) Παραθαλάσσιος οἰκία ἐν Κωνσταντινούπολει.

Δ'.

Ἐρωτήσατε διατί ἡ εὐμορφος κόμη τοῦ Κανδιλίου ὀνομάσθη *Kandil* (ἀκρωτήριο αἵματος); . . .
Εἶναι εὐκολον νὰ ἐνοηθῇ.

ΑΑΔΗ.

Η ΔΙΚΗ ΚΑΙ Ο ΔΙ' ΑΓΧΟΝΗΣ ΘΑΝΑΤΟΣ
ΤΩΝ ΣΥΖΥΓΩΝ ΜΑΝΝΙΚ.

Τὴν 10 τοῦ παρελθόντος Αὐγούστου ἐγένεν ἄφαντος ἐκ τῆς ἐν Λονδίῳ κατοικίας του ἄνθρωπος τις ὀνόματι Πατρίκιος Ὀκόνου, Ἰρλανδὸς τὸ γένος καὶ εἰς τῶν ἀνωτέρων ὑπαλλήλων τοῦ τελωνείου τοῦ Λονδίνου, ἔχων ἐτήσιον μισθὸν 300 Λ. Σ. (8,500 περίπου δραχμῶν). Οὐδὲν ἔχνος ῥήξεως ἐξωτερικῆς ἢ ἐσωτερικῆς δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν κατοικίαν του. Ἀλλ' αἱ θῆκαι του ἀνοίχθησαν διὰ κλειδίων ἅτινα εὑρέθησαν ὅλα ἐπὶ τῶν κλειθρῶν. Ἀφρηθήσαν τοιουτοτρόπως 100,000 φράγκων εἰς γραμμάτια βιομηχανικῶν ἐπιχειρήσεων, 7 ἕως 8,000 φρ. εἰς μετρητὰ καὶ πολλὰ χρυσὰ ἀλύσεις δι' ὧν ὁ φονεὺς ἤγάπα νὰ καλλωπίζεται. Τί ἐγένεν ὁ Πατρίκιος Ὀκόνου; Ἦτο γνωστὸν ὅτι δὲν εἶχεν ἐχθρούς. Ὡν δὲ γλίσχρος εἰς τὰς ἐξείς του, ἐφοίτα ὀλίγον τὸν κόσμον καὶ δὲν εἶχε σχέσιν εἰμὴ μετὰ τινος Μάννικ, οἷ ἡ σύζυγος ὀνόματι Μαρία Ἄννα, ἐκ Γενεύης, νεωτάτη καὶ εὐειδιστάτη γυνή, ἣ το καὶ ἂ ἐλεγεν αὐτὸς, ἀνεψία του καὶ ἐπιτροπευομένη του. Ἀλλ' ἡ κοινὴ φήμη ἀπέδιδεν εἰς τὸν Ὀκόνου καὶ τὴν Κ. Μάννικ σχέσεις ἐγγληματικὰς, αἵτινες εἶχον ἀρχίσει ἀπὸ τὸν καιρὸν ἀκόμη, καθ' ὃν ἡ Μαρία Ἦτο θαλαμηπόλος εἰς τὴν οἰκίαν τῆς δουκίσσης Σουθερλάνδ. Ὁ σύζυγός της, ἄνθρωπος κακῆς φήμης καὶ διωχθεὶς πρὸ ἑξῆς μνηῶν ἐκ τοῦ καταστήματος τοῦ σιδηροδρόμου Great-Western, ὡς συνένοχος εἰς πολλὰς κλοπὰς, πρᾶχθεὶσας κατὰ τὰς στιγμὰς τῆς ἀναχωρήσεως τῶν ἐπιβατῶν, ἐφαίνετο παραβλέπων τὰς σχέσεις ταύτας, καὶ οὕτε αὐτὸς ὁ Πατρίκιος ἐφρόντιζε νὰ κρύπτῃ τι.

Ἄμα δὲ ὁ Ὀκόνου ἐγένεν ἄφαντος, ἡ οἰκογένειά του, ἣτις ἐν Ἰρλανδίᾳ κατέχει κοινωνικὴν θέσιν, εἰδοποίησε διὰ τῶν ἐφημερίδων, ὅτι δίδει 10 λ. σ. ἀμοιβὴν εἰς τὸν ὅστις ἤθελε δώσει εἰδήσιν τινα περὶ αὐτοῦ.

Μάρτυς τις ἐδήλωσεν ὅτι, τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ὁ Ὀκόνου ἐγένεν ἄφαντος, συνώδευσεν αὐτὸν σχεδὸν μέχρι τῆς κατοικίας τῶν Μάννικ.

Ἐκ τῆς δηλοποιήσεως ταύτης κινήθησα ἡ Ἀστυνομία μετέβη εἰς τὴν κατοικίαν των. Ἦν δὲ αὕτη πεπαλαιωμένος τις οἰκίσκος κατὰ τὴν ὁδὸν τῆς Ἀθηνᾶς (Minerva-Square) κείμενος καὶ ἀνήκων εἰς τινα κύριον, ὅστις μὴ δυνάμενος νὰ τὸν ἐνοικίωσῃ, τὸν ἐδωκεν εἰς τὸν Μάννικ νὰ κατοικῇ δωρεάν.

Ἡ ἀστυνομία δὲν εὔρε κανένα ἐντὸς τῆς οἰκίας. Οἱ Μάννικ εἶχαν τραπῆ εἰς φυγὴν καὶ ὅλαι αἱ ἐρευναι ἀπέβησαν ἀτελεσφόροι. Ἰσόγεια, κῆποι, ἀχυρῶνες, ὅλα ἐρευνηθήσαν, ἀλλ' εἰς μάτην. Παρατηρήθη ὅμως ὅτι μία πλάξ πλησίον τῆς ἐστίας τοῦ μαγειρίου εἶχε μετακινηθῆ προσάτως. Τὴν ἤγειρον καὶ εὔρον ὑπ' αὐτὴν τὸ πτώμα παρακεχωσμένον εἰς ἀσθεστον, καὶ ἀποτε-

φωμένον σχεδὸν, γνωρίζομενον δὲ μόνον ἐκ τοῦ ταχυντοῦ ταρσοῦ τῶν ὀδόντων. Ὁ φονεὺς ἔφερε τοιοῦτον καὶ βεβαίως τὸ πτώμα αὐτὸ ἦν τὸ τοῦ Πατρίκιου Ὀκόνου. Τὸ κρανίον ἦτο διαπερασμένον διὰ σφαιρας. Ἀλλ' ὅμως οἱ γείτονες δὲν ἤκουσαν καμμίαν ἐκπυροκρότησιν. Θέλομεν ἰδῆ κατωτέρω πῶς συνέβη ὁ φόνος οὗτος.

Ἐν τούτοις οὐδεμία πλέον ὑπῆρχεν ἀμφισβόλια περὶ τῶν αὐτουργῶν τοῦ φόνου. Εἰς τὸ ὑποσχεθὲν ὑπὸ τῆς οἰκογενείας ποσὸν ἡ κυβέρνησις προσέθηκεν ἄλλας 100 λ. σ. ἀμοιβὴν διὰ τὴν σύλληψιν τῶν δύο συζύγων καὶ 50 διὰ τὴν τοῦ ἐνόου. Ἡ βασίλισσα ὑπεσχέθη ἀμνηστίαν πρὸς πάντα συνένοχον, ὅστις μὴ ὦν ὁ ἐπενεγκῶν τὰ θανατηφόρα τραύματα, ἤθελε φανερώσει ἢ συλλάβει τοὺς ἐνόχους.

Ἐνῶ δὲ καιρῶ ἡ ἀστυνομία ἐπροκίρηντε τοὺς ἀριθμοὺς τῶν κλαπέτων βιομηχανικῶν γραμματίων, ἐσταλέν ἀνθρώπους πρὸς τὴν Γαλλίαν, Γερμανίαν, Ἰρλανδίαν, Ἑλβετίαν, καὶ διὰ τοῦ ηλεκτρικοῦ τηλεγράφου ἐδίδο καὶ διεδίδεσκον ὅλας τὰς ἀναγκαίας πληροφορίας διὰ τὴν σύλληψιν τῶν ἐνόχων. Ἦν τῶντι θεάμα μοναδικὸν καὶ περιέργον ἡ καινοφανὴς αὕτη κίνησις. Εἶχε δὲ συμβᾶντα καὶ περιπετείας αἵτινες ἐνοσχόλησαν ὀλόκληρον τὴν Ἀγγλίαν. Πρὸς στιγμὴν εἶχον νομίσει ὅτι συνέλαβον τοὺς συζύγους Μάννικ ἐπὶ τινος πλοίου Ἀμερικανικοῦ ἀναχωρήσαντος διὰ τὸ Νεοβόρακον. Ἡ Βικτωρία ἀπέπλευσε τοῦ ὄρου τοῦ Λονδίνου τὴν παρασκευὴν τὸ πρωῒ. Δύο ἀξίωματικοὶ τῆς ἀστυνομίας τοῦ Λονδίνου κατεδίωξαν τὸ πλοῖον εἰς τοὺς πέντε λιμένας, διὰ τῶν ἐν χρήσει συνθημάτων. Τέλος ὁ ναύαρχος Κάπελ διέταξε νὰ πεμπθῇ τὸ Β. ἀτμόπλοιον Fire-Queen διὰ νὰ καταδιώξῃ τὴν Βικτωρίαν, τὴν ὁποίαν καὶ ἐφθασεν οὐ μακρὰν τοῦ Πόρτλανδ. Ἀλλὰ τὰ δύο ἄτομα τὰ ὁποῖα εἶχον ἐπιβιβάσθῃ ὑπὸ τὸ ὄνομα Μαννικ δὲν ἦσαν οἱ ζητούμενοι, ἀλλὰ μήτηρ καὶ ἡ θυγάτηρ αὐτῆς, αἵτινες μετέβηκον εἰς Νεοβόρακον. Οἱ ἀστυνόμοι ἐπέστρεψαν ἐν ἀπελπισίᾳ.

Ἐντούτοις ἡ Κ. Μάννικ εἶχε συλληφθῆ εἰς Ἐδιμβούργον, ὅπου εὔρον ἐπ' αὐτῆς μέρος τῶν χρημάτων τοῦ Πατρίκιου Ὀκόνου. Ἐγκαταλείψασα τὸν σύζυγόν της μετὰ τοῦ ὁποίου πολλάκις εἶρχετο εἰς χεῖρας, ἐπροτίθετο νὰ μεταβῇ εἰς Γερμανίαν. Ὁ δὲ σύζυγός της ἔλθων εἰς τὴν νῆσον Wight, ἐπέρασε τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας εἰς τὴν χαμαιτυπεῖα χωρὶς νὰ παύσῃ οὕτε στιγμὴν μεθύων καὶ δὲν ἠδύνατο δὲ ν' ἀναχωρήσῃ δι' ἔλλειψιν χρημάτων.

Τὴν 25 τοῦ ὁκτωβρίου, οἱ σύζυγοι Μάννικ ἐνεφανίσθησαν ἐνώπιον τοῦ κακούργουδικείου τοῦ Λονδίνου. Ἐξετασθέντες ὑπὸ τῶν συνέδρων, ἀνεγνωρίσθησαν ἐνόχοι ὑπὸ τοῦ δικαστηρίου τῶν ἐνόχων, εἰς ὃ παρευρίσκετο συρροὴ ἀσυνειθίτου περιέργων μεταξὺ τῶν ὁποίων διεκρίνοντο πολλοὶ τῶν ξένων πρέσβεων καὶ ἀνώτεροι ὑπάλληλοι Ἀγγλοί.

Εἰσάγονται οἱ κατηγορούμενοι καὶ ὁ μὲν Μάννικ εἶναι μικρόσωμος καὶ ὠχρὸς, ἡ δὲ σύζυγός του ἐπιφυρῶ καθ' ὅλα τὴν περι τῆς ὠραιότητός της μεγάλῃν φήμην.

Ἡ συζήτησις ἐπεβεβαίωσε τὰς κατὰ τῶν κατηγορουμένων καταμαρτυρίας, ἐπομένως ἐκπύρηνθησαν ἐνόχοι καὶ κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον.

Ἰπῆρξε δραματικὴ ἡ τελευταία σκηνὴ τῆς μεγάλης ταύτης δίκης.

Ὅταν ὁ πρόεδρος τῶν ἐνόχων ἀπήγγειλε τὴν ἐτυμολογίαν δι' ἣς κατεδικάζοντο ὁ Μάννικ καὶ ἡ σύζυγός του, αὕτη ἤρχησε νὰ κραυγάζῃ καὶ νὰ κάμνη βιαίας χειρονομίας, λέγουσα, «Πάρτε με ἀπὸ ἐδῶ· δὲν θέλω νὰ μείνω ἐνταῦθα, δὲν ἐδικάσθη δικαίως!»

Ἐδέχθη νὰ τὴν ἀπομακρύνωσιν ἐπὶ τινὰς στιγμὰς. Ὅταν δὲ ἤρώτησαν τοὺς καταδικασμένους ἂν εἶχον νὰ εἰπωσὶ τι, ἡ Κ. Μάννικ ἐγερεθεῖσα καὶ σπληνισμένη ἰσχυρῶς ἐπὶ τοῦ περιρράγματος εἶπεν ἀγγλιστί.

— Μιλόρδ, μὲ μετεχειρίσθησαν πολλὰ σκληρῶς εἰς Ἀγγλίαν, εἶμαι ξένη, μ' ἀρνούνται δικαιοσύνην καὶ σήμερον καταδικάζομαι ἀδίκως. Ὁ δικηγόρος μου ἐν εἰσκούετο, ἤθελε δυνθῆ ν' ἀποδείξῃ, ὅτι τὰ εὐβηθέντα ἐπάνω μου χρήματα, μὲ τὰ εἶχον στείλει ἐξωθεν. Ἰπῆργον μάρτυρες περὶ τούτου. Ὡς πρὸς τὸν Κ. Ὀκόνου, τοῦ ὁποίου τὸν φόνον ἀποδίδουσιν εἰς ἐμὲ, μὲ ἐκλαμβάνουσι λοιπὸν πολλὰ ἀγνώμονα; Ἀλλ' ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἦτο δι' ἐμὲ πρόνοια, ἦτον ἀδελφός, πατήρ, ὁ καλύτερος φίλος, ὁ μόνος, ὃν εἶχον εἰς τὸν σῶπον τοῦτον. Ἐμελλε νὰ τὸν νυμφευθῶ, ἄμα ἔμενον χῆρα. Πῶς μὲ μετεχειρίσθησαν ἀπὸ τῆς ἐνάρεξως τῆς δίκης ταύτης; Ὀχι βεβαίως ὡς χριστιανῆν, ἀλλ' ὡς ἄγριον θῆριον, καὶ ἐπειδὴ μὲ καταδικάζουσι, λέγω εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ εἰς τοὺς ἐνόχους, ὅτι ἡ καταδίκη μου θέλει ἐπιβαρύνει τὴν συνείδησίν των, διότι δὲν ἐφρόνευσα ἐγὼ τὸν Ὀκόνου, τὸν εὐεργέτην μου. Ἀπὸ ἐννέα ἐτῶν, καθ' ἃ διαμείνω ἐν Ἀγγλίᾳ, ὅλοι μὲ ἐγνώρισαν ὡς τιμίαν γυναῖκα. Χρήματα ἔχω ἀρκετὰ, περισσότερα ἀφ' ὅσα ἐχρειάζοντο ν' ἀγοράσω τὰς μερίδας, τὰς ὁποίας εὔρον ἐπάνω μου. Ἐὰν ἤθελα νὰ φονεύσω τινα, μὲ φαίνεται ὅτι ἤθελα μᾶλλον πράξει τοῦτο κατὰ τοῦ ἀνδρός μου, διότι αὐτὸς εἶναι ὁ μεγαλύτερός μου ἐχθρός. Διότι ἠθέλησεν ὁ σύζυγός μου, ἀπὸ ζηλοτυπίας, νὰ φονεύσῃ τὸν Κ. Ὀκόνου, ἐγὼ, ἣτις εἶμαι ἀθῶα καὶ κατατρεγμένη, παραδίδομαι εἰς τοὺς δικαστὰς καὶ καταδικάζομαι!

Ὁ δικαστὴς ἀπαγγέλλει τὴν ἀπόφασιν λέγων·
«Φρεδερίκε Γεώργιε Μάννικ καὶ σὺ, Μαρία Μάννικ, κηρύττεσθε ἐνόχοι τοῦ ἐγκλήματος τῆς ἐκουσίας ἀνθρωποκτονίας.

Ἡ Μαρία Μάννικ. Ὀχι, κύριε, παντάπασιν. Θέλω νὰ ἐξέλθω ἀπὸ ἐδῶ. Καὶ ζητεῖ νὰ ὀρηγήσῃ ἐξω τῆς αἰθούσης.

Ὁ δικαστὴς. Ἐπιβάλλετε σιωπὴν εἰς αὐτὴν τὴν γυναῖκα.

Ἡ Μαρία Μάννικ. Ὀχι, ὄχι, δὲν θὰ σιωπήσω. Σεῖς ὅλοι πρέπει νὰ αἰσχυνηθῆτε διὰ τὴν ὁποίαν ἀπηγγείλατε ἀπόφασιν!

Ὁ δικαστὴς (ἐξἄκολουθῶν). Μὴ προβλέπων, ὅτι ἡ καθ' ὑμῶν καταγνωσθεῖσα ἀπόφασιν, δι' ἐγκλημα τὸ πλέον ἀποτρόπαιον ἐξ ὅσων τὰ δικαστικά χρονικά μνημονεύουσι, δύναται νὰ μετριασθῇ, χρεωσῶ νὰ σὰς εἰδοποιήσω, ὅτι θεωρῶ τὴν καταδίκην σας ὡς ἀνεκλήτων, καὶ σὰς παρακινῶ νὰ προστρέξετε μετὰ συντριβῆς καὶ ταπεινώσεως εἰς λειτουργίον τοῦ ἐπαγγελλίου. Μόνος αὐτὸς δύναται νὰ σὰς δώσῃ τὴν παρηγορίαν, ἣς ἔχετε ἀνάγκην. Πιστεύετε τὰς συμβουλὰς μου, καὶ ὠφελήσετε τῆς ἠθικῆς ταύτης παρηγορίας,

διότι εἰς οὐδὲν θέλουσιν ὠφελῆσαι αἱ ἀνεγκλήσεις σας καὶ ἡ ὀργή σας. Δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ ἡ ἐλαχίστη ἀμφισβόλια περὶ τῆς δικαιοσύνης τῆς ἀπαγγελλείσης ἐτυμολογίας. Μὲ μένει ἤδη ν' ἀπαγγείλω τὴν ἀπόφασιν τοῦ νόμου, ὡς ἐξῆς. Σὺ, Φρεδερίκε-Γεώργιε Μάννικ καὶ σὺ Μαρία Μάννικ, θέλετε ἀπαχθῆ εἰς τὴν φυλακὴν, καὶ ἔπειτα θέλετε ἀπαγχονισθῆ διὰ τοῦ λαιμοῦ μεχρισοῦ ἐπέλθῃ ὁ θάνατος, καὶ τὰ σώματά σας ἀκολουθῶς θέλουσιν ἐνταφιασθῆ εἰς τὸ προαύλιον τῆς φυλακῆς. Εἶθε δὲ ὁ Ἰψιστος γίνῃ εἰς ὑμᾶς ἴδως.

Ὁ Μάννικ ἤκουσε τὴν καταδίκην ταύτην μετ' ἀπαθείας καὶ χωρὶς ἡ φυσιογνωμία του νὰ προδώσῃ τὴν ἐλαχίστην ἀλλοίωσιν. Ἡ δὲ Μαρία Μάννικ ἐκυριεύθη ὑπὸ νέου παροξυσμοῦ μανίας καὶ ἀπειλοῦσα διὰ τοῦ γρόνου της τοὺς δικαστὰς ἐκραύγασεν ὅλαις δυνάμεσιν.

— Αἰσχύνῃ εἰς ἐσὶ ποταπὴ Ἀγγλίᾳ!
Εἰς τῶν φυλάκων τῆς εἰρκτῆς τὴν ἔσυρον ἐξω διὰ τῆς βίας, ὁ δὲ Μάννικ ἠγέρθη καὶ ἐξῆλθεν, ἀφοῦ πρῶτον ἐχαίρετῆσεν.

Τοιαύτη ὑπῆρξεν ἡ πολύκροτος αὕτη δίκη ἡ ἐπὶ τρεῖς ὀλοκλήρους μῆνας συγκινήσασα ἅπασαν τὴν Ἀγγλίαν. Πρὶν ἢ ἐκτελεσθῇ ἡ καταδίκη τῶν ἐνόχων, καθ' ὅλον τὸ κράτος τοῦτο, πελώριοι εἰδωποποιήσεις διηγούντο εἰς τοὺς διαβάτας τὴν πλήρη ἐκθεσιν τῶν συζητήσεων, εἰς μυρία δὲ ἀντίτυπα διεσπείροντο αἱ εἰκόνας τῆς Μάννικ καὶ τοῦ συζύγου της. Συγχρόνως δὲ ἐλέγετο ὅτι πολλοὶ ξενότροποι Ἀγγλοὶ ἠτοιμάζοντο νὰ νυμφευθῶσι τὴν Κ. Μάννικ ἄμα ἔμενε χῆρα.

Ὁ Μάννικ μετὰ τὴν καταδίκην του ἔκμην πληρεστέρας ἐξομολογήσεως κατὰ τὰς ὁποίας ἐξάγεται ὅτι ἡ γυνὴ αὐτοῦ συνέλαβε πρῶτη τὴν ἰδέαν τοῦ νὰ σφετερισθῇ τὴν περιουσίαν τοῦ Ὀκόνου, φονεύουσα αὐτὸν.

«Ἐπάσχησα, εἶπεν αὐτὸς, νὰ τὴν ἀποτρέψω τοῦ σκοποῦ της, καὶ εἶχα σχεδὸν ἀπόφασιν νὰ τὴν παραδώσω εἰς τὴν δικαιοσύνην, ἀλλ' ἡ ἐπὶ ἐμοῦ ἐξουσία τῆς Μαρίας Ἦτο μεγίστη καὶ ἐφοβούμην αὐτήν. Ἄν καὶ μὴ ἔχουσα τοὺς τρόπους ἠγόρασεν ὅμως πολλὰς ριάλας ρακῆς καὶ μ' ἐδίδο νὰ πῶ ἀκαταπαύστως, ὥστε ποτὲ δὲν ἤμην εἰς τὰς φρένας μου. Κατὰ τὸν Ἰούνιον μῆνα ὁ Πατρίκιος Ὀκόνου μετέβη εἰς Βουλωνίαν ἵνα συνδιατρίψῃ ἐκεῖ ἡμέρας τινὰς μετὰ τῶν φίλων του. Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο ἡ Μαρία ἠγόρασε ζεῦγος πιστολιῶν καὶ ἤσκειτο πυροβολοῦσα. Ἐπανελθόντος δὲ τοῦ Ὀκόνου, ἡ γυνὴ μου μ' ἐπεφόρτισε νὰ τῇ προμηθεύσω ἀσθεστον δι' οὗ ἔμελλε νὰ ἀποτερορώσῃ τὸ πτώμα καὶ λαστόν σιδηροῦν διὰ νὰ σηκώσῃ τὰς πλάκας τοῦ μαγειρίου. Μόνη της δὲ ἐσκαψε τὸν λάκκον καὶ ἀνέμιξε μὲ τέφραν τὸ ἐξαχθὲν χῶμα.

Τὴν 9 Αὐγούστου, εἰς τὰς 5 τὸ ἑσπέρας, ἦλθεν ὁ Ὀκόνου εἰς τὴν οἰκίαν μας, ἄμα δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν, ἡ Μαρία τῷ λέγει, — «Ἐλα, φίλε μου, κάτσα καὶ πλίνε τὰς χεῖράς σου πρὶν γευματίσωμεν. — Ὀχι, δὲν καταβαίνω ἀπεκρίθη ὁ Ὀκόνου, δὲν ἔχω διάθεσιν νὰ κινηθῶ. — «Περιμένομεν ἀπόψε κυρίαν τινα φίλτην μας, ἐπανελάθεν ἡ Μαρία, τὴν μίς Μασεῆ, ἣτις γνωρίζεις πόσον εἶναι παράξενος. Ὁ Ὀκόνου ὑπήκουσε καὶ κατέβη.

Ὁμολογῶ, ἠγνόουν ὅτι ἡ γυνὴ μου ἦτον ἀποφασισμένη νὰ ἐκτελέσῃ τὴν πράξιν τὴν ἰδίαν ἑσπέραν. Κατέβη κατόπιν του καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἀνεφάνη

κραυγάζουσα: «τετέλεσται, απέθανε και δέν θ' ανα-
σηθῆ πλέον.» Ἐγὼ ἐνδύομαι εἰς τὴν δωμάτιον και
ἀκούσας τὰς κραυγὰς τῆς τρέχω ἔξω και τῆς λέγω
«Ἀθλία, τί ἔκαμες! θάσῃ κρεμάσῃς διὰ τὸ ἐγκλημα τοῦτο.
— Εἶσαι χαμένος, δειλός, ἀπήντησεν αὐτὴ μανιωδῶς.
Ἐλα, κατέβα νὰ με εοθηθῆς, εἰδαμὴ τὸ ἄλλο πι-
στόλι θὰ ἦναι διὰ σέ.

Τὴν ἤρώτησα πῶς ἔπρεξε τὸ πρᾶγμα και ἀφοῦ ἔπιεν
ἐν ποτήριον βρακίου με δειγθῆ, ὅτι ἐφόνησε τὸν Πα-
τρίκιον ἐγκίσασα τὸ πιστόλιον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του.
Ἐμβόηκα εἰς τὸ μαγειρεῖον και ἀπεσούρηθην ὀπίσω ὑπὸ
τῆς φρίκης, ὅποταν ἴδα τὸ πτώμα.

Ὁ Ὀκόνωρ ἐκεῖτο γονατισμένος και ἐκράτει διὰ τῶν
χειρῶν του τοὺς καθημαγμένους κροτάφους του, ἐσκυμ-
μένην ἔχων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τοῦ τάφου τοῦ ἀνοιχθέντος
δι' αὐτόν. Ἡ Μαρία ἐγύρισε πολλάκις τὸ πτώμα και
κτυπῶσα ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοῦ λοστοῦ «Γεροκα-
τεργάρη, ἔλεγεν, δέν θὰ ἀπατᾷς πλέον οὔτε ἐμὲ οὔτε
ἄλλον.» Ἐπειτα λαβούσα τὰ κλειδιά του, ἐνίψε τὰς
χειρὰς τῆς, ὑπῆγε και ἠλλαξεν ἐνδύμα, διότι τὸ ἰδι-
κόν τῆς ἦτον καταματωμένον και ἀπῆλθεν εἰς τὴν
οἰκίαν τοῦ Ὀκόνωρ. Ἐγὼ δὲ μὴ θέλων νὰ μένω ἐντὸς
τῆς οἰκίας, ὑπῆγα και ἐκάθησα ἐπὶ τοῦ τοίχου τῆς
αὐτῆς καπνίζων τὴν πίπαν μου και συνομιλῶν με τοὺς
γείτονας.

Ἐν τούτοις ἡ ἡμέρα τῆς καταδίκης ἔφθασεν. Οἱ
δύο φονεῖς ἔμελλον ν' ἀποθάνωσι διὰ τῆς ἀγρόνης
τὴν 13 νοεμβρίου (ε.ν.) ἡμέραν τρίτην τῆς ἐβδομάδος.
Και ἐδῶ ἀρχίζει τὸ φρικωδέστερον μέρος τοῦ τρομεροῦ
τούτου δράματος. Βεβαίως ὑπῆρξεν ἀποτρόπαιος ἡ
πράξις τῆς περικαλλοῦς ἐκείνης γυναικός, ἥτις μετε-
χειρίσθη τὰ θελητήρα τῆς και τὸν πρὸς αὐτὴν ἔρωτα
ἀνδρὸς παροήλικος διὰ νὰ κορέσῃ τὸ πάθος τῆς ἀπλη-
στίας τῆς! Εἶχε φύσιν θηριώδη ἡ γυνὴ ἐκείνη, ἥτις ἰ-
δαίαις χερσὶ φονεῖε τὸν μοιχὸν αὐτῆς και τὸν θάπτει
διὰ νὰ σφετερισθῇ τὴν περιουσίαν του, και ἀσυνειδή-
τως και ἐνώπιον ἀνθρώπων και θεοῦ ἐγκλήθῃ διὰ
τὸν φόνον τὸν σύζυγόν τῆς, ὄντα μόνον συνένοχον αὐ-
τῆς. Ἀλλὰ φρικωδέστερα ὑπὸ τοῦ ὄχλου, κατὰ τὴν θανά-
τωσιν, ὅπως ἔγραψεν εἰς τινὰ ἀγγλικὴν ἑφημερίδα ὁ
περιώνυμος μυθιστοριογράφος Ἀγγλος Κ. Δίκενς.

Τὴν προτεραίαν τῆς ἐκτελέσεως ἐσπέραν, πλήθος
ἀπειρον λαῶν συνηθροίσθη ἐνώπιον τῆς φυλακῆς, διὰ
νὰ ἰδῇ τὰς προετοιμασίας τῆς θανατώσεως. Πωληταὶ
περιεφέροντο ἀκαταπαύστως ἐν μέσῳ τοῦ θορυβώδους
τούτου ὄχλου, ὅθεν κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἠγείροντο
κραυγαὶ παντοαῖαι. Ὅσοι ἐξήρχοντο τῆς φυλακῆς, ἐγί-
νοντο ἀντικείμενον ἀστεϊσμάτων χονδροειδεστάτων και
πολλάκις τῶν πλέον ἀσέμνων.

Ἡ ἐξουσία φοβουμένη μὴ ἡ συστάσεις αὐτῆ τοῦ
ὄχλου προξενίσῃ τὴν ἐπιούσαν δυσάρεστα συμβάντα
ἠναγκάσθη νὰ στείλῃ ἐπὶ τοῦ τόπου 400 στρατιώτας
και νὰ ἐμποδίσῃ τὴν κυκλοφορίαν. Περί τὸ μεσονύκ-
τιον τὸ πλῆθος ἠραιώθη ὀλίγον, μολταυτὰ πλέον
τῶν 2000 ἀνθρώπων ἔμενον εἰς τὰς ὁδοὺς διὰ νὰ
μὴ χάσῃ τὰς θέσεις των διὰ τὴν αὔριον. Μεταξὺ
αὐτῶν εὗρίσκοντο πολλαὶ γυναῖκες και παιδιὰ.

Ἄμα τῇ αὐγῇ, τὸ πλῆθος ἤρχισε ν' αὐξάνῃ γυναι-
κες και παιδιὰ ἤρχοντο τωρηθὸν και ἀπὸ τὰς 7 ὥρας

τῆς πρωίας 10,000 ἀνθρώπων ἐπλήρουν τὰς ὁδοὺς,
ὅθεν ἠδύνατό τις νὰ εἰσέλθῃ τὸ πῆγμα. Ὅσοι δὲ θέσει
ὑπῆρχον ἐπὶ τῆς πλατείας, ὡς τὰ δώματα, τὰ παράθυρα
ἦσαν ἀντικείμενα μεγίστης κερδοσκοπίας, και ὁ ὄχλος
διὰ νὰ διασκεδάσῃ τὴν πλῆξιν του περιμένων, παρε-
δίδετο εἰς θορυβώδεις συνδιαλέξεις, κραυγὰς και παι-
γνίδια.

«Νομιζῶ, λέγει ὁ Δίκενς, ὅτι φαντασία ἀνθρωπί-
νη, δέν δύναται νὰ πλάσῃ σκηνὴν τοσοῦτον φρικωδῆ
ὡς τὸ θέαμα τῆς ἀνθρωπικότητος και ἐλαφρότητος τὸ
ὅποτον παρίστα τὸ ἀπειρον ἐκεῖνο πλῆθος. Νομιζῶ ὅτι
θέαμα τοιοῦτον δέν θέλει ἰδεῖ τις οὔτε εἰς αὐτὰ τὰ πλέον
ἐσάρβαρα τῆς οἰκουμένης ἔθνη. Ἡ φρίκη τῆς ἀγρόνης,
και τοῦ ἐγκλήματος τοῦ ὀδηγήσαντος εἰς αὐτὴν τοὺς
ἀθλοὺς αὐτοὺς φονεῖς εἶναι οὐδὲν, κατ' ἐμὲ,
συγκρινόμενα πρὸς τὴν θηριωδείαν, τὰ βλήματα και
τὰς ὀμιλίαις τῶν θεατῶν. Ὅταν ἐφθασα ἐπὶ τοῦ τόπου
περὶ τὸ μεσονύκτιον, ἤκουσα φωνάς, αἵτινες ἦσαν τοῦ
συνηγμένου ἐκεῖ πλῆθους τῶν παιδῶν, και ἐφρίξα.
Καθ' ὅσον δὲ ἐπροχώρει ἡ νύξ, αἱ κραυγαὶ, οἱ γέλωτες,
τὰ τραγῳδία ἀδόμενα ὑπὸ μυριάδων φωνῶν, δι' ὧν
παρόδουν ἀσμάτια ἄσμενα και ἀντικαθίστον τ' ὄνο-
μα τῆς Μαρίας Μάννιγκ, ἠκούοντο ἀπαύστως.

«Ὅταν ἀνέτειλεν ἡ ἡμέρα, οἱ κλέπται, αἱ ἐ-
ταῖραι, ὅλοι οἱ τῶν ποταποτέρων κλάσεων ἀνθρωποι
συνεπυκνοῦντο αὐτοῦ, παραδιδόμενοι εἰς χειρονομίας,
εἰς λόγους, εἰς διαδηλώσεις τὰς πλέον ἀσέμνους και
ἀποτροπαίους. Και πυγμαχίαι και λυποθυμίαι και ἀ-
στεῖστοι κτηνώδεις και πρῶδιαι, πάντα ταῦτα ἦσαν
τὰ ἐλάχιστα ἐπεισόδια τῆς καταχθονίου ταύτης ἐορτῆς.

«Ὅταν δὲ ὑψώθη ὁ ἥλιος φρωτοδόλος, ἐγρύσασε μυ-
ριάδας κεφαλῶν. αἵτινες ἦσαν προσηλωμένοι πρὸς τὸ
πῆγμα! και εἰς ὄλας ἐφαίνετο ἐξωγραφισμένη χαρά
τις κτηνώδης και ἀποτρόπαιος σκληρότης, διὰ
τὰ ὅποια πρέπει, τῇ ἀληθείᾳ, νὰ ἐρυθριᾷ τις διὰ τὴν
ἀνθρωπότητα και νὰ μισῇ ἑαυτόν. . . . Καθ'
ἦν στιγμὴν οἱ δύο δυστυχεῖς καταδίκαι ἐξείρηθησαν
ἀσπαίροντες εἰς τὸ κενόν, οὐδὲ τότε τὰ ἄσμενα ἐκεῖνα
κινήματα διεκόπησαν, και οὐδ' ἑμοῦ δέν ἤθελε παρα-
τηρήσει τις τὴν ἐλάχιστην συγκίνησιν, τὸν ἐλαχι-
στον οἶκτον, τὸ ἐλάχιστον αἰσθημα ὅτι δύο ψυχὰς
ἀθάνατοι ἐμφανίζονται ἐνώπιον τοῦ ὑπερτάτου δικασ-
τοῦ. . . Δέν πιστεύω, ὅτι κοινωνία τις δύναται νὰ
εὐδαιμονήσῃ, ὅταν περιστῇ τοιαύτας φρίκης και ἐξα-
χρειώσεως σκηνῆς. . . .»

Οἱ καταδίκαι ἐφάνησαν ἐπὶ τοῦ πῆγματος τοῦ ἐπὶ
τοῦ δώματος τῆς φυλακῆς εἰς τὰς ἑννεα. Πρῶτοι ἐ-
ξῆλθον οἱ δικαστικοὶ ἀξιωματικοὶ και ὁ δῆμιος. Ἐ-
πειτα ἀνθρώπος τις ἐνδεδυμένος μαῦρα ἐπροχώρει
κλονιζόμενος και ὑποτακτικῶς ὑπὸ τοῦ ἱερέως και
ἄλλου τινος. Ἦτον οὗτος ὁ Μάννιγκ ὠχρὸς και λειπο-
θυμῶν. Ὅπισθεν αὐτοῦ και συνοδευομένη ὑπὸ δύο
ἀνθρώπων ἔπιετο ἡ Μαρία Μάννιγκ ἔχουσα κεκλυμ-
μένην τὴν κεφαλὴν διὰ μέλανος πέπλου και τοὺς ὀ-
φθαλμοὺς δεδεμένους, βαδίζουσα με σφόδρὸν και ἀσφα-
λὲς βῆμα.

Κατὰ τὴν στιγμὴν ταύτην ἐγένετο βαθεῖα σιωπὴ και
ἐν μέσῳ τοῦ θορυβώδους ὄχλου και πάντες ἀπεκλύθησαν.
Ὁ Μάννιγκ ἐντούτοις ἀνηγέρθη και ἐφάνη ἀνταλαμ-
βάνων θάρρος.

Ὅταν δὲ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ὠδηγήθη πλῆσιον του, ὑπῆ
κουσα εἰς αἰφνιδίοντι αἰσθημα, ἐθλιψε πολλάκις τὴν χει-
ρὰ του· τότε οἱ δύο ἱερεῖς ἀπετάθησαν πρὸς τοὺς κα-
ταδίκους, ζητοῦντες ἐξομολογήσιν των τινα, και ἐνῶ
ὁ σύζυγος ἐφαίνεται μετανοῶν διὰ τὸ κακούργημά
του, ἡ Μαρία ἐπέμενε αἷθις, κηρύττουσα τὴν ἀθωώ-
τητά τῆς, οὐδ' ἐφάνη παντάπασι μετανοοῦσα.

Μετὰ ταῦτα δίδεται ἡ διαταγὴ τῆς ἐκτελέσεως
ὁ δῆμιος και οἱ λοιποὶ ἀποσείρονται, ἡ σάνις ἐφ' ἧς ἴ-
σταντο οἱ καταδίκαι πίπτει και ἀμφότεροι μεταβαί-
ουσιν εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Τὰ σώματα τῶν δύο καταδίκων ἔμεναν ἐκτεθει-
μένα ὡς μίαν ὥραν, και καθ' ὅλον τοῦτο τὸ διά-
στημα το πλεῖστον μέρος τοῦ ὄχλου ἔστατο θεωροῦν
εὐχαρίστως τὸ ἀποτρόπαιον τοῦτο θέαμα. Μόλις δὲ
διελύθη περὶ τὴν μεσημβρίαν.

Ἐν τοσοῦτω, ἡ εἰδησις τῆς θανατώσεως εἶχεν ἤδη
διαβιβάσθῃ καθ' ὅλην τὴν Ἀγγλίαν, διότι πολλαὶ
περιστεραι ἀποδημητικαὶ μετέφερον αὐτὴν εἰς τὰς
πλέον ἀποκέντρους τοῦ Λονδίνου συνοικίας και
μετὰ ἔν τέταρτον ὁ ἠλεκτρικὸς τηλεγράφος, ὅστις
συνέτεινε εἰς τὴν σύλληψιν τῶν ἐνόχων, μετεβίβασεν
αὐτὴν καθ' ὅλην τὴν Ἀγγλίαν.

Τὰ χρονικὰ τῶν ἀνθρωπίνων κακούργημάτων, λέ-
γουσιν αἱ Ἀγγλικαὶ ἐφημερίδες, δέν ἀναφέρουσι τοιοῦ-
τον ἄλλο παράδειγμα γυναικὸς καταδικασθείσης ν' ἀ-
ποθάνῃ διὰ τῆς χειρὸς τοῦ δημίου, ἥτις νὰ ἐδειξῇ
τοσαύτην σκληρότητα καρδίας και ἐπιμονὴν ὡς ἡ Μα-
ρία Μάννιγκ.

ΑΙ ΤΡΕΙΣ ΑΔΕΛΦΑΙ. (ΔΙΗΓΗΜΑ ΓΕΩΡΓΙΑΣ ΣΑΝΔΗΣ.)

Ὁ ἐφημέριος μικρὰς τινος πόλεως τῆς Λομβαρδίας
εἶχε τρεῖς ἀνεψιάς τὰς ὁποίας περιεθαλψε, διότι ἦσαν
ὄρφαναι και πενέσταται. Και αἱ τρεῖς εὐειδεῖς και
καλῶς ἀνατετραμμέναι, διὰ τῆς οἰκονομίας των,
τοῦ ἀγαθοῦ χαρακτῆρός των και τοῦ ζήλου των, ἐσε-
ρον εἰς τὸ πρεσβύτερον, ὁμοῦ με τὴν εὐτυχίαν και τὴν
εὐθυμίαν, μείζονα εὐπορίαν. Ὁ δὲ καλὸς γέρον, ἀντι-
τούτων, ἐνῆπνευσε διὰ τῶν νοουθεσιῶν του εἰς τὰς
νεὰς τοσαύτην σρόνησιν, ὥστε προητήθησαν τῆς ἰδέας,
τὴν ὁποίαν μέχρις ἐκείνου βεβαίως ὑπέθαλπον, τοῦ νὰ
ὑπανδρευθῶσι. Ταῖς ἐδῶκε νὰ ἐνοήσωσιν ὅτι πτωγαὶ
οὔσαι, ἤθελον εὖρει συζύγους ἢ κατωτέρους αὐτῶν κατὰ
τὴν ἀνατροφὴν, ἢ τοσοῦτον πτωχοῦς και αὐτοὺς ὥστε
ἡ νεὰ των οἰκογένεια ἤθελεν εὐρεθῆ εἰς τὴν ἐσχάτην
ταλαιπωρίαν. «Ἡ πενία δέν εἶναι ἐντροπὴ, ἔλεγεν
αὐταῖς συνεχῶς ἐπὶ παρουσίᾳ μου, αἰσχύνῃ εἰς ἐκεῖνον
ὅστις δέν αἰσθάνεται διπλοῦν σέβας πρὸς τοὺς ἐνδεδεῖς!
ἀλλ' ἡ ἀνάγκη και ἡ στέρσις εἶναι δεινὴ δοκιμασία!
Δέν εἶναι τολμηρὸν τὸ νὰ ριψοκιδυνεύσῃ τις τὴν εἰρή-
νην και τὴν ὑποταγὴν τῆς ψυχῆς του εἰς ὀδοιπορίαν
τοσοῦτον τρομεράν.»

Και λέγων και ἐπαναλαμβάνων τὰς νοουθεσίας του
ταύτας, κατώρθωσε νὰ ὑψώσῃ τὸ πνεῦμα αὐτῶν εἰς

κατάστασιν ἀξιοθαυμάστου γαλήνης και ἀξιοπρεπείας.
Ἐὰν ἔδλεπε νέφος τι ἐπισκιάζον τὸ πρόσωπον μιᾶς
αὐτῶν,
— Αἱ! τί ἔχεις πάλιν, ἔλεγεν, ἀνεψιά! μακρύνου
ἀπὸ τὸ παράθυρον, διότι, ἂν οἱ νεοί, οἵτινες διαβαί-
νουσιν εἰς τὴν ὁδὸν σὲ ἴδωσιν οὕτω, θὰ νομίσουν ὅτι
ἐπιθυμοῦμε ὑπανδρεῖαν.» και πάραυτα τὸ μειδιάμα
τῆς ἀθωότητος και δικαίας τινος ὑπερηφανίας ἐπανήρ-
χετο ἐπὶ τοῦ ὠραίου και μελαγχολικοῦ προσώπου
τῆς παρθένου.

Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀγία αὐτῆ οἰκογένεια ἔζη ἀποσεσυρ-
μένη τοῦ κόσμου, διότι αἱ νεανίδες ἐγνώριζον κάλλι-
στα ὅτι ὄφειλον, καθιερωμένοι ὡς ἦσαν εἰς τὸν ἀγα-
μον εἶον, ν' ἀποφεύγωσι και αὐτὰ τὰ βλήματα τῶν
ἀνδρῶν, και ἂν ὑπῆρξαν κλίσεις τινες ἀποκρύ-
φως ἀναφυσῆσαι, κρυφίως ἐπίσης κατεστῆλλοντο και ἐ-
νικῶντο. Ἐὰν ὑπῆρξε πόθος τις, ἀλλ' οὐδέποτε ἐξε-
μυστηρεῖτο αὐτὸν ἢ μία πρὸς τὴν ἄλλην, ἂν και ἀγα-
πάντο τρυφερῶς. Ἡ εὐστάθεια τοῦ χαρακτῆρος και
τὸ πρὸς ἑαυτὸν σέβας ἦσαν τοσοῦτον ἰσχυρὰ ἐν αὐταῖς
ὥστε ὑπῆρχε μεταξὺ των εἶδος τι ἀμίλλης σιωπηλῆς
εἰς τὸ νὰ καταπνίγωσι πᾶν σπέρμα ἀδυναμίας, χω-
ρὶς νὰ τὸ διαλαθῶσιν. Ἡ φιλαυτία, ἀλλὰ φιλαυτία
θελκτικὴ και ἀξιοσέβαστος, ἐπροσάτευσεν τὴν ἀρετὴν των.

Και πρέπει νὰ πιστεύσῃ τις ὅτι ἡ ἀρετὴ εἰς τὰς
εὐγενεῖς ψυχὰς δέν εἶναι κατάστασις τις βίαία, ἀλλὰ
φυσικὴ και ἀναπτυσσομένη ἐν αὐταῖς ἀνέτως, διότι
πώποτε δέν εἶδα ἰλαρότερα πρόσωπα, καθαρώτερα και
γλυκύτερα βλήματα. Θαλεραί ὡς τρία ῥόδα τῶν Ἀλ-
πεων ἐπηγενοέροντο ἀκαταπαύστως, μόνην ἔχουσαι
ἐνασχόλησιν τὰ οἰκιακά των και τὴν ἐλεημοσύνην. Ὅσα-
κις ἀπηντῶντο εἰς τὴν κλίμακα τῆς οἰκίας ἢ εἰς τοὺς
διαδρόμους τοῦ κήπου, ἀπέτεινον πάντοτε ἡ μία πρὸς
τὴν ἄλλην ἰλαρὰν τινα και ἀθῶαν καθαπτικὴν λέξιν,
ἐθλιβον μετ' ἀγάπης ἢ μία τὴν χεῖρα τῆς ἄλλης. Κατώ-
κουν εἰς τὴν γειτονίαν των, ἤκουα τὰς φωνὰς των κε-
λαδοῦσας καθ' ὄλας τὰς γωνίας τοῦ πρεσβυτερίου. Τὰς
ἐορτασίμους ἡμέρας συνήρχοντο εἰς μίαν αἴθουσαν, ὅ-
που ἔκαμαν εὐσεβῆ τινα ἀνάγνωσιν, μεγαλοφώνως
και ἀλληλοδιαδόχως και μετὰ ταῦτα ἤρχίζον και αἱ
τρεῖς νὰ ψάλλωσιν ἄσμα τι ἐκκλησιαστικόν. Διὰ τῶν
ἡμιοιοιγμένων παραθύρων των ἔδλεπα και ἤκουα
τὰς τρεῖς ταύτας κόρας, ἐν μέσῳ τῶν ἀνθῶν, τῶν
λευκῶν ῥόδων και τῆς ἐρυθροβαφοῦς κυσσαμπέλου,
ἅτινα ἐμπλέκοντο εἰς τὰ παράθυρα των. Μὲ τὴν ὠ-
ραίαν ξανθὴν κόμην των και τὰς δέσμας τῶν ἀνθῶν
μετὰ ὅποια στολίζουσι συνήθως τὴν κεφαλὴν αἱ νεαὶ
Λομβαρδαί, ἐξελάμβανέ τις αὐτὰς ὡς τριάδα χρι-
στιανῶν χαρίτων.

Ἡ μικροτέρα ἦτον ἡ πλέον εὐμορφος. Εἶχε πλείονα
φυσικὴν χάριτα εἰς τοὺς τρόπους, πλείονα λεπτότητα
νοός και ἤθελον εἰπεῖ καὶ χαρακτῆρα γενναιοφρονέστερον,
ἐὰν δέν ἐφοσώμην νὰ καταστρέψω εἰς τὴν μνήμην
μου τὴν θαυμασίαν ἐνότητα τῶν τριῶν τούτων νεα-
νίδων, μὴ παραδεχομένη, ὅτι ἡ ἠρωϊκὴ πράξις ἦν θέ-
λω σὰς διηγηθῆ δέν ἦτον δυνατὴ και εἰς τὰς τρεῖς
ἐπίσης.

Ἡ μικροτέρα αὐτῆ ὠνομάζετο Ἀρπαλική. Ἠγάπα
τὴν βοτανικὴν και ἐκαλλιέργει ἐκτασίαν τινα γῆς ἐξω-
τικῶν ἀνθῶν παρά τινα τῶν τοίχων τοῦ κήπου τὸν

ὁποῖον ἐβλεπον ὁ ἥλιος δι' ὅλης τῆς ἡμέρας. Ἀπέναντι τοῦ τοίχου τούτου ὑψούντο, πολλά πλυσίον, τὰ παρὰ θύρα μιάς εὐμόρφου οἰκίας, τὴν ὁποῖαν ἐνοικίατε δι' ὅλον τὸ θέρος οἰκογένειά τις ἀγγλική.

Ἡ Λέδη Κ. . . εἶχε μεθ' ἑαυτῆς δύο υἱούς. Ὁ μὲν ἦτο φθισικός καὶ ἔφερον αὐτὸν ν' ἀναπνεύσῃ τὸν καθαρόν ἀέρα τῶν ἀλπεῶν πεδιάδων. Ὁ δὲ ἕτερος, νέος εἰκοσιπενταετής, ἦτο ζωηρότατος, εὐμόρφος καὶ πνευματώδης. Ὁ νέος οὗτος ἐβλεπε καθ' ἑκάστην διὰ τοῦ παραθύρου τὴν εὐμορρὸν Ἀρπαλίκην ποτίζουσαν τὰ ἄνθη τῆς, καὶ φοβούμενος μὴ τὴν φυγαδεύσῃ ἐθεώρει αὐτὴν πάντοτε ὕπισθεν τῶν παραπετασμάτων τοῦ δωματίου του. Τὰ ἄθωα θέλγητρα τῆς νέας ταύτης ἔτρωσαν τὸν νεανίαν, καὶ τοσοῦτον ἐθέληθη δι' ὅσα ἔμαθε περὶ αὐτῆς καὶ τῶν λοιπῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας τῆς. ὥστε ἐζήτησεν αὐτὴν εἰς γάμον, μετὰ τὴν εὐαρέσειαν τῆς λέδης Κ. . . ἥτις φοβουμένη μὴ λύπησῃ τὸν δευτερότοκον υἱὸν τῆς, ἐναντιουμένη, ἐθυσίασε τὰς ἀριστοκρατικὰς τῆς προλήψεις, δοῦσα τὴν συγκαταθέσιν τῆς.

Ἄλλ' ἡ ἀγγλικὴ αὕτη οἰκογένεια ἔμεινε πολλὰ ἐκστατικῆ, ὅταν ὁ ἐφημέριος, ἀφοῦ ἐσυμβουλεύθη τὴν ἀνεψιάν του, ἀπεποιήθη εὐγενῶς ὑπὲρ αὐτῆς τὴν προσφορὰν ἐνόδου ὀνόματος, μεγάλης καταστάσεως, καὶ, τὸ μείζονος προσοχῆς ἀξιώτερον, ἔρωτα ἐντιμον καὶ φλογερὸν. Ὁ νέος λόρδος ὑπέθεσεν, ὅτι οἱ τοῦ πρεσβυτερίου ἐπειράχθησαν εἰς τὴν ἀλαζωνίαν τῶν ἐκ τῆς ταχύτητος τῆς προτάσεως, καὶ ἔδειξε τοσαύτην λύπην, ὥστε ἡ λέδη Κ. . . ἀπεφάτισε νὰ μεταβῇ μόνη τῆς νὰ εὐρῆ τὴν Ἀρπαλίκην καὶ νὰ τὴν παρακαλέσῃ ἐπιμόμως νὰ γίνῃ νύμφη τῆς. Ἡ καλλονὴ, ἡ κρίσις καὶ ἡ χάρις τῆς νέας ταύτης κόρης ἐξέπληξαν τοσοῦτον τὴν ἀγγλίδα, ὥστε συνεμερίσθη σχεδὸν τὴν θλίψιν τοῦ υἱοῦ τῆς, βλέπουσα, ὅτι ἡ κόρη ἔμεινεν ἀκλόνητος εἰς τὴν ἀπόφασίν τῆς.

Ὁ νέος ἐκ τῆς λύπης του ἠσθένησε καὶ συγχρόνως ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός του ἀπέθανεν ἐκ τῆς νόσου του. Μισθὸν ταῦτα ὁ ἐφημέριος, μετέβη εἰς τῆς λέδης Κ. ἐπροσπάθησε νὰ τὴν παρηγορήσῃ διὰ πολλῆς ἀξιοπροσύνης καὶ διὰ πάσης φροντίδος ἐπάσχισε νὰ μετριάσῃ τὸ λυπηρὸν τῆς θέσεώς των. Ἐν τούτοις ὁ νέος λόρδος, ὅστις ἐζήτησε, κατὰ τὴν νόσον του, νὰ θέσῃ τὴν κλίνην του πλησίον τοῦ παρθύρου διὰ νὰ βλέπῃ ἀπὸ καιρὸν εἰς καιρὸν τὴν Ἀρπαλίκην του, ἀλλὰ ἀναβρώσας, εἰσῆλθε κρυφίως εἰς τὸν κήπον τοῦ πρεσβυτερίου, ἐκρυσῆν ἐρωτικὰ γραιμμᾶτα εἰς τὰ ἄνθη, τὰ ὁποῖα ἤρχετο καὶ ἐκοπτεν ἡ Ἀρπαλίκη ἐκρυσῆν κατόπιν καὶ ἄλλα, τὴν ἠκολούθησαν εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ ἐν ἐνὶ τὴν περιποιεῖτο δι' ἀγάπης ἐπιμόνου, μυστηριώδους καὶ ῥωμαντικῆς, ἐκ τῆς ὁποίας δὲν εἶχε παντάπασι δικαίωμα νὰ δυσχεραστῆθῃ, διότι ὁ νέος ἔδειξεν ἐκ προοιμίων τὴν τιμιότητα τῶν σκοπῶν του.

Μὴν ὀλόκληρος παρῆλθε κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον, ὅτε αἴφνης, μὴ προῖα, ἡ Ἀρπαλίκη ἐγένετο ἄρνατος ἐκ τῆς οἰκίας. Αἱ ἀδελφαὶ τῆς ἐταράχθησαν μεγάλας, συνέσπων τὰς χεῖράς των καὶ ἦσαν ἐτοιμαὶ νὰ ἐξέλθωσιν εἰς τὰς ὁδοὺς ὅπως μάθωσι τι περὶ τῆς δραπέτιδος, ὅτε ὁ ἐφημέριος, ἐξερχόμενος τοῦ κελίου του μετ' ὕψος τεταραγμένον μὲν, ἀλλ' ὄχι καὶ περιλυπὸν, ταῖς εἶπε νὰ μείνωσιν ἡσυχῇ καὶ ἀτάραχοι καὶ νὰ μὴ

πράξωσι κανὲν κίνημα, διότι, εἶπεν, αὐτὸς ἔστειλε τὴν Ἀρπαλίκην εἰς Βέργαμον δι' ὑπόθεσιν τοῦ τινα ἰδίου περὶ τῆς παρακάλει τὰς ἀγαπητάς του ἀνεψιάς νὰ μὴ τὸν ἐξετάσῃσι παρὰ μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν τῆς ἀδελφῆς των.

Τρεῖς ἡμέρας θραδύτερον, ἡ ἀγγλικὴ οἰκογένεια ἀνεχώρησε μεταβαίνουσα εἰς Βενετίαν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Βιένναν. Ὁ νέος λόρδος ἐρρίνετο ἀπαρηγόρητος, ἀλλ' ὅμως δὲν ἠθέλησεν ὥστε ἡ μήτηρ του νὰ ἐπαναλάβῃ τὰς παρακλήσεις τῆς περὶ τῆς νέας. Ἐνῶ δὲ ἡ οἰκογένεια διευθύνετο πρὸς τὴν Βοστανίαν, ὁ ἐφημέριος συγχρόνως διευθύνετο πρὸς τὸ ἀντίθετον μέρος, τὴν Βέργαμον, καὶ τὴν ἐπαύριον, ἡ Ἀρπαλίκη ἐπέστρεψε μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ πρεσβυτερίον.

Ἦτο ὡχροτάτη καὶ ἔλεγεν ὅτι ἐπασχεν, ἀλλ' ἦτον ἐπίσης γλυκεῖα καὶ γαλήνια ὡς πάντοτε. Παρακάλεσε τὰς ἀδελφάς τῆς νὰ μὴ τὴν ἐξετάσῃσι περὶ τοῦ ταξιδίου τῆς, καὶ μόνον μετὰ παρελευσίν ἐξ μηνῶν ἀφοῦ ἐπανῆλθον εἰς τὰς παρειάς τῆς νέας τὰ ῥόδα τῆς υγείας, ὁ ἐφημέριος ἠδυνήθη νὰ ἐκμυστηρευθῇ τὸ ἀγνὸν μυστικὸν αὐτῆς. Ἡ Ἀρπαλίκη ἠγάπα τὸν λόρδον Κ. ἀλλὰ ἀπὸ τρυφερότητα πρὸς τὰς ἀδελφάς τῆς, δὲν ἠθέλησε νὰ ὑπανδρευθῇ.

Ἴδου ἡ ἐπιστολὴ τὴν ὁποῖαν εὗρεν ὁ καλὸς ἐφημέριος εἰς τὸ κλειθρὸν του, καθ' ἣν ἡμέραν ἡ Ἀρπαλίκη εἶχε δραπετεύσει. Ζητῶν ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος νὰ μετὴν ἀναγνώσῃ, συνεκινήθη τοσοῦτον, ὥστε δὲν ἠδυνήθη νὰ τελεσιώσῃ τὴν ἀνάγνωσίν τῆς καὶ βίψας με αὐτὴν, — Ἴδου, λάβε καὶ ἀνάγνωσέ τὴν μόνη σου, με εἶπεν. Ἐγὼ δὲν ἀντέχω, ἀν καὶ τὴν γνωρίζω ἐκ στήθους.

Ἀντέγραψεν τῇ ἀδείᾳ του τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, ἔχουσαν οὕτω.

«Θεῖ μου, μὴ μ' ἐλέγχεις διὰ τὴν ἀδυναμίαν εἰς τὴν ὑπέκυψα. Ἐπροσπάθησα ὅλαις δυνάμετιν ν' ἀντιπαλαίσω κατὰ τῆς καρδίας μου. Τὸ πάθος τοῦτο τὸ ὁποῖον ἀποκαλοῦμεν κλίσις (μεταφράζω αὐτολεξί), πρέπει νὰ ἦναι πολὺ πλέον δυσκολώτερον νὰ τὸ νικήσῃ τις παρ' ὅτι ἐνόμισα. Βεβαίως ὁ Κύριος εὐδοκεῖ νὰ μὲ δοκιμάσῃ διὰ νὰ μ' ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν συναίθησιν τοῦ φόβου καὶ τῆς ταπεινώσεως.

«Ἄ! καλέ μου θεῖ, φύλαξέ τὸ μυστικὸν μου. Καμμίαν δυνάμειν εἰς τὸν κόσμον δὲν ἤθελε μετὰ παρακινήσῃ νὰ ὁμολογήσω εἰς τὰς ἀδελφάς μου διατι ἤμην ἀσθενής. Ἀλλὰ σὺ, θεῖ μου, σὺ εἶσαι ὁ πνευματικὸς πατήρ μου καὶ σπῆσθω νὰ σοὶ ὁμολογήσω ὅτι ἡ θλίψις με κατενίκησεν. Ἐἶχον τὴν ἀφροσύνην νὰ δεχθῶ πολλὰς ἐπιστολάς τοῦ νέου ἐκείνου, σοὶ τὰς στέλλω, θεῖ μου, καὶ σὺ τὰς, καὶ νὰ μὴ τὰς ἰδῶ πλέον. Μ' ἐπροξένησαν ὄχι ὀλίγον κηδὸν! Συνετάρραζον τὸν ζῆλον τῶν ἡμερῶν μου καὶ τὴν ἡσυχίαν τῶν νυκτῶν μου. Ἀρῆκα νὰ εἰσδύσῃ εἰς τὴν ψυχὴν μου τὸ δηλητήριον τῆς κολακείας, καὶ, πρὸς στιγμήν, πᾶν ἀξιοθρήνητον! ἢ ὑπόληψις τοῦ ζήνου τούτου μ' ἐγένετο πολυτιμότερα ἀπὸ τὰς εὐλογίας τῆς οἰκογενείας μου.

«Ἐνῶ αἱ τρυφεραὶ θωπεῖαι καὶ αἱ γλυκεῖαι λέξεις τῶν ἀδελφῶν μου μόλις με ἀπέσπων τῆς κρυφίας μελαγχολίας μου, οἱ παράφρονες λόγοι τοὺς ὁποῖους μ' ἔγραπεν ὁ λόρδος με κατέθελγον, ἔφερον τὸ πῦρ εἰς τὸ πρόσωπόν μου, καὶ ἡ καρδία μου ἐπαλλεν ὡς θέλουσα

ἀποσπασθῆ τῶν σπλάγγων μου. Ὡ! φίλτατέ μου θεῖ! πόσον παντοδύναμος εἶσαι ὁ ἐπαινος! πόσον δὲ ἀνεχώρητος καὶ δειλὴ γίνεται ἡ καρδία ἡμῶν, ἀμα ἠνοήσαμεν αὐτὴν εἰς τὴν τρυφερότητα! Ἡ σύγχισις τῆς ψυχῆς μου, συμβᾶσα τόσον ἀπροσδοκῆτως ἐνῶ ἐνόμιζα ἑμαυτὴν σταθερωτάτην, εἶναι εἰς ἐμὲ μυστήριον, καὶ δὲν θέλω ἐνοήσῃ ποτὲ πῶς ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζα, ἐδυνήθη νὰ μ' ἐμπνεύσῃ πλείονα ἀγάπην παρ' ὅσην ἠθελον πρὸς τὸν θεῖόν μου καὶ τὰς ἀδελφάς μου. Ἄσθημα κατὰ τοσοῦτον ἄδικον καὶ τυφλὸν δὲν δύναται νὰ ἦναι εἰμὴ ἐνεδρὰ τις τοῦ Σατανᾶ.

«Ὅταν ἀπεποιήθην αὐτὸν κατὰ πρῶτον, με εἶπες, θεῖ μου, νὰ σκεφθῶ ὠρίμως, με παρεκίνησες ν' ἀκούσω τὴν κλίσιν μου, ὑπέμνησας τοὺς ἱερούς τούτους λόγους, ἡ γυνὴ παραιτήσατο τὸν πατέρα αὐτῆς καὶ τὴν μητέρα. Γνωρίζω ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ νόμος τῶν ἀρχαίων χρόνων. Ἀλλὰ σήμερον, ὅτε ὑπάρχουσι τόσαι πρὸς ἡμᾶς εἰς τὴν κόρην πολλὰ πρόθυμοι, δὲν πιστεύω οἱ ἄδρες δυσκόλους νὰ εὐρίσκωσι συμβίαις, καὶ ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας, ἐπειδὴ ἔχον τὸ πνεῦμα ἡσυχον καὶ δὲν ἠθελον κλίσιν πρὸς τὸν λόρδον, μ' ἐβίβη ὅτι ἔπρεπε ν' ἀποποιήθω, δι' ἀγάπην πρὸς τὰς ἀδελφάς μου, τὴν τὸσοῦτον διάφορον τῆς ἰδικῆς των. Ἡ μήτηρ αὐτοῦ με εἶπεν, ὅτι θέλει τὰς προικίσει, ὅτι θέλει τὰς λάβει μαζῇ μου, ἀλλὰ, σὺ θεῖ μου, σὺ δὲν ἠδύνασο ν' ἀφήσῃς τὸ ἱερὸν ἐπάγγελμά σου καὶ δὲν ὤφερα συλλογιζομένη ὅτι ἔπρεπε νὰ χωρισθῶ ἀπὸ σέ, ἀπὸ τὸν φίλτατον τοῦτον οἰκίσκον, ὅπου ἐζῶμεν τοσοῦτον εὐτυχεῖς, διὰ νὰ ὑπάγω νὰ φορῶ λαμπρὰ ἐνδύματα καὶ νὰ τρέχω ἐπὶ ὄχημάτων εἰς τόπον τὸν ὁποῖον δὲν ἐγνώριζα, καὶ ἔπειτα, εἶπον καθ' ἑμαυτὴν, ἐπειδὴ δὲν με ἐδελέαζον τὰ πλοῦτη εἰς τὸ νὰ νυμφευθῶ τὸν λόρδον, δὲν ἠθελον δυνηθῆ βεβαίως αὐτὰ μεταδιδόμενα εἰς τὰς ἀδελφάς μου νὰ παρηγορήσωσι καὶ αὐτάς, ἀν δὲν ἦσαν εὐτυχεῖς ἐν μέσῳ τῆς νέας οἰκογενείας μου. Ἐπειτα πάλιν, τίς οἶδε; ἠθελον ἴσως εἶμαι εὐτυχῆς εἰς τὴν ὑπανδρείαν, καὶ βλέπουσαι τοῦτο αἱ ἀδελφαὶ μου, ἠθελον ἐπιθυμήσει καὶ αὐταὶ νὰ ὑπανδρευθῶσι, χωρὶς ἴσως νὰ τὸ καταρωθῶσιν.

«Καὶ ἂν ὑπανδρευώμεθα, ἴσως δὲν ἠθελον εὐτυχεῖσαι, καὶ ἰδού ἡ ζωὴ ὅλων ἡμῶν τώρα μὲν τοσοῦτον ἡσυχος, καταστρεφομένη, ἰδού ἡ εὐτυχία μας μεταβεβλημένη εἰς λύπας, εἰς δυσχερασίας ἀνιάτους καὶ ἀτελευτήτους. «Αὐταὶ αἱ σκέψεις με παρεκίνησαν ν' ἀποποιήθω τὴν ζήτησιν τοῦ λόρδου. Ἀλλὰ μετὰ ταῦτα, τὰ παράπονά του τοσοῦτον με κατένυξαν, ὥστε ἀπεκοίμησαν τὸν πόν μου, τὸν ὁποῖον εἶχα ὑγιαί τὰς πρώτας ἡμέρας καὶ μολονότι δὲν τῶ ἔδωκα ποτὲ, διὰ τῶν λόγων μου ἢ τῶν κινήματά μου ἢ τῶν βλαμμάτων μου, τὴν ἐλαχίστην ἐλπίδα, σήμερον ἀφοῦ τῶ ἔγραψα με πολλὴν σαληρότητα νὰ μ' ἀφήσῃ ἡσυχον καὶ νὰ μὴν ἐλπίσῃ ποτε ὅτι θὰ μεταβάλλω ἀπόφασιν, ἐλειποθύμησα εἰς τὴν κοιτῶνά μου, καὶ ἀφοῦ συνῆλθον, ἤρχισα νὰ κλαίω ὡς νὰ μὲ εἰδοποιῶν τὸν θάνατόν σου, ἢ τινὸς τῶν ἀδελφῶν μου. Θορυβηθεῖσα διὰ τὴν ἀδυναμίαν μου ταύτην καὶ μηδὲν ἐννοοῦσα εἰς τὴν αἰφνιδίαν ἰσχὺν τῆς κλίσεως μου, εἶδα, ὅτι ἦτο καιρὸς νὰ λάβω ἀπόφασιν τινὰ ἀμετάτρεπτον, διότι δὲν ἤμην πλέον βεβαίως περὶ τοῦ ἑαυτοῦ μου. Ἐπρόσθεσα λοιπὸν εἰς τὴν πρὸς τὸν μιλῶρον ἐπιστολήν, εἰς ὀλίγας λέξεις, ὅτι ἐφύγα

καὶ δὲν ἔμελλον νὰ ἐπιστρέψω παρ' ἀφοῦ ἀνεχώρη ἐν-τεῦθεν. Προσέθετα, ὅτι εἶχον πολλὴν πεποίθησιν εἰς τὴν τιμὴν του, ὥστε νὰ φοβηθῶ ὅτι ἠθελεν ἀφήσει πολὺν χρόνον νὰ περιπλανᾶται μία πτωχὴ κόρη, ἀνευ ἀσύλου, μακρὰν τῆς οἰκίας τῆς καὶ τῶν συγγενῶν τῆς.

Ἀλλὰ, θεῖ μου, μὴ νομίσης, ὅτι ἡ θυσία εἶναι ἀνωτέρα τῶν δυνάμεών μου, καὶ αἴφνης ἡ πολλὴ σου πρὸς ἐμὲ στοργὴ σὲ παρακινήσῃ καὶ τὴν φορὰν ταύτην νὰ μὲ πείσης νὰ μεταβάλλω ἀπόφασιν. Ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ, ἐάν με ἀγαπᾷς, ἐάν με ὑπολήπτεσαι, ἐάν πιστεύῃς ὅτι ἡ ἐλπίς μου δὲν εἶναι ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, μὴ εἴπης λέξιν ἐξ ὄλων τούτων εἰς τὸς ἀδελφάς μου. Ἢ ἔλθωσι νὰ βίβωσιν εἰς τοὺς πόδας μου, καὶ χωρὶς νὰ δυνηθῶσι νὰ μὲ μεταπέψωσι, θέλουσι καταστήσει τὴν προσπάθειάν μου δυσκολώτεραν. Ἄκουσον, καλέ μου θεῖ, πνευματικὲ μου πάτερ, ἠξέρω τί πράττω. Ἰσποφέρω, ἀλλὰ δύναμαι νὰ ὑποφέρω τώρα, ὅτε διήνυστα ὅλην τὴν νύκτα προσυχομένη.

«Ἄκουσε θεῖ μου καὶ μὴ με ὀργίζεσαι. Παρὰ τὴν διαταγὴν σου, τοῦ νὰ μὴ προσφέρω τάξιμόν τι εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν καὶ τὴν Θεοτόκον χωρὶς νὰ σὲ συμβουλευθῶ, σήμερον, τοῦ ἡλίου ἀνατέλλοντος, ὠρίσθη ἀνεπιστρεπτί νὰ μείνω παρθένος. Δὲν ἐνήργησα μετ' ἀπερισκίψιας, σὲ βεβαίω.

Ἐδεήθην τοῦ Ἁγ. Πνεύματος νὰ με φωτίσῃ, καὶ περιέμενα. Τὸ ἄστρον τῆς πρωίας ἐλαμπεν καὶ ἡ νύξ ἦτον εἰσέτι βαθεῖα εἶπον, ὡς συλλογιθῶ μεχρισθῶ τὸ φῶς τῆς ἡμέρας ἐξαλείψῃ τὸ ἄστρον τοῦτο, καὶ ἔπεσα γονυκλῆς ἐμπροσθεν τοῦ παραθύρου μου ἀπέναντι τῆς ἀνατολῆς, ἥτις εἶναι ἡ εἰκὼν τῆς ἐλευσεως τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡσθάνομην ὅτι ἡ χάρις καθήρχετο ἐπ' ἐμὲ. . . διότι καθόσον ἡ δρόσος τῆς πρωίας ἀνεκούφιζε τὰ κεκμηκότα μέλη μου, ἠσθάνομην ὡς αὐρὰν τινὰ τοῦ οὐρανοῦ ἐλαφρύνουσαν τὴν καρδίαν μου. Καὶ καθόσον τὸ ἄστρον ἐξηλείφετο, ἡ φλόξ τοῦ ἐνόχου ἐρωτός μου κατεσέλλετο. Καθόσον δὲ ἡ ἀνατολὴ ἐφωτίζετο, ἐνεψυχοῦντο ἡ πίστις μου καὶ ἡ ἐλπίς. Τέλος, ὅταν ἡ πρώτη ἔλλαμψις τοῦ ἡλίου ἐφθασε μέχρι τοῦ κήπου μας, ὡς ἂν ἐκυριεύθην ὑπὸ θείας τινος ἐκστάσεως, ἡ καρδία μου ἐξεβράγη εἰς κλαυθμούς εὐτυχίας, ἠγέρθην διὰ τινος ἀκουσίου ὄρμης καὶ τείνουσα τὰς χεῖράς μου πρὸς ἀνατολὰς ἐκραύγασα, τὸ ὀμνῶ.

«Τετέλεσται, θεῖ μου, δὲν πρέπει πλέον νὰ με ἀναφέρετε περὶ τοῦ γάμου ἀπὸ τινος ὤρας αἰσθάνομαι ἑμαυτὴν τοσοῦτον φαιδρὰν καὶ εὐθυμον, ὥστε βλέπω ὅτι τὴν καλὴν μερίδα ἐξελείξαμην, καὶ ὅτι ἐξετέλεσα τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. Μὴ νομίσετε, σεις θεῖ μου, ἢ αἱ ἀδελφέ μου, ὅτι ἐπράξα θυσίαν τινὰ. ἘΚαὶ σεις ἂν δὲν ὑπῆρχετε, ἐγὼ πάλιν ἠθελον ἀποφασίσαι νὰ καθιερώσω εἰς τὸν Θεὸν τὴν ἐλευθέραν αὐτὴν καρδίαν, ἥτις μέχρι τούδε αὐτὸν μόνον ἐλάτρευσε καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ταύτην δὲν ἀπήντησεν οὔτε θλίψιν οὔτε ἀπά-τας, οὔτε φόβους.

Ἦδη ἀναχωρῶ διὰ τῆς Βέργαμον, θὰ ὑπάγω εἰς τῆς ἐξ ἀδελφῆς μας, ὅπου σὲ περιμένω, ἀκριβέ μου θεῖ. «Ὅταν ἡ Ἰουλία καὶ ἡ Λουκία, αἱ δύο ἄλλαι ἀδελφαὶ ἐγνώρισαν τὴν ἐπιστολήν ταύτην, ἠθέλησαν νὰ τρέξωσι νὰ βίβωσιν εἰς τὰς ἀγκάλας τῆς Ἀρπαλίκης. Ἄλλ' ὁ

ἐφημέριος, ὅστις ἐξέλεξατο, διὰ τὴν κοινοποίησιν εἰς αὐτάς, τὴν στιγμήν καθ' ἣν ἡ Ἀρπαλική ἐκαλλιέργει τὰ ἀνθη τῆς, τὰς παρεκάλεσεν ἀπεναντίας νὰ μὴ ἀναφέρωσι τὸ παραμικρὸν εἰς αὐτὴν περὶ τούτου. Καὶ ὅταν ἠρώτησα τὸν ἐφημέριον διατί ἐζήτησεν ἐπιμόνων τοσοῦτον τὴν σιωπὴν.

— Ἄκουσον, εἶπεν αὐτὸς μειδιῶν, πᾶσα ἐξοχος πράξις ἔχει τὴν φυσικὴν τῆς ἐξήγησιν, χωρὶς αὐτὴ νὰ ἐμποδίῃ τὴν πράξιν τοῦ νὰ ᾖ ἐξοχος. Ἡ Ἀρπαλικὴ ἔχει ἀλαζονείαν μεγίστην, ἀλλ' ἀξίαν σεβασμοῦ. Ἐπίσης ἔχει τοσαύτην πίστιν καὶ εὐθύτητα ὥστε θεωρεῖ τὴν θυσίαν τῆς ὡς πράγμα μικροῦ λόγου ἀξίον, ἐνῶ οἱ δισταγμοὶ τῆς, ἢ κλίσις τῆς πρὸς τὸν ἴον, καὶ αἱ λύπαι τῆς τῇ φαίνονται ἀδυναμίαι διὰ τὰς ὁποίας ἐρυθρὰ καὶ γνωρίζω ἐγὼ, ὅστις ἐσοῦδάσα καλῶς τὴν καρδίαν τῆς, ὅτι ἐπαινοῦσαι τὸ μέγεθος τῆς ψυχικῆς τῆς ἀνδρείας, αἱ ἀδελφαὶ τῆς ἤθελον μᾶλλον τὴν ταπεινώσῃ ἢ κολακεύσῃ. . . . Ἐπειτα τίς οἶδεν, ἂν ἀπὸ τὰς ἐπικινδύνους συνδιαλέξῃς ταύτας, δὲν ἐζήπτοντο αἱ δύο ἄλλαι πρὸς ματαίαν τινὰ περιέργειαν; Τίς οἶδεν ἂν ὁ ἔρωσ τῆς Ἀρπαλικῆς δὲν ἤθελεν ἀναγεννηθῆ ἐκ τῆς τέφρας τοῦ; Ἐξ ἐναντίας δὲ διὰ τοῦ συμβιβασμοῦ τούτου ὅλοι εὐρίσκονται καλῶς. Ἡθέλησα νὰ εἶπω εἰς τὴν Ἰουλιαν καὶ τὴν Δουκιαν πόσῃ εὐγνωμοσύνην καὶ θαυμασμὸν ἐχρεώσθουν εἰς τὴν ἀδελφὴν των διὰ τὴν ἐμπνεύσω εἰς αὐτάς τὴν ἐπαύξειν τῆς ἀγάπης των, ἥτις ὀφείλεται εἰς αὐτὴν ὡς ἡ ἀνταμειβὴ τῆς μεγάλης πράξεώς τῆς. Ἀλλ' οἱ τοιοῦτου εἴδους τραγωδίαί πρέπει νὰ διαδραματίζωνται εἰς τὰ ἐνδόμυχα τῆς συνειδήσεως καὶ θεατὴν νὰ ἔχωσι μόνον τὸν Θεόν. Μολταυτά, ἐπρόσθεσεν, αἱ ἀνεψιαί μου ἔμειναν ἠνωμένοι διὰ τῆς τρυφερωτέρας ἀγάπης. Τὸ πρεσβυτέριον διετήρησε τὴν καθαρότητά του, ὁ κῆπος τὴν ὠραιότητά του. Ἡ Ἀρπαλικὴ εἶναι ὀρσοροτέρα παρά ποτε, ὡς βλέπετε, καὶ αὐτὴ καὶ αἱ ἀδελφαὶ τῆς τραγοῦσι πάντοτε καὶ εἶναι φιλόγελοι ὡς καὶ πρὶν. Ἀναγινώσκουσι καὶ τῶρα τὰ εὐτεβῆ βιβλία των, προσεύχονται μετὰ ζήσεως, καὶ ὁ Θεὸς εὐλογεῖ τὰς ἀγνάς καρδίας των. Καὶ ἐξ ὅλων ἡμῶν ἡ Ἀρπαλικὴ εἶναι ἡ πλέον γαληνία καὶ ἡ μᾶλλον εὐχαριστημένη διὰ τὴν τύχην τῆς.

ΟΙΚΟΣ ΤΟΥ ΡΑΦΗΛΟΥ.

. . . Non tufne connais pas encore
Ce sentiment d' ivresse et de mélancolie
Qu' i'inspire à son déclin un soleil d'Italie.
(CASSIMIR DELAVIGNE.)

Ἀνακαλῶν τοὺς στίχους τούτου εἰς τὴν φαντασίαν μου, ἔλεγον εἰς φίλον μου τινὰ, μεθ' οὗ ἐβάδιζον παρὰ τὰς πλήρεις μαγείας τοῦ Τιβέριου ὄχθας, καθ' ἣν στιγμήν αἱ τελευταῖαι τοῦ δύνοντος ἡλίου ἀκτίνες ὑπεξέφευγον ἀνά μέσον τῶν κυπαρίσσιων, τῶν ὁποίων ἡ μαύρη καὶ ὕψιστη προτομὴ ἐσκιαγραφεῖτο ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ ὄρους (monte Mario). Ὁ Σ**, φθάσας τὴν ἡμέραν ἐκείνην εἰς Ῥώμην, ἐφάνη ὡς μὴ ἔνοσόν τὴν αἰφνυδίαν ταύτην ἐκφώνησιν· διὸ καὶ δὲν ἐδοκίμασα ἐπὶ πλέον νὰ τὸν καταστήσω συμμέτοχον τῆς ἐκστάσεώς μου, ἀρκούμενος μόνον νὰ τῷ εἶπω, ὑπομονή. Μετὰ ταῦτα ἰδὼν ὅτι ὁ περίπατος οὗτος ὅστις ἔφερε τὸ ὄνομα τοῦ Πουσίου ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς καὶ ἀλλοκότου

ἀγάπης, τὴν ὁποίαν εἶχε πρὸς αὐτὸν οὗτος, ὀλίγον τι χαρίσσει τὸν εὐφυῆ Παρισίον, ἐπεστρέψαμεν μετ' αὐτοῦ πρὸς τὴν πόλιν.

Μετὰ τινὰς στιγμὰς εἰσῆλθοντες εἰς τὴν Ῥώμην κατὰ τὴν γενικὴν κωδωνοκρουσίαν, ἥτις ἔχει τὸν ἐσπερονόν. Μετ' ὀλίγον, βαθυτάτη σιωπὴ διεδέχθη τὴν τύβην τοῦ πλήθους καὶ τὸ πολυάριθμον τῶν ἀμαξῶν, αἵτινες πρὸ μιᾶς ἐτι στιγμῆς πληροῦσαι, κατεθρόμβουν τὸ Corso. Ἐκ τῶν πλησίων ἡμῶν διαβαίνοντων κατοίκων, οἱ μὲν ἐσταυροκοποῦντο, ἄλλοι ἀπεκάλυπτον τὰς κεφαλὰς των, καὶ γενικῶς οἱ Ῥωμαῖοι ἀπαντες ἐφάινοντο ὡς εὐρισκόμενοι ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν μυσηριώδους τινος ἀλλοιώσεως. — Ἄλλ' αἱ κωδωνοκρουσῆσαι αὐταὶ ἀναγγέλουσι λοιπὸν ὀλέθριόν τι συμβάν, ἢ τὸν θάνατον ἐνδόξου τινος ὑποκειμένου; μ' εἶπεν ὁ Σ** ὅστις δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἐξηγήσῃ ὅτι ἐβλεπεν. — Ὀχι, φίλε μου τῷ ἀπεκρίθη ἐγὼ· οἱ κώδωνες οὗτοι σημαίνουνσι τῷ ὄντι πένθος, πλὴν τὸ πένθος τῆς φύσεως, ἀναγγέλλοντες τὸ τέλος τῆς ἡμέρας καὶ τὴν προσέγγισιν τῆς νυκτός. Εἰς Παρισίους πρὸ πάντων, ἔνθα αἱ ἡμέραι καὶ αἱ νύκτες οὐδ' ἀρχὴν ἔχουσιν οὐδὲ τέλος ἢ δὴ μύσιος αὐτῆ ὥρα εἶναι πάντῃ ἀγνωστοί.

Πλὴν ἐδῶ συμβαίνει διάφορόν τι· καὶ ἂν δὲν ὠφελῆται τις ἐκ τοῦ καιροῦ του, τουλάχιστον τὸν καταμετρεῖ κατὰ τὸ φαινόμενον μετὰ ἠρηστικῆς τινος εὐσεβείας· ὁ ἥλιος κανονίζει τὴν χρῆσίν του, ἢ δὲ ὥρα καθ' ἣν τὸ φῶς αὐτοῦ θὰ ἐκλείψῃ εἶναι καθιερωμένη εἰς προσευχὴν. . . . Ὁ φίλος μου εὗρεν ἀναμφιβόλως τὰς σκέψεις ταύτας ὀλίγον ἀλλοκότους καὶ σοβαρὰς διὸ καὶ μετὰ παρήτησε λέγων. — Πόσον πλεγματικὸς τόπος! ἂν δὲν ἔπρεπε νὰ ἐπισκεφθῶ αὐτὸν τὰς τοιχογραφίας τοῦ Ραφαήλου, πιστεύω ὅτι ἤθελον ἀναχωρήσει τὴν ὥραν ταύτην εἰς Νεάπολιν.

Τὴν ἐπιούσαν παρητήθη τῆς ζεναγίας, ἀφῆσας τὸν Σ** εἰς τὴν φροντίδα διακεκριμένου τινος ζωγράφου, ἀναδεχθέντος τὸ βῆρος νὰ ὀδηγήσῃ αὐτὸν εἰς τὸ Οὐατικανόν.

Τὴν ἐσπέραν τὸν εὐρον πάλιν εἰς τὴν γαλλικὴν τῆς Ἀκαδημίας αἴθουσαν, καὶ ἔλαβον τὴν εὐχαρίστησιν ἂν ἰδῶ ὁποῖαν ἐντύπωσιν ἄφησαν εἰς αὐτὸν τὰ ἀριστουργήματα τοῦ αἰῶνος τοῦ Λέοντος Ι'. Τὰς ἀκολούθους ἡμέρας ἐπεσκέφθη τὸν Φόρον, τὰς ἐκκλησίας καὶ τὸν εἶδα ὅτι δὲν ἐβιάζετο πλέον νὰ φύγῃ εἰς Νεάπολιν. Μετὰ τινὰ χρόνον ἐπεχειρήσαμεν ἐκδρομὴν τινὰ εἰς τὸ Tiboli, ἔνθα ἐφθάσαμεν στιγμὰς τινὰς πρὸ τοῦ ἐσπερινοῦ. Ἀφῆσαντες τὴν ἀμαξίαν μας εἰς τὸν τάφον τοῦ Plantion, καὶ ἀναρρήχόμενοι μετὰ δύο ἐξαιρέτων φίλων, τοὺς τὰ ἀρχαῖα Τίβουρα κατέχοντες καταφύτους ἐκείνους λόφους, εἶδομεν αἴφνης ἐνώπιον ἡμῶν μεγαλοπρεπὲς καὶ ἐξαισιῶν θέαμα. Γραιὸς τις καὶ ἀργυρόχρους ἑλαίων ἐξηπλοῦτο πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας· πλησιέστερον ἔτι ἡ ἀτελεύτητος, ἢ ἔρημος καὶ σιωπηλὴ τῆς Ῥώμης πεδιάς· πρὸς δὲ τὸν ὀρίζοντα, ὁ μεγαλοπρεπὲς καὶ κολοσσαῖος τροῦλος τοῦ ἁγ. Πέτρου, τοῦ ναοῦ τούτου τῆς αἰωνίας πόλεως. Ἡ τερψίθυμος εἰκὼν αὐτῆ διεποικίλλετο χρωματιζομένη ὑπὸ τῶν ὀριζοντίων ἀκτίνων ἡλίου τοῦ μαΐου, αἵτινες, πίπτουσαι ἐπὶ τοῦ μεμακρυσμένου θόλου, καθωρρίζον αὐτὸν διὰ τῶν ὀρανίων χρωμάτων τοῦ ἀμεθύστου. Οὔτε θόρυβος, οὔτε κίνησις ἐτάραττε τὴν μεγαλειότητα τῆς μεγαλοπρε-

πῶς ταύτης σκηνῆς, ἐκτὸς τοῦ βαθμηδὸν σβενόμενου θόρυβου κώδωνος τινος, ὅστις μᾶς ἐδείκνυεν ὅτι εὐρισκόμεθα πλησίον πόλεως τινος, πλὴν πόλεως ὑπὸ τῆς χλόης καὶ τῆς πρασιᾶς κεκαλυμμένης.

Ἐστημεν λοιπὸν πλήρεις θαυμασμοῦ. Ἡ ἐντύπωσις ἐπὶ τῆς ὁποίας κατερχόμεθα ἐπέβλεπεν εἰς ἡμᾶς ἠρηστικὴν τινὰ σιωπὴν. Ὁ Σ** δῖεκοψε μετ' ὀλίγον τὴν σιωπὴν μας ταύτην κράζας ἀκουστικῶς σχεδόν· — θεέ μου τῆς ὠραιότητος!... Ἐκτοτε ὁ Παρισίος κατέπληκται τῆς Ἰταλίας. Ἐγὼ ἄφρωνος ἐσφιγγα ἀκουστικῶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ καὶ ἠθάνθη ἐκτοτε ὅτι ἡ φιλιμας στενότερον συνεδέθη παρὰ ποτε. Ὡ σεις, οἵτινες ἐπισκέπτεσθε τὰ, ποθινὰ εἰς τὸν Ὁράτιον καὶ τὸν Μυκῆναν Τίβουρα, ἔλθετε πρὸς αὐτὰ τὴν ὥραν πρὶν τὴν καθ' ἣν αἱ ἀσθενεῖς τοῦ δύνοντος ἡλίου ἀκτίνες σπέννυνται ἀποσυρρόμεναι βαθμηδὸν ἐκ τῆς Ῥώμης καὶ τῆς πεδιάδος αὐτῆς· ἔλθετε καὶ θέλετε διατηρήσει ζωνίαν τὴν θελξικάρδιον ἀνάμνησιν ταύτην, τὴν ὁποίαν αἱ τοιαῦται τῆς φύσεως ἀλλοιώσεις ἐγκαταλείπουν εἰς τὰς ψυχὰς! Αἱ μεγάλαι ἀναμνήσεις δὲν εἶναι ἢ ἰσχυρότεροι κρῖκοι δι' ὧν συνδέονται αἱ ψυχὰς;

Τὸ ἐπόμενον φθινόπωρον ἤμην μετὰ τοῦ Σ** ἐπὶ τοῦ κρατῆρος τοῦ Οὐεσουίου, καθ' ἣν στιγμήν ὁ δίσκος τοῦ ἡλίου, περὶ τὴν δύσιν του, ἀντανάκλα τὰς πολυχρούς αὐτοῦ ἀκτίνας ἐπὶ τῆς θαλάσσης, ὡς ἐπὶ κατόπρου ἐκ λίθου Καρχηδονίου.

Μετὰ ἔν ἔτος, τὸ θέαμα ἦν μεγαλοπρεπέστερον ἔτι ἐκ τῆς κορυφῆς τῆς Αἰτνης θεωρούμενον. Πιδυνήθημεν πρὸς τὴν θαυμασώμεν τὴν ἀνατολὴν λαμπρᾶς τινος ἡμέρας τοῦ Ἰουνίου, καὶ νὰ παρατηρήσωμεν τὴν χλοερὰν νῆσον ἰσοῦσαν εἰς τὰ ἀργυρόχρως ἐκείνα κύματα τῆς γοητευτικῆς αὐτῆς παραλίας. Κατὰ πᾶσαν στιγμήν ὑπὸ τῆς καταλαμβάνομένη ἐκστάσεως· ὁ δὲ τοῦ Σ** ἐνθουσιασμός ἤρξεν ἐπὶ μᾶλλον καὶ μᾶλλον.

Ἐπιστρέψαντες εἰς Ῥώμην, ἤρχισαμεν, διαρκούντος τοῦ χειμῶνος, τοὺς συχοῦς καὶ διεξοδικούς, κατὰ τὸ ἔθιμον τῶν Ῥωμαίων, περιπάτους, πεζοὶ ἢ ἐφιπποί, μὴν ὥραν πρὸ τῆς δύσεως τοῦ ἡλίου. Ἐξελέγομεν δὲ πρὸς τοῦτο τὰ ἥττον συγναζόμενα μέρη, καὶ πρὸ πάντων ἐκείναι εἰς τὰ ὅποια ἠλπίζομεν νὰ παρατηρήσωμεν ὅσον οἶόν τε μεγαλοπρεπέστερον τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου. Ἐπὶ τέλους, ἡμέρας τινὰς πρὶν τῆς ἀναχωρήσεως τοῦ φίλου μου, κατευθύνθημεν πρὸς τὸ ἀγροκίον Βοργέζην, πολυθρόσον ἐκ τῶν ἀμαξῶν, τῶν περιπατούντων ὀμίλων, τῶν ἐξαισιῶν κυριῶν καὶ τῶν κυριῶν. — Συγγνώμην! μὲ λέγει· ἀλλὰ δὲν ὄνταμα· νὰ μείνω ἐδῶ· ἡ δὴ μύσιος αὐτῆ συνῆρσις ποσῶς δὲν μ' εὐχαριστεῖ. Ἀπὸ μετὰ τινὰς ἡμέρας ἠἀφῆσα τὴν Ῥώμην, ἂς γίνωσι τουλάχιστον οἱ τελευταῖοι ἡμῶν περιπατοὶ διόλου Ῥωμαῖοι. — Οὐδὲν εὐκόλωτερον, ἔσπευσα νὰ τῷ εἶπω ἂς στρέψωμεν πρὸς τὸ μέρος τοῦτο. Καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς εὐρέθημεν εἰς τερψίθυμον καὶ μελαγχολικὴν μονασίον, πλησίον καὶ ἔκτα μακρὰν τοῦ βραδυκινήτου ἐκείνου πλήθους, τὸ ὅποῖον ἐφυλάττετο δουλικῶς μὴν ἐξέλθῃ τῆς ὑπὸ τοῦ σαρμοῦ γαρχαθείσης μονοτόνου ἀτραπῶ. Μετὰ τινὰ μικρὸν ἐλιγμόν, ἠκολούθησαμεν μικρὸν τινὰ συνηρσῆ καὶ πλήρη χλόης διάδρομον, ὅστις μᾶς ὠδήγησεν εἰς δασύφυλλον δένδρστοιχίαν, εἰς τὸ μέσον τῆς ὁποίας διεκρίναμεν μετ' ὀλίγον μικρὸν τινὰ ἀγροτικόν

Ἰταλικὸν οἰκίσκον, τοῦ ὁποίου τὰ παράθυρα καὶ αἱ θύραι ἦσαν κατάκλειστα, καὶ ἐκ τοῦ ὁποίου δὲν ἐξήρχετο οὔτε καπνός, οὔτε ὁ ἐλάχιστος θόρυβος. — Τίς εἶναι λοιπὸν ὁ ἐγκαταλειμμένος οὗτος οἶκος καὶ ὁ ἰδιοκτήτης αὐτοῦ, καὶ τί θέλων νὰ με δειξῆς μετ' ὀλίγου δὴγες ἐδῶ; — Εἶναι, τῷ ἀπεκρίθη, ὁ οἶκος τοῦ Ραφαήλου. Ἐδῶ ἤρχετο ἀναμφιβόλως τὴν ὥραν ταύτην διὰ τὴν ἀναπαυθῆ ἐκ τῶν εἰς τὸ Οὐατικανὸν κόπων τῶν ἐδῶ συνέλαβε τὴν ἰδέαν τῶν πλείστων αὐτοῦ ἀριστουργημάτων. Τίς οἶδεν ἂν αἱ χεῖρές του ἐφύτευσαν τὰς δάφνας ταύτας, καὶ ἂν ἔδρεψεν ἐξ αὐτῶν τὸν στέφανον ἐκείνον τὸν ὁποῖον Πάππας τις ἐναπέθεσεν ἐπὶ τῆς νεκρᾶς αὐτοῦ κεφαλῆς; Ἡ ἐγκατάλειψις αὐτῆ εἶναι μᾶλλον δεῖγμα θελξικάρδιον τοῦ σεβασμοῦ. Εἰς τὴν χώραν ταύτην, ἥτις γνωρίζει νὰ ἐκτιμᾷ τοσοῦτον ἐπαξίως τὰς τέχνας, οὐδεὶς θέλει τολμήσει νὰ κατοικήσῃ τὴν πολυθέλητρον αὐτὴν μονὴν, ἔνθα φαίνεται ὅτι πλανᾶται ἀκόμη ἡ μεγαλοφυΐα τοῦ ἐνδόξου αὐτῆς ἰδιοκτήτου. Πόσον δὲν ἐσκέφθη ἐδῶ ἐπὶ τοῦ ἀριστουργήματος τοῦ ἀμβωνος τῆς Φλωρεντίας, καὶ ἐπὶ τῆς εἰκόνης τῆς Δωροθέας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν συνεθαυμάσαμεν εἰς τὸ φρούριον Blenkein, καὶ ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγινώσκει τις τὴν ἀρετὴν καὶ ἠδέϊαν ἐκείνην ἐπιγορηθῆ Dorotea amata da Raffaelo;

Ὁ Σ** μὲ ἔκουε μετὰ σιωπῆς καὶ σκέψεως. Τὰ βλέμματά του ἐσέροντο ἀλλοθροδιδόχως ἐπὶ τοῦ οἰκίσκου, ἐπὶ τῶν δασοφύλλων δένδρουλλίων τῶν περικυκλούντων ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τοῦ παλατιοῦ τῶν Μεδίκων, τοῦ καταστηθέντος Ἀκαδημίας τῆς Γαλλίας, καὶ τὸ ὁποῖον διεκρίνετο μακρὰν πρὸς τὸ βάθος τῶν ἀρχαίων τῆς πόλεως τειχῶν.

Τὸ ψυχοῦργον τῆς ἡμέρας φῶς κατήρχετο πρὸς ἡμᾶς ἀνά μέσον τοῦ πυκνοῦ φυλλώματος τῶν κυπαρίσσιων, τῶν ἐλατῶν καὶ τῶν δαφνῶν. Εἶμεθα μόνον, καὶ ἐνομιζόμεν ὅτι εὐρισκόμεθα μακρὰν πολὺ τοῦ κόσμου. — Ἰδὲ, μὲ λέγει τότε, μετ' ἐκφράσεως ἐπιπληκτικῆς καὶ χαριτοβρύτου, νὰ γνωρίζῃς πρὸ πολλοῦ τὸν οὐράνιον τοῦτον τόπον, καὶ νὰ με ὀδηγήσῃς τῶρα μόλις εἰς αὐτόν! Ἄν ἐκατοίκουν τὴν Ῥώμην ἐπὶ πολὺ, ὁ μόνος μου περίπατος ἰδοῦ ποῖος ἦθελον εἶσθαι. Καὶ μετὰ τινὰς στιγμὰς ἐπρόσθεσε; — Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὴν εἰς Τίβολι ἐπίσκεψίν μας, καὶ ἀκόμη ἔχω ζῶσαν εἰς τὴν φαντασίαν μου τὴν λαμπρὰν ἐκείνην νύκτα τὴν ὁποίαν διήλθονμεν ὁμοῦ ἐπὶ τῆς κορυφῆς τῆς Αἰτνης· πλὴν, πιστευτὸν με, φίλε μου, οὐδέποτε ἠσθάνθη ὡς σήμερον ζωηρότερον πᾶν ὅτι αἱ σκηναὶ τῆς φύσεως παρέχουσι καταπληκτικὸν καὶ ποιητικὸν εἰς τὴν εὐδαίμονα ταύτην χώραν.

Κατὰ τὴν στιγμήν ἐκείνην ἡ νύξ, ὡς εἰς τὴν πρώτην ἡμῶν εἰς τὸν περίπτου τοῦ Poussin ἐκδρομὴν, ἐπλησίασε, αἱ δὲ τελευταῖαι τοῦ ἡλίου ἀκτίνες ἐσέδοντο ὅπισθεν τῶν λόφων τῶν ὀριζόντων τὸν Τιβέριν· ὁ βόμβος τῶν κωδῶνων τῆς πόλεως ἐφάνεν ἀσθενῆς εἰς τὰ ὄτα ἡμῶν. Τότε εἶδον μαργαριτωδῆς τι δάκρυον πλημμυροῦν τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ εὐαίσθητου μου φίλου, εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ὁποίου, μὴ μὴ ἔχουσιν ἐπιρροὴν αἱ μαγικαὶ τῆς φύσεως καλλοναί. Ὅτι ἡμέρας μετὰ ταῦτα εὐρέθη μόνος εἰς τὴν αὐτὴν θέσιν τὴν ἐσπέραν εἶχα τελειώσει τὸ σχέδιον τῆς σκηνογραφίας ἐκείνης ἥτις τοσοῦτον τὸν συνεκίνησε.

Ὁ δὲ οἶκος δὲν παρέχει αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν οὐδὲν ἄξιον περιεργείας. Ἡ ἔκτασις τοῦ εἶναι μικρά, ἀλλ' ἡ ἔξωτερικὴ αὐτοῦ ἀποψις εἶναι χαρίεσσα καὶ ζωγραφικὴ. Λεῖψανά τινα ζωγραφικῆς εἰς τὸν Ἰούλιον Ρωμαῖον ἀποδιδόμενα, εἶναι, μετὰ τῶν ἀραβογραφημάτων τῶν θόλων, τὰ μόνα ἴχνη τῶν καλλωπισμάτων τὰ ὁποῖα ἐφείσθη καὶ διετήρησεν ἐκεῖ ὁ χρόνος. Αἱ ἀψίδες τοῦ περιστόου ὑποστηρίζονται ὑπὸ στηλῶν ἐκ γρανίτου, λεῖψάνων ἴσως μνημείων τινῶν τῆς ἀρχαιότητος. Ἡ ἡρμία, ἡ παντελής γαλκίνη, ἡ βασιλεύουσα ἐπ' αὐτοῦ, εἶναι τὸ λαμπρότερον καὶ οὐσιωδέστερον αὐτοῦ πλεονέκτημα. Θεωρούμενον ἐκ τοῦ ἀγροκηπίου τῶν Μεδίκων παραγεῖ ἐτι θελκτικώτερον ἀποτέλεσμα ὁ ὄγκος αὐτοῦ εἰκονίζεται ἐπὶ χλόης ζωηροτάτης, ὑπεράνω τῆς ὁποίας ταλαντεύονται αἱ αἰωνόσιοι ἐλάται τοῦ ἀγροκηπίου Βοργέζην, στεφανούμεναι καὶ αὐταὶ ὑπὸ τῶν χιονοσκεπῶν κορυφῶν τῶν γιγαντιαίων Ἀλπεων.

(Magasin Pittoresque). A. I.

Ο ΛΟΙΜΟΣ ΤΗΣ ΦΛΩΡΕΝΤΙΑΣ.

Ἐν ἔτει 1348, λοιμὸς οὐλέθριος ἐνέσκηψεν ἐφ' ἀπασαν τὴν Ἰταλίαν, ἐκτὸς τοῦ Μιλάνου καὶ τινῶν παρὰ τοὺς πρόποδας τῶν Ἀλπεων ἐπαρχιῶν εἰς τὰς ὁποίας μόλις ἐγένιν ἐπαισθητός. Τὸ αὐτὸ ἔτος, διαβάς τὰ ὄρη ἐξηπλώθη εἰς Προβιγγίαν, Σαβοῖαν, Δελφινάτον, Βουργονδίαν, καὶ διὰ τῶν Νεκρῶν-Αἰγῶν ἐπέπεσεν αἴφνης εἰς Καταλωνίαν. Τὸ ἐπόμενον ἔτος κατεκάλυψε τὴν λοιπὴν τῆς Δύσεως χώραν μέχρι τῶν ὄχθων τῆς Ἀτλαντίδος, τὴν Βυαρίαν, τὴν Ἰσπανίαν, τὴν Ἀγγλίαν καὶ τὴν Γαλλιάν. Μόνον δὲ τὸ Βραδάνδιον, μόλις αἰσθανθὲν τὸ μίασμα, παραδόξως διεσώθη. Κατὰ τὸ 1350, βαίνοσα εὐθὺ πρὸς βορρᾶν, κατελοιμάνθη τοὺς Φρίσονας, τοὺς Γερμανοὺς, τοὺς Οὐγγροὺς, τοὺς Δανουοὺς καὶ τοὺς Σουηδοὺς. Ἡ τῆς Ἰσλανδίας δημοκρατία κατεστράφη τότε ὑλοσχερῶς ὑπὸ τῆς συμφορᾶς ταύτης καὶ ὁ θάνατος ἐν τῇ παγωμένῃ ταύτῃ νήσῳ ὑπῆρξε τοσοῦτος, ὥστε οἱ ἐνθεν κἀκεῖθεν διεσπαρμένοι αὐτῆς κάτοικοι δὲν ἀπέτελουν ὀλότητα ἔθνους.

Τὰ συμπτώματα τοῦ λοιμοῦ τούτου δὲν ἦσαν πανταχοῦ τὰ αὐτά. Πρὸς ἀνατολὰς αἰμορραγία τῆς ρινὸς προεμήνυε τὴν ἀσθένειαν τὴν ὁποίαν ὁ θάνατος ἐμελλε ν' ἀκολουθήσει. Ἐν Φλωρεντίᾳ ἐδηλοῦτο κατὰ πρόωτον δι' οἰδήματός τινος ὀγκωδέστερου ὡς εἰς τὸν βουβῶνα, ἢ ὑπὸ τὴν μασχάλην. Βραδύτερον ὅμως τὸ σφῆγμα τοῦτο, τὸ ὀνομασθὲν γανocciolo, κατεκάλυπτεν ἅπασαν τὴν τοῦ σώματος ἐπιφάνειαν· καὶ ἐτι βραδύτερον τὰ συμπτώματα ταῦτα ἠλλοιώθησαν παντάπασιν καὶ ἀντ' αὐτῶν προεμνηνύετο τὸ μίασμα δι' ὧ χρωῶν ἢ μαύρων στιγματῶν καὶ κηλίδων, αἵτινες εἰς τινὰς μὲν μεγάλαί καὶ σπανιώτεραι, εἰς ἄλλους δὲ μικραὶ καὶ πολυπληθέστεραι ἐφαίνοντο κατὰ πρόωτον ὑπὸ τοὺς βραχίονας καὶ τοὺς μηρούς, μετὰ ταῦτα βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον, ὡς τὸ γανocciolo, ἐφ' ὅλοι τοῦ σώματος ἐξάπλουμένα, ἦσαν ὁ οἰωνὸς πλησιάζοντος σπαραξικαρδίου θανάτου, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου πᾶσα ἀνθρωπίνη προσπάθεια ἐματαιοῦτο, καὶ πᾶσα ἀπέσβεσεν ἐλπίς· τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν ἀσθενῶν

ἀπέθνησκε τριταῖον, καὶ πολλάκις αὐθημερὸν ἀνευ πνευμοῦ, ἢ νέου τινὸς συμπτώματος.

Πάραυτα φρικώδης ἀπεληψία κατέλαβε τοὺς μiasmμένους τόπους παρατηρήσαντας τὴν ἀκατανόητον ταχύτητα δι' ἧς ἐββαίνειν ἡ ὀλεθρία τῆς ἀνθρωπότητος ἐκεῖνη μάλιστα· ὅσῳ μᾶλλον, ὄχι μόνον ἡ ὀμείλια ἢ τῶν ἀσθενῶν ἢ πλησιᾶσις, ἀλλ' ἡ ἀπλὴ τῶν πραγμάτων ψαῦσις, τὰ ὁποῖα ἔφερον, μετεχειρίσθησαν ἢ ἤγγισαν μόνον, μετοχετεύουσα ἐν ἀκαρεῖ τὸ ὀλέθριον μίασμα, ἐπέφερε θανατηφόρους τὰς συνεπειὰς. Τὰ ζῶα ψαύοντα τὰ ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀδῶν ἐσπαρμένα ἐνδύματα καὶ ὀθόνας, ἐπιπτον νεκρά· οὐδ' ἐρυθρία τις πλέον καταδεικνύων τὴν δειλίαν καὶ τὸν ἐγωῖσμόν του. Οἱ πολῖται ἐφευγον ἀλλήλους· οἱ γείτονες ὠλιγώρουν περὶ τῶν γειτόνων τῶν· οἱ δὲ συγγενεῖς αὐτοί, ἐπισκεπτόμενοι κάποτε, συνδιελέγαντο μακρόθεν καὶ μετὰ προφυλάξεως. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἀδελφὸς ἐγκατέλειπεν ἀδελφόν, θεῖος ἀνεψιόν, συζυγος σύζυγον, μητέρες δὲ καὶ πατέρες ἀκόμη ἐμακρύνοντο, ἀφίνοντες τὰ τέκνα αὐτῶν εἰς ἀγωνίαν θανάτου σπαραξικαρδίου· εἰς δὲ τὸ ἀναρίθμητον ἐκεῖνο τῶν ἀσθενῶν πλῆθος δὲν ἔμενε βροθήθεια ἄλλη, ἐκτὸς τῆς ἡρωϊκῆς ἀφοσιώσεως ὀλιγαριθμῶν τινῶν φίλων, ἢ τῆς πλεονεξίας ὑπηρετῶν τινῶν οἵτινες παρ' οὐδὲν ἐτίθεντο τὸν κίνδυνον ἐνώπιον τοῦ ἀπιστεύτου μισθοῦ τὸν ὁποῖον ἐλάμβανον. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν τελευταίων τούτων ἦσαν βάρβαροί τινες ἀγροδιαίτοι, οὐδ' εἰδότες σχεδὸν τί ἐστὶ περιθάλψις ἀσθενούς, τῶν ὁποίων ἡ φροντίς καὶ ὑπηρεσία συνίστατο εἰς περιποιήσεις τινὰς, ἐπισπειδούσας μᾶλλον τὸν θάνατον τῶν λοιμοβλήτων, καὶ εἰς τὴν προθυμίαν τοῦ νὰ φέρωσιν εἰς τὰς οἰκογενεῖας αὐτῶν τὴν ἀπαίσιον τοῦ θανάτου εἰδήσιν.

Ἡ ἀπομύνησις αὕτη, καὶ ὁ τρόμος ὁ κατακυριεύσας τὰς ἀδήμονας ὄλων ψυχὰς, κατέστρεψε τὸ αὐστηρὸν τῶν ἀρχαίων ἠθῶν, καὶ τὰς θρησκευτικὰς περιποιήσεις δι' ὧν ἐδεικνύετο τοῦλάχιστον ἡ τῶν ζῶντων πρὸς τὸν ἀποθνήσκοντα συμπάθεια. Ὅχι μόνον οἱ ἀποθνήσκοντες, κατὰ τὸ ἀρχαῖον τῆς Φλωρεντίας ἔθος, δὲν ἐθάπτοντο ὑπὸ τῶν συγγενῶν ἢ γειτόνων τῶν μᾶλλον πλησιεστέρων, γινόμενοι βορὰ τῶν ἀγρίων πτηνῶν καὶ κυνῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ψυχὸρραγίαν αὐτῶν οὐδεμίαν εἶχον ἀντίληψιν. Πεισθέντες ὅτι ἡ λύπη καὶ ἡ ἀδημονία καθίστων τὸ σῶμα μᾶλλον εὐπροσβλητότερον, ἐνόμιζον πλέον ὅτι ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἠδονὴ ἦσαν τὰ μᾶλλον ἀσφαλῆ τῆς κατὰ τοῦ λοιμοῦ προφυλάξεως μέσῳ· καὶ ἐβλεπε τὰς γυναῖκας αὐτὰς προσπαθοῦσας παντοιοτρόπως νὰ ἐξαλείψωσιν τὸ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐπιχειροῦς τελετῆς φρικώδες πένθος διαγελῶτων, παιδιῶν καὶ ἀστεῖσμων. Ὀλίγιστα σώματα συνωδύθησαν εἰς τὴν ταφὴν ὑπὸ πλειοτέρων τῶν δέκα ἢ δώδεκα γειτόνων καὶ φίλων· οἱ δὲ νεκροπομποὶ δὲν ἦσαν πλέον οἱ ἐντιμότεροι τῶν πολιτῶν καὶ τῆς αὐτῆς τῶν ἀποθνήσκόντων τάξεως, ἀλλ' οἱ τῆς κατωτέρας τάξεως τυμβωρῆχοι, οἱ ὀνομαζόμενοι becchini, οἵτινες μετέφερον ἐπὶ μισθῷ ἀδρότάτω τὸ φέρετρον, ὄχι πλέον πρὸς τὴν ὀρισθῆσαν ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὅπου τὰ βήματα καὶ ἡ πεπλανημένη αὐτῶν κρίσις τοὺς ὠδήγει, ἡγουμένων κάποτε τεσσάρων ἢ ἐξ ἱερέων, ἄλλοτε ἀνευ μηδεμιᾶς θρησκευτικῆς ἐτοιμασίας, καὶ ἔρριπτον τὸ πτώμα εἰς τὴν πρώτην τάφρον τὴν ὁποίαν ἀπῆνταν

βρῶμα μεμολυσμένον τῶν κοράκων καὶ τῶν ἀγρίων πτηνῶν καὶ κυνῶν.

Ἀλλ' ἡ τύχη τῶν δυστυχῶν καὶ τῶν μετρίας καταστάσεως ἦν πολὺ ὀδυνηροτέρα· διότι ἀναγκαζόμενοι ὑπὸ τῆς πείνης νὰ διαμένωσιν ἐντὸς μεμολυσμένων στενῶν οἰκιῶν, καὶ, πλησιάζοντες ἀλλήλους ἐπιπτον ἀσθενεῖς κατὰ χιλιάδας, καὶ, μῆτε θεραπεύμενοι, μῆτε περιποιούμενοι ἀπέθνησκον σχεδὸν ὅλοι. Οἱ μὲν νύκτα καὶ ἡμέραν ἐπεραίου ἐν τῷ μέσῳ τῶν ὀδῶν τὴν αὐλίαν αὐτῶν ὑπαρξίν· οἱ δὲ εἰς τὰς οἰκίας ἐγκαταλειπόμενοι προησθάνοντο τὴν πλησιᾶσιν τῆς πανωστᾶτης αὐτῶν στιγμῆς, ἐκ τῆς δυσώδους ὀσμῆς τῶν γειτόνων, τῶν ὁποίων τὰ πτώματα μὴ θαπτόμενα κατεμύλωνον τὴν περίξ ἀτμοσφαιρῖν. Κάποτε ὁ φόβος τῆς φθορᾶς τοῦ ἀέρος μᾶλλον ἢ ἡ φιλανθρωπία, ἐβίαζε τοὺς γείτονας νὰ ἐπισκέπτωνται τὰ δώματα ἐκ τῶν ὁποίων ἀποβάλλοντες τὰ πτώματα μετὰ προφυλάξεως, τὰ ἔθετον πρὸ τῶν θυρῶν. Οὕτω καθ' ἑκάστην ἐβλεπέ τις πρὸ τῶν θυρῶν πολυάριθμα τοιαῦτα πτώματα, ἅτινα ὑπήγοντο ἢ ὑπὸ φερέτρων, ἢ ἐν ἐλλείψει τούτων ὑπὸ σανίδων, αἵτινες μετεκόμισαν πρὸ αὐτῶν χιλιάδας ἄλλων πολιτῶν. Καὶ ἐβλεπε πολλάκις τὴν ὀδυνηρὰν ἐκεῖνην ὄψιν τῆς ἐφ' ἐνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ φερέτρου μετακομιδῆς δύο συζύγων, πατρός καὶ υἱοῦ, δύο ἢ τριῶν ἀδελφῶν, ἐνῶ δύο θανατόμορφοι σταυροφόροι ἱερεῖς προηγούντο τῶν κηδεῶν ὡσεὶ φάσματα, τὴν ἀκολουθίαν ἀναγινώσκοντες τῶν νεκρῶν καὶ τὰ φέρετρα ἅτινα, ἐξεργόμενα πλῆρη τῶν οἰκιῶν, συνηγούντο μετ' ὀλίγον, συνοδίαν ἀποτελοῦντα καταγθόνιον, τοὺς δὲ ἱερεῖς τοὺς μόνον καὶ μόνον εἰς τὸν θάνατον ἀπηρεθέντας, ἔχοντας ἐνώπιόν των ἑπτὰ ἢ ὀκτὼ σώματα πρὸς ταφὴν.

Τὰ πτώματα ἐφθάνον σωρηδὸν καὶ ἡ δι' αὐτὰ ὀρισθῆσα γῆ τῶν ἐκκλησιῶν δὲν ἐπῆρκει πλέον· διὸ καὶ σκάψαντες παρὰ τὰ κοιμητήρια τάφρους εὐρείας, ἐναπέθετον εἰς αὐτὰς κατὰ στρωμνὰς τοὺς ἀδιαλείπτως φθάνοντας νεκροὺς, ῥίπτοντες ὀλίγην γῆν ἐπ' αὐτῶν. Οἱ δὲ διαμένοντες, πεποιθότες ὅτι αἱ διασκευασεῖς, τὰ παῖγνια, τὰ ἄσματα καὶ ἡ εὐθυμία ἠδύνατο μόνον νὰ σώσωσιν αὐτοὺς ἐκ τοῦ ὀλέθρου ἐκεῖνου παρέδιδον ἑαυτοὺς εἰς τὴν κρεπάλην καὶ τὴν εὐθυμίαν, ὄχι μόνον ἐντὸς τῶν οἰκων τῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς οἰκίας ξένων, καθ' ὅσον μάστιγα ἐπίσειων νὰ ἐκπληρώσωσιν ἐκεῖ τὰς ἐπιθυμίας των (1). Τὸ πᾶν ἦτον εἰς τὴν διάκρισίν των· διότι οἱ πλείστοι ἀπεπισθέντες, ἐκ τῆς καθημερινῆς τοῦ θανάτου θεᾶς, ν' ἀποφύγωσιν αὐτὸν, ἐγκατέλειπον ἅσσαν περὶ ἑαυτῶν καὶ τῶν ἀγαθῶν των φροντίδα. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῶν οἰκιῶν κατέστησαν πλέον κοιναί· ὁ δὲ εἰς αὐτὰς εἰσερχόμενος ξένος ἐλάμβανεν, ἀν' ἠθελεν, ἀπόλυτον ἰδιοκτητῆτον ἐξουσίαν. Καὶ ἀπεσέσθη πᾶν σέβας πρὸς πάντα θεῖον ἢ ἀνθρώπινον νόμον (1)· διότι οἱ ὑπουργοὶ αὐτῶν, καὶ οἱ ἐπὶ τῆς ἐκπληρώσεως αὐτῶν ἀγρυπνοῦντες ἢ ἀπέθανον ἢ προσεβλήθησαν ἢ ἦσαν τοσοῦτον ἐστερημένοι φυλάκων καὶ ὑπαλλήλων, ὥστε μὴ δυνάμενοι νὰ ἐξασκήσωσι πλέον οὐδεμίαν πολιτικὴν ἰσχύν, δὲν ἐνέπνεον ποσῶς φόβον. Οὕτω λοιπὸν καθεὶς, θεωρῶν ἑαυτὸν ἐλεύθερον, ἠκολούθει τὰς ὁρμὰς τῆς φαντασίας του.

Αἱ ἐξοχαὶ δὲν ἦσαν ὀλιγώτερον τῶν πόλεων κατωκημέναι. Τὰ φρούρια καὶ τὰ χωρία ὅσον μικρὰ καὶ ἀνῆσαν παρίστων πολυανθρωπίας πρωτευούσης. Οἱ δυστυχεῖς γεωργοί, οἱ κατοικοῦντες τὰς ἔνθεν κἀκεῖθεν τῆς ἐξοχῆς καλύβας μὴ ἐλπίζοντες οὔτε ἱατρικῆς ἐπισκέψεως, οὔτε οἰκιακῆς φροντίδος, ἀπέθνησκον εἰς τὰς ὁδοὺς, τοὺς ἀγρούς, ἢ εἰς τὰς κατοικίας αὐτῶν θάνατον κτηνώδη.

Οὐδεὶς λοιμὸς, εἰς οὐδεμίαν ἐποχὴν, ἐλυμάνθη τοσοῦτον τὴν ἀνθρωπότητα. Εἰς τὴν Φλωρεντίαν καὶ τὰ περίξ αὐτῆς ἀπέθνησκον τρεῖς ἐκ πέντε προσβαλλομένων. Ὁ Βοκάκιος νομίζει ὅτι ἡ πόλις τῆς Φλωρεντίας μόνη ἀπώλεσεν ὑπὲρ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας ἀνθρώπων. Εἰς τὴν Πίσσαν, ἐκ τῶν δέκα ἀπέθνησκον ἑπτὰ. Ἀλλὰ, μολονότι εἰς τὴν πόλιν ταύτην, ὡς καὶ ἀλλαχοῦ, γνωρίσαντες, ὅτι ὁ ἐγγίσας τὸν θανόντα ἢ πρᾶγμα τι αὐτοῦ ἐμιαίνετο αἴφνης, οὐδεὶς δὲν ἠθελεν ἐφ' οἰφθῆποτε νὰ παράσχη θεραπείαν, μολοντοῦτο οὐδὲν πτώμα ἔμενεν ἄταφον ἐντὸς τῶν οἰκιῶν. Ὁ ἱστορικὸς Agnolo di Tura διηγείται ὅτι εἰς Σιέννην, κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων μηνῶν, μαῖου, ἰουνίου, ἰουλίου καὶ αὐγούστου, ὁ λοιμὸς ἠφάνισεν ὀγδοήκοντα χιλιάδας ψυχῶν· αὐτὸς δὲ ὁ δύστυχος ἐβαψὲ μὲ τὰς ἰδίας του χεῖρας εἰς ἓνα καὶ τὸναυτὸν λάκκον τοὺς πέντε παμφιλτάτους αὐτοῦ υἱοῦς. Ἡ ἐν Σικελίᾳ πόλις τῆς Τραπάνης ἔμεινε παντάπασιν ἔρημος. Ἡ Γένουα ἔχασε τεσσαράκοντα χιλιάδας κατοίκων· ἡ Νεάπολις ἐξήκοντα· ἡ δὲ Σικελία μετὰ τῆς Πουλλίας πεντακοσίας τριάκοντα χιλιάδας. Ἐν γένει ἀπληθίσθησαν ὅτι, εἰς τὴν Εὐρώπην ὀλόκληρον, τὴν ἀπὸ μιᾶς εἰς ἄλλην συμφορὰν μεταπίπτουσαν, ἀπέβισαν, κατὰ τὴν ὀλεθρία ταύτην τῆς ἀνθρωπότητος μάλιστα, τὰ τρία πέμπτα τοῦ πληθυσμοῦ αὐτῆς.

(Dismondi Ἱστορία τῶν Ἰταλικῶν δημοκρατιῶν κατὰ τὸν Μεσσαίωρα, Τόμ. IV. σελ. 16—23.)

ΕΝΣΤΙΓΜΑΤΑ ΤΩΝ ΖΩΩΝ.

(Συνέχεια, ἴδε φουλ. 54.)

Πρὸ πάντων εἰς τοὺς πρώτους χρόνους τῆς ζωῆς τὰ ζῶα εἰσὶν ἀσθενῆ καὶ ἔχουν ἀνάγκην ἀσύλου κατὰ τῶν ἀκρασιῶν τοῦ ἀέρος καὶ τῶν προσβολῶν τῶν ἐχθρῶν των· διὰ τοῦτο πρὸ πάντων, μὲ τὸν σκοπὸν νὰ τοῖς προμηθεύη τοιοῦτόν τι, ἡ φύσις ἔδωκε τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν τὸ δημιουργικὸν ἐνστιγμα, καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν εἰδῶν ἅτινα ἐν τῇ ὠρίμῳ ἡλικίᾳ κτίζουσι κατοικίαν πρὸς ἰδίαν ἑαυτῶν χρῆσιν εἶναι μικρότατος, παραβαλλόμενος πρὸς ἐκεῖνον τῶν ζῶων ἅτινα οἰκοδομοῦν

(1) Τοιαῦτα τινὰ ἱστορεῖ καὶ ὁ Θουκυδίδης κατὰ τὸν εἰς τὸ δεύτερον ἔτος τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου ἐνοκίψαντα εἰς Ἀττικὴν λοιμὸν. «... ῥᾶν γὰρ ἐτόλμα τις, ὁ πρότερον ἀπεκρούπετο μὴ καθ' ἠδονὴν ποιεῖν, ἀγχίστροφον τὴν μετὰ βροτὴν ὀρῶντες τῶν τ' εὐδαίμωνων καὶ αἰφνιδίως θνησκόντων, καὶ τῶν οὐδὲν πρότερον κεκτμένων, εὐθὺς δὲ τὰ κεκτμένων ἔχόντων ὥστε ταχέως τὰς ἐπαυρέσεις καὶ πρὸς τὸ τερπνὸν ἤξιον ποιεῖσθαι, ἐφῆμερα τὰ τε σώματα καὶ τὰ χρήματα ὁμοίως ἠγοῦμενοι, κ. τ. λ.» Βιβλ. Β', § 53.

(1) «Θεῶν δὲ φόβος ἢ νόμος ἀνθρώπων οὐδεὶς ἀπέριψε.» ὁ αὐτ. αὐτοῦ.

διὰ τὰ νεογνά των κοιτίδα μαλθακὴν καὶ ἀσφαλῆ. Οὐδὲν ἄλλο εἶναι μεταξὺ τῶν πτηνῶν κοινότερον τούτου· δὲν δύναται τις νὰ ἴδῃ ἀδιαφόρως τὴν καρτερίαν μὲ τὴν ὁποῖαν τὰ ζῶα ταῦτα μεταφέρουσιν ἀνὰ κάρφος τὰς πρὸς κατασκευὴν τῆς φωλεᾶς των προσδιωρισμένας ὕλας, καὶ τὴν τέχνην μὲ τὴν ὁποῖαν διατάττουσιν αὐτάς· τὸ σχῆμα, ἢ κατασκευὴ τῶν κατοικιῶν τούτων εἶναι πάντοτε τὰ αὐτὰ διὰ τὰ τοῦ αὐτοῦ εἶδους πτηνᾶ, διαφέρουσιν ὁμῶς μεγάλως ἀπὸ ἐνὸς εἰς ἕτερον εἶδος, καὶ εἰπὶ πάντοτε ἐντελῶς ἀρμόδιαι μὲ τὰς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας ἢ νέα οἰκογένεια εἶναι προσδιωρισμένη νὰ ζήσῃ· ὅτε μὲν αἱ κοιτίδες αὐταὶ εἰσὶ κατασκευασμέναι χαμαὶ καὶ μὲ τρόπον χονδροειδῆ, καὶ ἄλλοτε προσαρτῶνται ἐπὶ τῶν πλευρῶν βράχου τινὸς ἢ τοίχου, ἀλλ' ἐν γένει, κείνται ἐντὸς τῶν κλάδων τῶν δένδρων· αἱ πλειότεραι ἔχουν σχῆμα ἡμισφαιρικὸν καὶ ὁμοιάζουσι μὲ μικρὸν τι στρογγύλον καὶ εὐρύστομον κλίνοστρον, τοῦ ὁποίου αἱ παρειαὶ ἤθελον εἶσθαι κατασκευασμέναι μὲ κάρφη χόρτων ἢ μὲ κλωνάρια εὐλαμπτα, τὸ δ' ἔσω ἐφωδιασμένον μὲ βρύα ἢ μὲ γροῦν· ἐνίοτε μ' ὄλον τούτο ἢ διάταξις αὐτῶν εἶναι πολυσυνθετωτέρα. Μία ἐκ τῶν πλέον περιεργῶν φωλεῶν εἶναι ἡ τῆς Βιιάδος, (Baya) μικροῦ τῶν Ἰνδιῶν πτηνοῦ παραπλησίον τοῖς ἡμετέροις πυρροῦλοις (bouvreuilles)· τὸ σχῆμά της ὁμοιάζει περίπου μὲ τὸ τῆς βοτῆλλιας, καὶ κρέματα εἰς τινὰ κλάδον τόσον εὐκαμπτον, ὥστε οἱ πύθηκοι, οἱ ὄρει, ἀκόμη καὶ αὐτοὶ οἱ σκίουροι δὲν δύναται νὰ φθάσουν εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ, διὰ τὴν καταστάσιν ἔτι πλέον ἀπρόσβατον τοῖς πολυαριθμοῖς ἐχθροῖς, τὸ πτηνὸν θέτει τὴν εἴσωδον πρὸς τὰ κάτω οὕτως, ὥστε οὐδ' αὐτὸ τὸ ἴδιον δύναται νὰ εἰσελθῇ εἰμὴ ἰσπτάμενον. Ἡ κατοικία αὕτη κατασκευάζεται μὲ μακρὰ χόρτα, καὶ ἐντὸς αὐτῆς εὐρίσκονται πολλὰ δωμάτια ἐξ ὧν ἕν μὲν χρησιμεύει διὰ τὸ θῆλυ πρὸς ἐπώασι, ἕν δὲ διὰ τὸ ἄρρεν, τὸ ὁποῖον ἐνόσων ἢ σύντροφός του ἐκπληροῖ τὰ μητρικὰ αὐτῆς χρέη τὴν διασκεδάζει ἄδον. Ἐτέρα τις ἐπίσης περίεργος φωλεὰ εἶναι ἡ μικροῦ τινος τῆς Ἀνατολῆς πτηνοῦ, Σιλβίας τῆς ῥάπτριας (Sylvia sutoria), ἥ τις βοηθεῖα τοῦ θαμβιακίου τοῦ ὁποῖον συνάξει ἀπὸ τοῦ φυτοῦ καὶ τὸ ὁποῖον νήθει μὲ τὸ ῥάμφος καὶ μὲ τοὺς πόδας της, συρράπτει πρὸς ἀλλήλα τὰ φύλλα μὲ τὰ ὁποία ἢ κατοικία της περικυκλοῦται, καὶ τοιοῦτοτρόπως τὴν κρύπτει ἀπὸ τὴν ὄρασιν τῶν ἐχθρῶν της.

Γνωρίζομεν δὲ προσέτι καὶ ἰσθῶς οἷτινες κατασκευάζουσι χονδροειδῆ τινὰ φωλεᾶν πρὸς κατάθεσιν τῶν ὠν των· ἀλλ' ἐξ ὅλων τῶν κατωτέρων ζώων τὰ ἐντομα δεικνύουν τὴν μεγαλητέραν τεχνιότητα, καὶ τὸ πλειότερον ἐνστιγμα εἰς τὴν κατασκευὴν κατοικητηρίου διὰ τὰ τέκνα των. Ὅταν ὁμιλήσωμεν περὶ τῶν ἐργῶν τὰ ὁποία τινὰ ἐκ τῶν ζώων τούτων κοινῆ ἐκτελοῦν, θέλομεν λάβει εὐκαιρίαν νὰ περιγράψωμεν τὰς φωλεὰς τῶν μελισσῶν καὶ τῶν σσηκῶν· ὡς ἐκ τούτου θέλομεν περιορισθῆ ν' ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα ἐν μόνον παράδειγμα οἰκοδομῆς τῆν ὁποῖαν μονοτικὰ τινὰ ἐντομα ἀνεγείρουσι διὰ τὰ θέσωσι τὰ ὠα των.

Μεταξὺ τῶν τελευταίων τούτων τὸ ἀξιοπεριεργότερον εἶναι ξυλοκόπος ὁ ἰοειδῆς ἢ μέλισσα ἢ ξυλοφθόρος, παχὺ ἐντομον, μέλαν τὸ σῶμα καὶ μὲ πτέρυγας ἰοει-

δεῖς, καθυπαχόμενον εἰς τὴν αὐτὴν μὲ τὰς ἰδίως λεγομένας μελισσας οἰκογένειαν, καὶ συχνὸν εἰς τὴν Γαλλίαν. Τὸ ζῶον τούτο διασκάπτει εἰς τὸ ξύλον τῶν δενδροστοιχιῶν καὶ τῶν στύλων, τρύπας ὡσοειδῆς, αἵτινες κατ' ἀρχὰς προβαίνουν ἐγκαρσίως, ἀκολούθως κάμπτονται πρὸς τὰ κάτω, καὶ κατέρχονται καθέτως εἰς μῆκος 30 ἕως 40 ὑπεκατομέτρων. Διατρυπῶν οὕτω τὸ ξύλον, ὁ ξυλοκόπος προβλέπει νὰ συνάξῃ εἰς σωρὸν τινὰ τ' ἀποχωριζόμενα ἐξ αὐτοῦ ξύσματα, καὶ ὅταν διασκαφῇ πλέον τὸ ὄρυγμά του μεταχειρίζεται τὴν ὕλην ταύτην διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἐν αὐτῷ διαφράγματα ἐγκάρσια, καὶ διὰ νὰ διαίρησῃ τὸ ὄλον εἰς ἀριθμὸν τινὰ περικεκλεισμένων κελλίων. Τὰ κελλία ταῦτα εἶναι ὅμοια πρὸς ἀλλήλα, καὶ πρὶν ἢ κλείσῃ αὐτὰ, τὸ ἐντομον καταθέτει ἐν ἐκάστῳ ἀνὰ ἕν ἐκ τῶν ὠν του, καθὼς καὶ μικρὸν τινὰ σωρὸν γύσεως συναγομένης ἐκ τῶν πληθίων ἀνθέων, καὶ προσδιορισμένης εἰς διάθρεψιν τοῦ ὄσων οὕτω γεννηθησομένου σκόληκος.

Αἱ σχέσεις ὄσαι πρέπει νὰ ὑπάρχωσι μεταξὺ ζώων τοῦ αὐτοῦ εἶδους, αἱ μεταξὺ ζώων ἄλλοιων εἰδῶν, κανονίζονται ὑπὸ φυσικῶν ἐνστιγμάτων, καθὼς καὶ αἱ πράξεις αἱ ἀναφερόμεναι εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ ατόμου ἢ εἰς τὴν διατήρησιν τοῦ γένους. Ὅτε μὲν τὰ ὄντα ταῦτα ζῶσι μονάζοντα, χωρὶς ἐνίοτε νὰ ὑποβῶσι πρὸς πλησίον των οὐδὲν ἕτερον ζῶον τοῦ εἶδους των· ὅτε δὲ προσέτι, ἐλέπομεν αὐτὰ ἐνούμενα εἰς ἀγέλας πολυαριθμούς καὶ σχηματίζοντα καὶ κοινωνίας, εἰς τὰς ὁποίας ὄλα τὰ μέλη συντρέχουσιν εἰς τὴν κοινὴν ὑπεράσπισιν καὶ μεταλαμβάνουσι κοινῶς τῶν καρπῶν τῆς ἐργασίας των. Αἱ διαφοραὶ δ' αὐτῶν δὲν εἶναι τυχαῖαι· ὄλα τὰ ἄτομα τοῦ αὐτοῦ εἶδους ἔχουν ἤθη ὅμοια, καὶ εἶναι φανερόν ὅτι ὑπὸ ἐνστίγματος τινος κινεῖνται, τὰ μὲν νὰ φεύγωσιν ἀλλήλα, τὰ δὲ νὰ ζῶσι κοινωνικῶς.

Αἱ ὑπὸ τῶν ζώων σχηματιζόμεναι εταίρια, εἰσὶν ὅτε μὲν πρόσκαιροι, ὅτε δὲ διαρκεῖς, καὶ διαφέρουσι προσέτι καὶ ὡς πρὸς τὸν χαρακτῆρά των.

Ὅσαι ὀλιγώτερον τῶν ἄλλων δεικνύουν ἀληθῆς ἐνστιγμα κοινωνικότητος, εἶναι αἱ ταχεῖσι κατὰ τινὰ τρόπον συναθροίσεις ἐκεῖναι, τὰς ὁποίας θερευτικὰ τινὰ ζῶα, ὁποία οἱ λύκοι καὶ αἱ ὕαιναι, σχηματίζουσι διὰ νὰ φέρωσιν εἰς πέρας πράξιν τινὰ ἀρπαγῆς ἢ ἐκδικήσεως. Τὰ ζῶα ταῦτα ἄτινα μένουσι μεμονωμένα ἐφ' ὅσον αἱ ἀτομικαὶ αὐτῶν δυνάμεις τοῖς ἐπιτρέπουσι νὰ προμηθεύουσι τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, ἐνοῦνται εἰς στίφην καὶ θηρεύουσι ἐκ συμφώνου ὄσάκις ἢ σιτοδεία γίνεται ἐπικριστή, ἢ πολυαριθμὸς τις ἀγέλη ἀναρπίνεται εἰς τὰ πλησιόχωρα· εὐθὺς ὁμῶς ἀφ' οὗ κατορθώσωσι τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον προέβητο, διασκορπίζονται ἢ ἐρίζουσι πρὸς ἀλλήλα.

(ἀκολουθεῖ.)

ΠΟΙΚΙΛΑ.

ΤΟ ΠΑΜΜΕΓΕΘΟΣ ΚΑΝΟΝΙΟΝ ΜΩΑΜΕΘ ΤΟΥ Β'.

Ὅποτεν Μωάμεθ ὁ Β' ἐταλανίζετο νυχθημέρον ὑπὸ τῆς ἐπιθυμίας νὰ κυριεύσῃ τὴν Κωνσταντινούπο-

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΤΩΝ ΚΟΡΑΣΙΩΝ.

λιν, εἰς χύτης Οὐγγροῦ, ὀνόματι Ὀρμπάν, κακῶς πληρωνόμενος ὑπὸ τῆς αὐλῆς τοῦ Βυζαντίου, λειποτακτῆσαι ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας, ἤλθε νὰ προσφέρῃ τὴν ὑπηρεσίαν του εἰς Μωάμεθ τὸν Β' καὶ ἐπιλαβόμενος εὐθὺς τῶν ἐργασίων ἔχυσε κατ' ἀρχὰς ὡς δοκιμὴν, κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὀθωμανοῦ αυτοκράτορος, κανόνιον μεγίστης ὀλκῆς, ὅπερ τεθὲν ἐπὶ τινος πύργου παραθαλασίου, ἐδοκιμάσθη κατὰ ἐνετικὸν πλοίου, τυχόντος νὰ διαπλήρῃ ἐκεῖθεν. Αἱ σφαῖραι τοῦ κανονίου ἐφθασαν τὸ πλοῖον, τὸ συνέτριψαν καὶ τὸ ἐζύθισαν. Τότε ὁ Μωάμεθ διέταξε τὴν κατασκευὴν ἄλλου κανονίου διπλασίου μεγέθους, τὸ ὁποῖον εἶναι βεβαίως τὸ μεγαλητέρον περὶ ὄσων μυνημενεῖς ἢ ἱστορία τοῦ πυροβολικοῦ.

Τὸ κανόνιον τούτο ἔρριπτε σφαῖρας ἐκ λίθου ἐχούσας δώδεκα παλάμας περιφερείας (0^m 924) καὶ εἴλεκε λέγουσι δώδεκα στατήρας (καντάρια), ζύγιον πιθανῶς πολλὰ ὑπερβολικόν· ἔσυραν αὐτὸ ἐνώπιον τῆς πύλης τοῦ Σεραίου εἰς Ἀνδριανούπολιν καὶ ὁ Μωάμεθ, ἀναφέρουσιν οἱ Βυζαντινοὶ ἱστορικοὶ, φοβούμενος μὴ ὁ τρομερὸς κρότος τῆς ἐκπυροσκορπότησεως του ἤθελον ἀφαιρέσει ἀπὸ τοὺς εὐρεθησομένους τυχὸν πλησίον, τὴν χεῖσιν τοῦ λόγου, εἰδοποίησε τοὺς κατοίκους περὶ τῆς ὥρας καθ' ἣν τὸ κανόνιον ἐμελλε νὰ βιβθῇ. Τὴν προσδιορισθεῖσαν στιγμήν ἢ πόλις ὀλόκληρος περιεκαλύφθη ὑπὸ νέφους καπνοῦ καὶ κατόπιν ἀντήχησεν ὁ τρομερὸς θρόντος, ὅστις ἠκούσθη εἰς πολλῶν μιλίων ἀπόστασιν. Ἡ σφαῖρα διατρέξασα ἐν μίλιον ἐνεπήγη ὄλην ὄργην εἰς τὴν γῆν. Ὁ Μωάμεθ ἐμπλεος χαρᾶς, ἀντήμειψε μεγαλοδῶρως τὸν Οὐγγρον, καὶ ἅμα ἐκηρύχθη ὁ πρὸς τοὺς Ἕλληνας πόλεμος, τὸ τερατώδες τηλεβόλον μετεφέρθη ἐξ Ἀνδριανουπόλεως κατὰ τὸν Φεβρουάριον τοῦ ἔτους 1453. Ἐσύρετο ὑπὸ πεντήκοντα ζευγῶν βοῶν, διακόσιοι ἄνθρωποι ἐβαδίζον ἐκατέρωθεν διὰ νὰ κρατῶσιν αὐτὸ εἰς ἰσορροπίαν, πεντήκοντα ἄμαχοιοι καὶ διακόσιοι σκαπανεῖς ἐπροπορεύοντο διὰ νὰ ἐτοιμάζωσι τὰς ὁδοὺς καὶ τὰς γεφύρας. Δύο μῆνες ἔδαπανήθησαν διὰ τὴν μεταφορὰν τοῦ κανονίου ἐξ Ἀνδριανουπόλεως εἰς Κωνσταντινούπολιν. Φθάσαν δὲ πρὸ τῆς Κωνσταντινουπόλεως τὴν 6 Ἀπριλίου, τὸ κανόνιον ἐστήθη ἀμέσως, ἀλλὰ δὲν παρέσχε τὰς προσδοκώμενας ὠφελείας. Ἀπαιτοῦντο δύο ὥραι διὰ νὰ γεμισθῇ, καὶ 70 ἄνθρωποι ἀσχολοῦντο μόνον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτοῦ. Μόνον ὀκτὼ βολὰς ἠδύνατο νὰ ῥιψῇ εἰς τὸ διάστημα τοῦ νυχθημέρου καὶ δὲν ἐβράδυνε νὰ ἐκσπάσῃ, ἐν δὲ τμήμα αὐτοῦ συνέτριψεν εἰς τεμάχια τὸν Ὀρμπάν.

Καὶ οἱ Ἕλληνες ἐπίσης εἶχον κανόνια μεγέθους ἀξιοσημειώτου, δύο μάλιστα ἐξ αὐτῶν ἔρριπτον σφαῖρας βάρους 150 λιτρῶν· ἀλλ' ἐσάλευον ἐπὶ τοσοῦτον τὰ τεῖχη εἰς ἐκάστην βολὴν, ὥστε ἦσαν πλέον ἐπιζήμια εἰς τοὺς πολιορκουμένους ἢ εἰς τοὺς πολιορκητάς. Ἐν τοιοῦτον παμμέγεθες τηλεβόλον ὑπῆρχε καὶ ὑπάρχει ἴσως καὶ σήμερον εἰς Ἑλλάσποντον, δυνάμενον νὰ χορηγήσῃ κατοικίαν ἄνετον εἰς ἕνα ἄνθρωπον. Εἰς Ῥόδον δεικνύουσι καὶ νῦν σφαῖρας λιθίνους. ῤιφθεῖσας ἐν αὐτῇ, ὅποτεν Σουλεϊμάν ὁ Α' ἐπολιόρκησεν αὐτὴν τὸ 1522 ἔτος, αἵτινες ζυγίζουσιν 150 λίτρας.

« Εἰς τοὺς κόλπους αὐτῶν φέρουσιν αἱ γυναῖκες τῶν κοινωνιῶν τὴν εἰμαρμένην· ἀπ' αὐτὰς ἄρα πρέπει κυρίως ν' ἀρχίζῃ ἡ ἐθνικὴ ἐκπαίδευσις· τῆς τύχης μάλιστα τοῦ λαοῦ ἢ βελτίωσις καὶ τῶν ἠθῶν ἢ μεταρρυθμίσεις συνέχονται στενωῶς μὲ τὴν ἐπιμέλειαν τῆς πρώτης ἡλικίας τῶν κορασίων, εἰς τὰς γυναῖκας τῶ ὄντι μᾶλλον παρά τοὺς νόμους αὐτοὺς ἐδόθη ἐκ φύσεως νὰ βοηθῶσι τοῦ λογικοῦ τὴν πρόοδον. Ὅθεν διὰ νὰ κατασταθῶσιν ἄξια τοῦ ὕψηλου τούτου ἐπαγγέλματος πρέπει νέας ἔτι νὰ τὰς περιστοιχίσωμεν μὲ ὄλας τὰς ἀναγκαίας φροντίδας, διδάσκοντες αὐτάς ὅτι μέλλουσι ποτὲ ὡς μητέρες νὰ μεταδώσωσιν εἰς τὰ τρυφερά αὐτῶν τέκνα.

« Ἀρχίζοντες ἀμέσως ἀπὸ τὴν μόρφωσιν τοῦ πνεύματος συμφέρει νὰ παραστήσωμεν ἐγκαίρως εἰς τὰ κοράσια, ὅτι ὡς ἀδυνατωτέρου οργανισμοῦ αἱ γυναῖκες προωρίσθησαν νὰ κατέχωσι τὸν δεύτερον βαθμὸν εἰς τὴν τάξιν τῆς κοινωνίας, ὑποτασσόμεναι ἀλληλοδιαδόχως εἰς τοὺς γονεῖς καὶ εἰς τοὺς συζύγους.

« Ἡ μήτηρ ἀνατρέφει τὰ τέκνα, διευθύνει τὴν οἰκίαν, ἐπαγρυπνεῖ τοὺς ὑπηρετάς· ἐνίοτε ἡ γνώμη αὐτῆς ἀποφασίζει περὶ ὅλης τῆς περιουσίας, τοῦλάχιστον πολλὰκις ἀναγκάζεται νὰ δώσῃ συμβούλας· ἀλλὰ τὰ χρέη ταῦτα δὲν ζητοῦσιν ἀρὰ γε καὶ νοῦν ἀνεπτυγμένον, καὶ πολυειδεῖς γνώσεις· ἀπὸ τὴν ἐκπλήρωσιν αὐτῶν δὲν κρέματα ἢ εὐτυχία τῆς νεότητος, καὶ ἡ εὐσυνειδήτου ἡσυχία τοῦ γήρους· καὶ ὁμῶς ἡ ἀνατροφή τῶν γυναικῶν ὑπάρχει γενικῶς εὐκολωτέρα· ἐπειδὴ τὸ μὲν ἄρρεν μόλις φανῇ, εὐθὺς συνδέει φιλίαν μὲ συνηλικιωτάς ἄλλους καὶ τρέχει εἰς τὰ παιγνίδια, ἐν ᾧ τὸ κοράσιον δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν μητέρα· αὕτη ἄρα οφείλει νὰ γνωρίζῃ τί νὰ ἀποκριθῇ εἰς ὄλας τὰς ἐρωτήσεις τῆς κόρης, ἐκτὸς τινῶν διὰ τὰς ὁποίας δύναται νὰ εἰπῇ ὅτι θέλει δώσῃ λόγον εἰς ἄλλον ἀρμοδιώτερον καιρὸν, ὅτε δηλ. αὐξηθῇ· εὐχῆς ἔργον νὰ μὴ κρύπτονται εἰς αὐτὴν πράγματα, τὰ ὁποία θέλει μάθει ἀπὸ ἄλλους ἀφεύκτως· ἂν ἐγεννήθη ὠραία, διὰ τί νὰ ἀρνηθῶμεν εἰς αὐτὴν τὴν ἀλήθειαν, διατεινόμενοι τὸ ἐναντίον; συμφέρει ἐξ ἐναντίας νὰ πληροπορηθῇ ἐγκαίρως, ὅτι ἂν καὶ ὑπάρχῃ πλεονέκτημα ἢ ὠραϊότης, μαραινεται ὁμῶς ταχέως ἀπὸ θλίψεως καὶ ἀρρωστίας καὶ ἀπὸ αὐτῆν τοῦ χρόνου τὴν πρόοδον· ὅτι ἡ νεότης αὐτῆς θέλει περικυλωθῇ ἴσως ἀπὸ παγίδας, ἀλλ' οἱ παράνομοι καὶ ἀθέμιτοι σχέσεις φέρουσιν ἀνεξάλειπτον ὄνειδος καὶ παντοτεινὴν δυσφημίαν, καὶ φαρμακεύουσιν ὄλας τὰς λοιπὰς τῆς ζωῆς ἡμέρας. Οἱ ἄνδρες ἀσχολοῦνται εἰς σπουδαῖα πράγματα, εἰς τὸν χρηματισμὸν, εἰς τὴν ὄξαν, εἰς πολιτικὰς ὑποθέσεις καὶ ἄλλα· μόλις δύναται νὰ εἰσχωρήσῃ, σπανιώτερον δὲ καὶ νὰ ἐμφωλευθῇ εἰς αὐτοὺς ἔρωσ διαρκῆς, τούτο συμφέρει νὰ καταλάβωσιν ἐνωρὶς τὰ ἄθωα ταῦτα καὶ ἀπερόκακα πλάσματα διὰ νὰ μὴ ἐξολισθῶσιν.

« Ἀλλ' ἐπὶ τῆς τρυφερᾶς ἤδη ἡλικίας πρέπει νὰ φροντίζωσι μάλιστα τὴν ἐπιμέλειαν καὶ διευθέτησιν τῶν οἰκιακῶν πραγμάτων· ἄς βοηθῶσι τὰς μητέρας, ἄς συνειθίζωσι τὴν σιωπὴν καὶ ἄς διδάχθωσι τὴν ἐχεμυθίαν ὅσον δύναται· ἡ γλυκῆτης τοῦ ἠθους ὑπάρχει ἔμφυτος εἰς τὰ κοράσια· ἀλλ' ἡ ζωηρότης τοῦ

χαρκτηρος, ἡ δικάυρος φαντασία, ὁ θυμὸς κλπ. ἐξαιρέσει πολλὰς τὴν ἀγγελικὴν ταύτην χάριν ἀπὸ τῆς γυναικὸς τὸ πρόσωπον, καὶ εἰς αὐτὸ πρέπει νὰ προσέχη πολὺ ἢ μήτηρ. Ἡ ἀσχολία ἀρμύζει κατὰ πάντα εἰς τὰς νεάνιδας, ὁ δὲ χορὸς καὶ ἡ μουσικὴ ὑπάρχουσι πρόσκαιρα προτερήματα. Προκριτώτερα φαίνονται τὸ ἐργόχειρον τῆς βελόνης καὶ ἡ ἀνάγνωσις. Ἄς συνειθίσῃ ἄρα νὰ βράπτῃ τὰ ἴδια αὐτῆς φορέματα, διὰ νὰ κατασκευάσῃ ἔπειτα καὶ τὰ τῶν τέκνων τῆς· ἃς ἔχη δὲ καὶ βιβλία ἐκλεκτὰ, μάλιστα γεωγραφίας, καὶ ἱστορίας, διὰ νὰ μανθάνῃ, ἀλλ' ἃς μὴ μολυνθῶσι ποτε αἱ ἀπκαλαὶ αὐτῆς χεῖρες μὲ μυσιστορίας· ἐπειδὴ συνειθισμένη εἰς τὰ κατὰ φαντασίαν καὶ ψευδῆ, δὲν θέλει ἀρέσκεσθαι εἰς τὰ ἀληθῆ, ὥστε ἂν εὐτυχῆσῃ νὰ μὴ τὰ γνωρίσῃ εἰς τὴν νεότητά, δὲν κινδυνεύει πλέον μετὰ ταῦτα.

« Ἡ σπουδὴ ξένης τινὸς γλώσσης καθίσταται ἀπαράιτητος εἰς τὴν σημερινὴν κοινωνίαν, ὅπου διαφόρων ἔθνῶν ἄνθρωποι συναπαντῶνται πᾶσαν ἡμέραν. Ἀλλὰ ποῖαν ἄρα γε νὰ ἐκλέξωμεν; ἐκείνην βέβαια ἣτις παντοῦ ὁμιλεῖται, καὶ αὐτὴ εἶναι ἡ Γαλλικὴ. Πρὸ πάντων ὁμῶς ζητεῖται ἡ γνώσις τῆς ἐθνικῆς διαλέκτου, εἰς τὴν ὁποίαν μάλιστα πρέπει ν' ἀποκτήσωσιν ὁπωσοῦν τινὰ στωμιλίαν καὶ εὐφράδειαν.

Ὁμογενεῖς! φροντίσατε νὰ καταστήσητε σχολεῖα κορασίων, ἂν θέλετε νὰ βελτιώσητε τὴν ἐπερχομένην γενεάν. Ἐπειδὴ αἱ γυναῖκες προωρίσθησαν ἀπὸ τὸν Δημιουργὸν νὰ ἐμπνέωσιν τὰ πρῶτα αἰσθήματα, νὰ μορφώσῃ τὰς πρῶτας ιδέας, νὰ διδῶσι τὸ πρῶτον τοῦ καλοῦ καὶ τῆς ἀρετῆς παράδειγμα εἰς τὸν ἄνθρωπον.

ΑΝΑΤΡΟΦΗ ΚΑΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΑ

« Ἡ μέλλουσα τῶν παιδιῶν τύχη, ἔλεγεν ὁ Ναπολέων, ὑπάρχει πάντοτε τῆς μητρὸς ἔργον· ὁ μέγας οὐτός ἀνὴρ ἀνεγνώριζε τὴν μητέρα αὐτοῦ ὡς πρωταίτιον ὅλης τῆς δόξης, εἰς τὴν ὁποίαν νύτύχησε νὰ ὑψωθῇ. Ἀλλ' ἡ ἱστορία παρέχει καὶ ἄλλα τούτου παραδείγματα. Ἐρρίκος ὁ Δ', ὁ Τίτος τῶν Γάλλων, ἐμορφώθη ὁποῖος ἦτο ἀπὸ τὴν μητέρα του· εἰς δὲ τὸν Λουδοβίκον ΙΔ'. Ἐλέπομεν ἐξεναντίας τὰ πάθη Ἰσπανῆς γυναικὸς, φιληδονίαν μέχρις ἀκολασίας, φόβον καὶ τρόμον δεσιπταίμονος καὶ ἀγενοῦς ψυχῆς, ὑπερηράνειαν δεσπότητος ἀπαιτοῦντος ἐμπροσθεν τοῦ θρόνου τὸ σέβας, τὸ ὁποῖον χρεωστοῦμεν εἰς μόνον τοῦ Θεοῦ τὸ θυσιαστήριον. Οἱ δύο Γράκχοι ἦσαν καὶ αὐτοὶ πλάσματα τῆς Κορνηλίας· ἐνῶ τοῦ Βολταίρου ἡ μήτηρ, κακοήθης, ἀγχινοῦς, σκωπτικὴ καὶ κενόδοξος, μετέδωκεν ὅλα τὰ προτερήματα καὶ τὰς κακίας εἰς τὸν διαβόητον αὐτῆς υἱόν, ὅστις ἐτίμησε τόσον τὸ ἀνθρώπινον πνεῦμα, ὅσον διέστρεψε τὰ ἦθη καὶ ἐφαρμάκευσε τὴν πηγὴν ὄλων τῶν ἐναρέτων αἰσθημάτων εἰς τὴν καρδίαν τῶν νέων· ἀλλὰ πρὸς πίστωσιν τῶν λεγομένων δυνάμεθα νὰ ἀναφέρωμεν ἐνταῦθα καὶ δύο ἐνδόξους ποιητὰς τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ζῶμεν, τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτίνον· ὁ πρῶτος δυστυχῆσας νὰ ἔχη, ἀνόητον, φαντασιώδη, ἀλαζόνα καὶ ματαιόφρονα μητέρα, ἣτις ἀλληλοδιαδόχως τὸν

ἐπερίπαιζεν ὡς χωλόν, παρῴζυνεν, ἐπεριποιεῖτο, κατεφρόνιεν καὶ κατηράτο τὸ ἴδιον αὐτῆς τέκνον, ἐκυριεύθη ἐνώρις ἀπὸ τὸν θυμὸν, τὴν ἔπαρσιν, τὴν ὑπεροψίαν, τὸ μῖσος καὶ ὅλα τὰ βίαια πάθη, τὰ ὁποῖα ἔβρασαν καὶ ἐχύθησαν ἔπειτα ὡς χεῖμαρρος ἡραιοστέιου πυρὸς εἰς τὰς ἀθανάτους αὐτοῦ ποιήτει· ὁ δεῦτερος ἐγεννήθη ἀπὸ μητέρα τυρφεράν, εὐσεβῆ, εὐμορφον καὶ πεπαιδευμένην ἣτις ἐνέπνευσεν εἰς αὐτὸν ὅλας τὰς ἀρετὰς ἐξ ἀπαλῶν ὀνύχων.

« Μεταρρύθμισον ἤδη, ἂν δύνασαι, μὲ τὴν ἠθικὴν τοῦ γυμνασίου καὶ τὴν φιλοσοφίαν σχολαστικοῦ διδασκάλου τὴν ἐπιρροὴν τῆς μητρικῆς παιδαγωγίας. Δοκίμασον νὰ μεταπλάσῃς τὸν Βύρωνα καὶ Λαμαρτίνον, θέλεις κοπιᾷσαι ματαίως. Τὸ ἀγγεῖον ἐποτίσθη, τὸ φέρεμα ἔλαβε τὴν πτυχὴν, καὶ τὰ πάθη τῶν δύο μητέρων κατήντησαν δευτέρα φύσις.

« Ἴδου ἡ μεγάλη δύναμις, ἡ ὁποία ἐνεργεῖ ἀκαταπαύστως εἰς τὸν ἄνθρωπον καὶ ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀρχικῶς προέρχεται ἡ μέλλουσα τούτου εὐτυχία ἢ δυστυχία εἰς τὸν κοινωνικὸν βίον. Καὶ ὁμῶς μόνη αὐτὴ ἔμεινεν ἀδιευθύντος σχεδὸν ἀπ' ἀρχῆς τοῦ κόσμου μέχρι τοῦδε, ἐπειδὴ μόλις περὶ τοὺς ἐσχάτους χρόνους ἔστρεψαν οἱ ἄνθρωποι τὴν προσοχὴν εἰς τὴν παιδείαν τῶν γυναικῶν· πόσῃ ἄρα εὐγνωμοσύνην χρεωστοῦμεν εἰς τοὺς λογίους ἐκείνους οἱ ὅποιοι πρῶτοι ἐπεχείρησαν νὰ ἡμερώσωσι τὰ ἄγρια ἦθη τῶν ἑλληνικῶν κορασίων εἰς διαφόρους πόλεις καὶ νὰ δώσωσιν ἀξιολίμητον παιδαγωγίαν τύπον εἰς τοὺς δῆμους ὅλης τῆς ἐλευθέρας καὶ ἀνεξισθῆσκου Ἑλλάδος;

« Τὸ παιδίον μανθάνει ἀπὸ τὸν διδάσκαλον, ἀλλὰ μορφοῦται ἀπὸ τὴν μητέρα· ἀπὸ τὰς χεῖρας καλῶν διδασκάλων λαμβάνομεν καλοὺς μαθητὰς, ἀπὸ δὲ τὰς μητέρας καλοὺς ἀνθρώπους καὶ ὠρελίμους πολίτας· εἰς αὐτοὺς ἄρα κυρίως ἀνήκει ἡ παιδαγωγία εἰς δὲ τοὺς διδασκάλους ἡ παιδομάθεια, δύο πράγματα, τὰ ὁποῖα ἔπρεπε ποτὲ νὰ μὴ συγχέωνται.

« Νεαὶ μητέρες καὶ νεαὶ σύζυγοι! σεῖς εἰσθε προωρισμένοι νὰ φέρετε εἰρήνην εἰς τὸν κόσμον, τάξιν εἰς τὰς οἰκίας, τιμὴν εἰς τὰ τέκνα σας, εὐτυχίαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα. Ἀναδείχθητε ἄρα ἀξιοὶ τοῦ οὐρανοῦ τούτου προωρισμοῦ καὶ τῶν ἐλπίδων τῆς πατρίδος! μὴ μιμηθῆτε τὰς ξένας εἰς τὴν ματαιότητα τοῦ κηλτωπισμοῦ καὶ εἰς τὴν περιέργειαν τῆς ἐνδυμασίας, ἀλλὰ φυλάξατε καθαρὸν καὶ ἀκέραιον τὸν ἑλληνικὸν χαρακτήρα, διὰ νὰ τὸν μεταδώσητε ὡς πολῦτιμον κληρονομίαν εἰς τὰς ἐπερχομένας γενεάς.

ἡ Α. Γ.